

Vi
læser
for
livet

LÆS OG SKRIV I ALLE FAG

Gå i dybden med faglig læsning og skrivning med gode råd fra både eksperter og praktikere.

SÆRNUMMER 76 SIDER

INGEN DIMSEDUTTER

Jeg er obs på elevernes fagsprog. Ingen dimsedutter her, siger lærer i fysik/kemi.

SIDE 12

SKRIV, SKRIV, SKRIV

Jo mere elever skriver, jo bedre bliver de til faget, viser ny rapport.

SIDE 16

ORD FOR BIOLOGI

En følelse af ikke at slå til som lærer fik Ida-Marie Müller til at begynde på faglig læsning.

SIDE 18

TIVOLI
.....

LÆRINGSKURVE PÅ

50G

4.-6. KLASSE
7-25 MAJ 2012

7.-10. KLASSE
OG GYMNASIER
3-21 SEP. 2012

FAGLIGE DAGE I TIVOLI GIVER STEJL LÆRINGSKURVE HOS DINE ELEVER

Hvad sker der med din puls, når du suser 63 meter ned i det Gyldne Tårn? Vejer du det samme på vej op i Ballongynge, som du vejer på vej ned? Hvor hurtigt svømmer fiskene og hvor meget energi bruger forlystelserne?

Dét og meget andet skal dine elever udforske, måle sig til og gøre rede for til Faglige Dage i Tivoli. Opgaverne lever op til Undervisningsministeriets Fælles Mål. Faglige Dage i Tivoli bliver til i samarbejde med Skoletjenesten.

PRIS 50 KR. PR. ELEV INKL. ENTRÉ OG TURPAS
TILMELD DIN KLASSE OG LÆS MERE PÅ WWW.TIVOLI.DK/SKOLER

»Folkeskolen – fagblad for undervisere« og tilhørende netmedier udgives af Danmarks Lærerforening. De redigeres efter journalistiske væsentlighedskriterier, og det er chefredaktøren, der har ansvaret for alt indholdet. Bladens ledere udtrykker ikke nødvendigvis foreningens synspunkter.

Forsidefoto: Bo Tornvig

Folkeskolen er fremstillet hos Stibo Graphic, der er miljøcertificeret af Det Norske Veritas efter ISO 14001 og EMAS. Papirfabrikkerne, der fremstiller Norcote og Maxi Gloss, er alle miljøcertificeret efter såvel ISO 14001 som EMAS.

129. årgang, ISSN 0015-5837

Udebliver dit blad, så klik ind på folkeskolen.dk og klik på »Klag over bladleveringen« nederst til højre. Forhold/ændringer vedrørende fremsendelse af bladet: Telefon: 33 69 63 00 E-mail: medlemservice@dlf.org

Henvendelser til redaktionen

Folkeskolen
Postboks 2139
1015 København K
Telefon: 33 69 64 00
E-mail: folkeskolen@dlf.org
folkeskolen.dk

Hanne Birgitte Jørgensen
chefredaktør, ansvarshavende
hjo@dlf.org
Bente Heger
chefsekretær
beh@dlf.org
telefon: 33 69 64 00
Henrik Ankerstjerne Hermann
bladredaktør
hah@dlf.org
telefon: 33 69 64 01
Karen Ravn
webredaktør
kra@dlf.org
telefon: 33 69 64 06

Journalister

Pernille Aisinger, pai@dlf.org
Esben Christensen, esc@dlf.org
Lise Frank, lif@dlf.org
Kasper Stougaard Andersen,
ksa@dlf.org
Helle Lauritsen, hl@dlf.org
John Villy Olsen, jvo@dlf.org
Maria Becher Trier, mbt@dlf.org

Layout og grafisk produktion

Datagraf

Anmeldelser og meddelelser

Stine Grynberg Andersen
redaktør af anmeldelser
sga@dlf.org
telefon: 33 69 64 04

Kontrolleret oplag

Juni 2011: 76.928
(Specialmediernes
Oplagskontrol)
Ugentlige læsere:
175.000
(1. halvår 2011)
Index Danmark/Gallup.

folkeskolen.dk

Faglige netværk:
Specialpædagogik,
Ernæring og sundhed.

ABONNEMENT

Telefon: 33 69 63 00, e-mail: nvl@dlf.org
Årsabonnement for Folkeskolen – fagblad for undervisere: 1.100 kroner inklusive moms. For abonnenter i udlandet tillægges porto. Abonnement kan opsiges med en måneds varsel til udgangen af et kalenderår. Løssalgpris: 40 kroner.

 175.000 LÆSERE

ANNONCER

DG Media, Saturnvej 65, 8700 Horsens
Telefon: 70 27 11 55, fax: 70 27 11 56

Forretningsannoncer: folkeskolen@dgmedia.dk

Stillings- og rubrikannoncer: folkestil@dgmedia.dk

Udgivelser	Forretningsannoncer	Stillingsannoncer	Udkommer
Folkeskolen nr. 9	17. april	24. april	3. maj
Folkeskolen nr. 10	27. april	7. maj	16. maj
Folkeskolen nr. 11	10. maj	21. maj	31. maj
Folkeskolen nr. 12	28. maj	5. juni	14. juni

Hvis læsning er alle fags moder, så indtager skrivningen rollen som far. Arbejdet med at skrive små og store tekster får læsningen og især forståelsen af det, man læser, til at gå lettere, viser forskningen.

Lærerne får en tekst smækket op på lærredet. Teksten er uforståelig, selv om de enkelte sætninger er meget klare. Der står, at aviser er bedst og ugeblade ikke lige så gode. At der er forskel på at løbe på en vej og på græs. Der står også noget om fugle og at flyve.

Eksemplet her stammer fra læsekonsulent Lena Bulw-Olsen. Hun bruger det til at vise noget om, hvordan børn læser:

»De færreste børn læser overskrifter, medmindre de har lært det«, fortæller læsekonsulenten og sætter overskriften på: »At sætte drager op«.

Så er der pludselig god mening i teksten.

Den udgave af *Folkeskolen*, som du sidder med i hånden, er fyldt op med den slags eksempler fra den praktiske skolehverdag – og med gode råd til, hvordan man kan gribe arbejdet med faglig læsning an.

Nu er det nemlig blevet forår. Med solen og optimismen kommer dette særnummer på 76 sider om faglig læsning. Og skrivning.

For vi har efter råd fra læseforskere valgt at se på, hvordan læsning og skrivning beriger hinanden. Hvis læsning er alle fags moder, så indtager skrivningen rollen som far. Arbejdet med at skrive små og store tekster får læsningen og især forståelsen af det, man læser, til at gå lettere, viser forskningen.

I fjor lancerede Danmarks Lærerforening læseprojektet »Vi læser for livet«, som satte fokus på faglig læsning især på mellemtrin og i udskoling. Det kostede foreningen fem millioner medlemskroner, og formålet var at vise, hvordan man kan arbejde med at få bedre læseresultater i folkeskolen – uden lovændringer.

Det er blandt andet sket ved at gennemføre eksemplariske forløb på fem skoler, hvor eksperter hjælper lærerne med at bruge den nyeste viden til at sætte fokus på faglig læsning. Der er også afholdt temadage og sendt konsulenter ud på skolerne.

Efterspørgslen har været overvældende.

Indtil nu har 500 skoler haft besøg af en ekspert, og omkring 1.100 lærere, ledere og tillidsrepræsentanter har tilmeldt sig regionale møder. De eksemplariske forløb er i gang og bliver beskrevet inde i bladet. Nu har Børne- og Undervisningsministeriet valgt at gå ind i projektet med et lignende beløb.

Der er grund til at glæde sig over den store opbakning, for virkelig skoleudvikling starter med den enkelte skole, lærers, leders og lærerteams målrettede arbejde.

Historien om drageflyvning og andre eksempler fra fysik, biologi, dansk, dansk som andetsprog og matematik kan du læse inde i bladet.

Desuden har vi talt med førende eksperter i Danmark, Norge og Australien, som fortæller om de nyeste forskningsresultater. Alle, både lærere og forskere, bidrager med gode råd til læseren.

Et af dem lyder:

Tænk stort, men start småt.

Du kan jo starte i det små med at læse og lade dig inspirere.

God fornøjelse. ☒

HANNE BIRGITTE JØRGENSEN,
ANSV. CHEFREDAKTØR
HJO@DLF.ORG

Træning af ordlæsefærdigheder på begyndertrinnet

Læsestrategien:

ELEMENTÆR ORDLÆSNING 1-2

Lene Møller

Elementær ordlæsning 1-2 træner elevens ordlæsefærdigheder til læsning og stavning af lydrette og lydnære enkeltord.

Aktiviteterne er udformet i tilbagevendende opgavetyper, så eleverne gradvis kan arbejde mere selvstændigt. Forskellige opgavetyper sætter fokus på samme strategi, så de grundlæggende ordlæsefærdigheder indarbejdes grundigt og stabiliseres.

Elementær ordlæsning 1 har fokus på basale lydstrategier i ordlæsning og træner lydrette ord op til tre bogstaver, bl.a. med opgaver i bogstavernes standardlyd, genkendelse af hyppige funktionsord og læsning af korte sætninger.

Elementær ordlæsning 2 har fokus på strategier til lydnære ord og træner ord op til seks bogstaver, bl.a. med opgaver i alternative bogstavlyde, stavelsesdeling, to konsonanter før og efter vokal og endelserne -e, -en, -er.

Træningshæfterne er i farver og rigt illustreret. Pris 32,- kr. (ekskl. moms) pr. hæfte.

HOGREFE
PSYKOLOGISK FORLAG

Kongevejen 155 · DK-2830 Virum
Telefon +45 35 38 16 55
www.hogrefe.dk · info@hogrefe.dk

indhold

6

Her er redskaber til at kickstarte faglig læsning på skolen.

16

Klara Korsgaard

18

Kjell Lars Berge

24

FORSKET

Skrivning batter. Ny undersøgelse viser, at skrivning hjælper på læsningen.

Hjælp til bedømmelse. Norske elever skal skrive i alle fag. Deres lærere har fået et skrivehjul, så de lettere kan bedømme teksterne.

Eleverne læser, men forstår de teksten? Lærer Ida-Marie Müller har en metode til at afklare begreber.

32

38

42

46

48

58

Stine Kragholm Knudsen

Lone Wulff

Beverly Derewianka

Vi har ignoreret sproget i meget lang tid, lyder det fra australsk forsker.

Skrivepædagogik for tosprogede: »De tosprogede elever sproglige bevidsthed overrasker tit og skal selvfølgelig bruges til noget«.

Lena Bülow-Olsen

Jesper Bremholm:

Eleverne skal snakke meget sammen om deres tekster. Det kan få dem op på et fagligt højere niveau.

Læseguide: Grafer og kort er også en del af faglig læsning.

Anmeldelser

Fagundervisning og læseundervisning om Bronzealder, Titanic og magi.

→ OVERSIGT

- Lærerne bag fagligt stærke læsere / 06
- 9.c skriver i næsten alle timer ... / 12
- Skriv, skriv, skriv / 16
- Fem eksemplariske forløb / 18
- Hjælp til at bedømme fagtekster / 24
- Sammen om læsning og skrivning / 28
- Grammatik skal ikke være et fyord / 32
- 8. klasse øver engelsk med Oasis / 34
- Tosprogede bliver dygtige skribenter/ 38
- Elever og læsestrategier / 42
- Eleverne skal snakke om teksterne / 46
- En guide ind i teksten..... / 48
- Debatteret / 54
- Publiceret / 58
- Korte meddelelser / 66
- Ledige stillinger / 67
- Bazar / 71
- Uskolet / 74

På Peder Syv Skolen bliver lærerne undervist af en læseekspert. Skolen er med i DLF-kampagnen »Vi læser for livet«.

HAVDRUP SKOLE
MARTS 2012

LÆRERNE SKAL SKABE FAGLIGT STÆRKE LÆSERE

Lige nu arbejder lærere over hele landet med faglig læsning og skrivning. DLF sparker processen i gang på regionale møder, og undervisningsministeren vil sikre indsatsen fremover.

TEKST | **MARIA BECHER TRIER**
FOTO | **NILS ROSENVOLD**

Nålen glider gennem den leopardplettede skjorte. Med en let bevægelse klikkes den ind i fatningen. »Mai-Britt Markmann, Havdrup Skole« står der på det gule skilt på brystet. Farven signalerer, at Mai-Britt Markmann er læsevejleder. Hun er mødt op til Danmarks Lærerforenings regionale møde om faglig læsning og skrivning i kongrescenteret i Ringsted. Som læsevejleder er hun en af de lærere, som Danmarks Lærerforening håber vil gå forrest i projektet for at højne fagligheden i hele den danske folkeskole.

Opgør med dårlige læsere

Lærernes fagforening har lyttet til forskerne, der siger, at faglig læsning i alle fag og på alle klassetrin er vejen frem, hvis flere elever skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Baggrunden for initiativet »Vi læser for livet« er, at danske elevers læsefærdigheder har været

Forandringsagent Astrid Kilt giver skolerne en hurtig introduktion til redskaber, de kan bruge, når de vil sætte opmærksomhed på faglig læsning og skrivning. Redskaberne kan man finde på www.dlf.org under »Vi læser for livet«.

i fremgang i 1. og 2. klasse, men i 3. stagnerer det. Og i 9. klasse læser 15 procent af eleverne så dårligt, at de har svært ved at gennemføre en ungdomsuddannelse. Helt utraditionelt satte fagforeningen fem millioner kroner af medlemmernes penge af til projektet. Efterfølgende er Børne- og Undervisningsministeriet gået med i projektet og har også afsat yderligere fem millioner kroner. 308 skoler har fået bevilget et besøg af en ekspert. Fem skoler er udvalgt til eksemplariske forløb med reel efteruddannelse af lærerne, og op mod 1.100 lærere, ledere og tillidsrepræsentanter har tilmeldt sig de regionale møder som det, Mai-Britt Markmann deltager i denne onsdag.

Lærerne vil gå forrest

Læsevejlederen fra Havdrup Skole er ikke alene til mødet. Ved hendes side står afdelingsleder Karin Fog, tillidsrepræsentant Pernille-Mette Olsen. Desuden er Pernille Pedersen fra Havdrup Skole også med. Hun er ikke læsevejleder, men hun er mere end almindeligt interesseret i faglig læsning og håber på, at hun på sigt bliver læsevejleder. Hun er heldig at have fået plads. Omkring 100 ledere, tillidsrepræsentanter og læsevejledere sidder klar i salen. Egentlig skulle der kun have været fem regionale møder, men tilmeldingerne væltede ind, så DLF besluttede at fordoble antallet af møder. Og der er

Astrid Kilt's oplæg og konkrete redskaber kan man finde på DLF's hjemmeside under »Vi læser for livet«.

stadig mange på venteliste. For at komme med skal både leder, tillidsrepræsentant og læsevejleder afsætte en hel dag. Målet er, at de skal tage hjem og målrettet arbejde for at få alle lærerne til at bruge faglig læsning. På Havdrup Skole er udgangspunktet, at man har taget en beslutning om, at der skal mere faglig læsning på skolen. Men hvordan får man lærerne på en hel skole i Havdrup til at tænke læring i nye baner?

Afdelingslederen er projektejer

Forandringsagent Astrid Kilt har redskaber, der kan sætte forandring i gang. Hun er lærer, har undervist i fire år og har derefter uddannet sig til cand.mag. i læring og forandringsprocesser. Hun får kollegaerne fra Havdrup Skole og resten af lærerne og lederne til opmærksomt at suge til sig, mens hun forklarer, at det kan være en god idé at starte en indsats med faglig læsning som et projekt.

Hun anbefaler, at der nedsættes en styregruppe, og foreslår, at styregruppen kunne bestå af tillidsrepræsentanten, afdelingslederen og læsevejlederen. Lederen kan være projektejer, og enten læsevejlederen eller tillidsrepræsentanten kan være projektleder. Gruppen fra Havdrup Skole kan godt se, at de kan bruge redskaberne. Lærerne på Havdrup Skole arbejder dagligt med forskellige former for faglig læsning. Alligevel skal der en ekstra indsats til.

»Jeg tror måske nærmere, vi skal have alle lærerne til at blive opmærksomme på og

tænke over det, de gør dagligt, og dermed videreudvikle de overvejelser i forhold til faglig læsning. Det er her, en af udfordringerne ligger«, siger Pernille Pedersen.

Modstand er sundt

Astrid Kilt understreger, at styregrupperne på skolerne helt sikkert vil møde modstand i processen. »Modstand er en sund og konstruktiv forsvarsmekanisme. Hvis I ikke møder den, så er det tid til røde advarselsblink. Det er den, der holder organisationen sammen«, siger Astrid Kilt.

På Havdrup Skole er gruppen sikker på, at den vil møde modstand. De er enige om,

Fem gode råd:

- 1** Opret en styregruppe, eksempelvis tillidsrepræsentant, læsevejleder og afdelingsleder.
- 2** Udred, hvordan den nuværende tilstand på skolen er.
- 3** Opstil mål, vision og ønsketilstand for projektet.
- 4** Opstil delmål og tidsfrister – husk at et projekt kun varer i en periode.
- 5** Sæt projektet i gang – husk at modstand er sundt. Husk at den faglige læsning fortsætter, efter at projektet slutter.

at skolen skal have en læsehandlingsplan. Men de skal blive klarere på visionen, målet og strategien til at få faglig læsning ind i alle fag. Da der allerede er gang i flere projekter på skolen, kan nogle lærere måske synes, at den skærpede opmærksomhed på faglig læsning kan virke som endnu en opgave. Astrid Kilt har på PowerPoint foreslået et mål, der hedder, at alle elever skal lære fem faglige begreber hver dag. Gruppen diskuterer lidt, om det er for meget, og hvad målet på Havdrup Skole skal være, men det er svært at finde et svar på de få minutter, der er afsat, og diskussionen må fortsætte derhjemme.

Pernille Pedersen mener, at det er vigtigt, at også forældrene kommer med. I indskoling har forældrene stort fokus på, at læsning skal plejes, men nogle forældre mister den opmærksomhed på mellemtrinnet.

»Nogle forældre tænker måske: 'Nu er vores børn så store, at de selv kan klare at få læst'. Og derved slipper de lidt følingen med, om børnene får læst dagligt, som de skal. Vi skal inddrage forældrene aktivt«, siger Pernille Pedersen.

Længere når de ikke. Tiden løber ud. Mai-Britt Markmann kan tage det gule skilt af. Sammen pakker de projektredekskerne i form af opstartsviften, projektkapslen og what2do-skemaet ned i taskerne. De skal i gang, når de kommer hjem på skolen. ❌

mbl@dlf.org

Bondo og Antorini samarbejder om nyt læseprojekt

Danmarks Lærerforening har taget initiativet til projektet »Vi læser for livet«. Børne- og Undervisningsministeriet har koblet sig på.

Danmarks Lærerforening og børne- og undervisningsminister Christine Antorini er gået sammen om et nyt læseprojekt. Målet er at få ny viden om effekten af undervisningen i faglig læsning og om, hvad der fremmer elevernes læring, når man skal undervise i faglig læsning i det enkelte fag. Christine Antorini lægger stor vægt på, at den nye viden om, hvad der virker, skal ud til lærerne og ud i klasseværelset til gavn for den enkelte elev. Ministeriet har afsat fem millioner kroner til projektet.

»Alt for mange elever forlader folkeskolen med for dårlige læsekundskaber. Derfor

bliver det også et centralt mål for den kommende folkeskolereform at forbedre alle elevers faglige niveau i læsning. Med det store fælles læseprojekt sætter vi yderligere fokus på læsefagligheden i folkeskolen. Jeg ser derfor meget frem til samarbejdet med Danmarks Lærerforening«, siger Christine Antorini.

Også formand for Danmarks Lærerforening Anders Bondo Christensen glæder sig til samarbejdet.

»Vi forbedrer kvaliteten i undervisningen ved at styrke lærernes mulighed for at gen-

nemføre god undervisning. Det var netop tankegangen i vores eget projekt 'Vi læser for livet', og det er grundlaget for det nye styrkede projekt, som vi nu gennemfører sammen med Ministeriet for Børn og Undervisning«.

Det fælles projekt bliver sat i gang på udvalgte folkeskoler i løbet af 2013. Projektet skal færdigdesignes i samarbejde med forskere, så den viden, der kommer ud af det, kan udbredes til hele landet. ❌

mbl@dlf.org

Indkaldelse til Generalforsamling

Lærerstandens Brandforsikring G/S afholder ordinær generalforsamling på adressen Kompagnisalen, Kompagnistræde 39, 1208 København K.

Tidspunkt: Lørdag den 28. april 2012, kl. 10.00.

Med følgende dagsorden:

1. Valg af dirigent
2. Bestyrelsens beretning
3. Fremlæggelse og godkendelse af årsrapporten for 2011
4. Beslutning om anvendelse og fordeling af årets overskud i henhold til den godkendte årsrapport
5. Godkendelse af LB's lønpolitik
6. Valg til bestyrelsen
7. Godkendelse af kandidat til valgområde 3 for medlemsgruppe 2 – indstillet af valgudvalget, jf. vedtægternes § 8A
8. Valg af revisor
9. Forslag fra bestyrelsen om vedtagelse af bestemmelse i selskabets vedtægter vedrørende omdannelse.
10. Forslag fra bestyrelsen om omdannelse af selskabet til en forening med begrænset ansvar (f.m.b.a.), derunder forslag om vedtægtsændringer. Gennemførelse af omdannelsen er betinget af Finanstilsynets tilladelse. Forslaget indebærer, at samtlige selskabets aktiver og forpligtelser overdrages til selskabets helejede datterselskab, nuværende Genforsikringsaktieselskabet Virke.
11. Eventuelt

Senest 14 dage før generalforsamlingen vil dagsorden, de fuldstændige forslag til vedtægtsændringer og årsrapport m.v. være fremlagt til eftersyn for medlemmerne på selskabets kontor. Materialet vil også kunne findes på www.lb.dk under menupunktet "Om LB" og underpunktet "generalforsamling".

Adgang til generalforsamlingen har samtlige delegerede, der tillige har stemmeret. Endvidere har medlemmer af Lærerstandens Brandforsikring G/S ret til at overvære generalforsamlingen og tage ordet der, dog uden stemmeret.

Anmeldelse om overværelse af generalforsamlingen skal være Lærerstandens Brandforsikring G/S, Direktionssekretariatet, i hænde, senest tirsdag den 24. april 2012, hvorefter adgangskort vil blive tilsendt.

På bestyrelsens vegne
Knud Erik Bang
Formand

LÆRERSTANDENS BRANDFORSIKRING G/S
Farvergade 17 · 1463 København K · Tlf 3311 7755 · www.lb.dk

Fremmedsprog · 9.-10. klasse

NYHED

Onlineprøver engelsk, tysk og fransk

Med **Alineas onlineprøver** vænner eleverne sig til prøve-situationen og lærer egne styrker og svagheder at kende – mens du som lærer sparer tid på rettelserarbejdet.

Alle elementer svarer til Undervisningsministeriets afgangsprøver. Der gives respons i form af korrekte løsninger, antal rigtige svar, en karakter inden for hver færdighed samt en endelig samlet karakter.

Læs mere på onlineprøver.dk

(16754 - Bureau I.S.T.dk) FS7-2012

Alinea

EGMONT

alinea.dk · tlf.: 3369 4666

Prøv det gratis i 1 måned, send en mail til info@alinea.dk

faktisk!

Ny serie til faglig læsning

FAGLIGHED I FOKUS

faktisk! er en ny serie til den første faglige læsning i indskolingen. Alle seriens bøger er skrevet af erfarne danske fagbogsforfattere, og sproget er tilpasset målgruppen.

VELFUNDEREDE FAGBØGER

faktisk! har alle de relevante elementer til faglig læsning: læsevenlig typografi der uddybes og understøttes af spændende fotos, små vignetter og ordforklaringer i margin. Alle bøger har indholdsfortegnelse, register, ordforklaringer, billedtekster, litteraturliste og en liste med relevante links.

NYHEDER

- Fortidsdyr
- Kina

UDKOMMET

- Skovens dyr
- Årstider
- Vand
- Vejr

- Danmark
- Grønland

- Astrid Lindgren

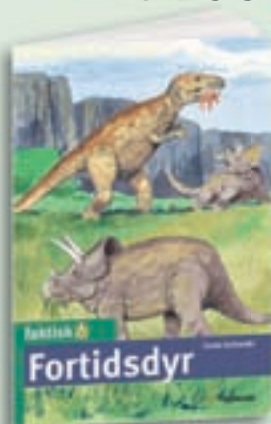
- H. C. Andersen

- Affald
- Kæledyr
- Strøm
- Færøerne
- Husdyr
- Ole Lund Kirkegaard

PÅ VEJ

- Jorden
- Månen

Se mere på fagliglaesning.dk

NYHEDER TIL

DE SMÅ FAGBØGER

DE SMÅ FAGBØGER

Nye temaer til faglig læsning

DE SMÅ FAGBØGER

Serien *De små fagbøger* byder med sine mere end 100 titler på faglig læsning af høj kvalitet inden for alverdens områder. På 36 sider får eleverne masser af spændende, letforståelig og ikke mindst faglig viden. Forfatterne er erfarne danske fagbogsforfattere, og et væld af flotte fotos og tegninger understøtter den faglige tekst.

Se mere på fagliglaesning.dk

NYHEDER

- Livets historie
- Olympiske Lege
- Jellingstenen

PÅ VEJ

- Istidens dyr og mennesker
- Absalon

Se mere på fagliglaesning.dk

GYLDENDAL VIDEN

Fagbogsserien til 7.-10. klasse

TROVÆRDIG VIDEN

Gyldendal VIDEN præsenterer eleverne for emner, som spiller en rolle i det samfund, de lever i. Det faglige indhold er højt, men skrevet i et lettilgængeligt sprog. Seriens titler kan anvendes i samfundsfag samt i projektopgaven, i emnearbejde og til faglig læsning.

UDKOMMET

- Bæredygtig udvikling
- Globalisering
- Intelligent design
- Menneskehandel
- Mode
- Perfekte menneske
- Straf
- Subkulturer
- Tro
- Våben

PÅ VEJ

- Familien
- Sociale medier

FAGLIG LÆSNING

DE STORE FAGBØGER

DE STORE
FAGBØGER

Faglig fordybelse fra 11 år

De store fagbøger giver eleverne mulighed for at fordybe sig i et fagligt emne. Bøgerne er overskuelige og beskriver de forskellige emner bredt og nuanceret. Serien udfordrer de sikre læsere med masser af faglig viden inden for emnerne historie, religion, geografi, biologi, teknik og videnskab. Bøgerne er skrevet af danske forfattere og tilrettelagt for elever fra ca. 11 år.

Se mere på fagliglaesning.dk

PÅ VEJ

- Militær flyvning
- Tøj og mode
- Mad

GYLDENDAL
- veje til viden

gyldendal-uddannelse.dk • tlf. 33 75 55 60

9.C
MARTS 2012
BORGERSKOLEN MARIBO

9.C SKRIVER I NÆSTEN ALLE TIMER

Skrivning er en effektiv vej til læring, viser ny undersøgelse.

TEKST

HELLE LAURITSEN

FOTO

KLAUS HOLSTING

»Vi skriver meget. Og tegner. Så vi kan lave opstillingen til et fysikforsøg igen«, fortæller Amalie fra 9.c.

»Vi bruger OMTFK. Ole Madsen Tager Farligt Kørekort. Sådan husker vi det, for vi har en lærer, der hedder Ole Madsen«, griner Sara og Amalie.

OMTFK står ellers for Overskrift, Materialiste, Tegning, Fremgangsmåde og Konklusion.

Eleverne fortæller, at det hjælper dem meget, når de skal skrive disposition her i 9. klasse. De skriver næsten altid i slutningen af fysiktimen.

»Vi gør det sammen, og det tager ikke så lang tid. Måske syv-otte minutter, men det kommer os til gode, fordi vi også får forklaret alle ordene«, siger Amalie og Sara.

De synes nu, at det mest er tingene i fysiklokalet, der hedder noget svært. Såsom bunsenbrænder, trefod og kolbe.

Ingen dimsedutter her

Søren Støvlbæk Skovbølling er lærer i fysik/kemi og biologi i 9.c på Maribo Skole, Borger-skoleafdelingen for udskolings eleverne. Han indrømmer, at han er bidt af faglig læsning og skrivning, fordi man definerer tingene, skriver over- og underbegreber, og fordi den stringente rækkefølge i opstillingen giver eleverne en ekstra metode, når de skal skrive opgaver.

Han er desuden i gang med uddannelsen til matematikvejleder, hvor han skriver om faglig læsning.

»Jeg er meget obs på elevernes fagsprog. Der er ingen dimsedutter eller 'den røde ting derovre' her i timerne. Vi siger respiration og ikke ånding, selv om de skal kende begge ord. Eleverne kommer hertil med meget forskelligt ordforråd«, fortæller han.

Søren Støvlbæk Skovbølling vil helst have elevernes fulde opmærksomhed, når han introducerer noget nyt fagligt. Men så kan de notere sammen bagefter, lave ordbog og definere ord og begreber.

Jeg er meget obs på elevernes fagsprog. Der er ingen dimsedutter eller »den røde ting derovre« her i timerne. Vi siger respiration og ikke ånding, selv om de skal kende begge ord. Eleverne kommer hertil med meget forskelligt ordforråd.

Søren Støvlbæk Skovbølling

»Når de skal til afgangsprøve i 9. klasse, skal de reproducere deres forsøg. Derfor er det godt at have skrevet dem ned og tegnet opstillinger. De tager også billeder med deres mobil, når de laver forsøg. Nogle elever er ikke så stærke i ord som andre, men de har ofte en god chance i fysik på grund af forsøgene«.

Fremstilling af sukker

Dagens fysiktema handler om sukker. Søren Støvlbæk Skovbølling taler med eleverne om det papir, de har fået, som forklarer, hvordan man skriver fagtekster. Eksemplet på papiret er koens fordøjelsessystem. Den er farvet rødbrun og har et hvidt fordøjelsessystem. Overbegrebet her er koen, altså det brune på tegningen, og underbegrebet er fordøjelsessystemet, der er hvidt på tegningen.

Fire gode råd:

- 1 Brug faglig skrivning som et redskab på linje med andre faglige redskaber.
- 2 Udnyt læsevejlederens kompetencer omkring det rent tekniske - men hold samtidig fast på dine egne fagfaglige kompetencer.
- 3 Brug tid på at prøve faglig læsning/skrivning af og vurder så brugbarheden.
- 4 Drag fordele af dine kollegers kompetencer.

»Ja, vi har jo grinet noget af koen her. Det er virkelig penslet ud, men nu prøver vi det så med sukkerfremstilling«, forklarer han klassen.

»Hvad skal vores overskrift være?«

»Kunne den ikke hedde Sukker«, spørger en pige.

Det kommer den til. Overbegrebet er sukker. Rubrikken bliver så »Sukkerfremstilling«, der er underbegrebet. Søren Støvlbæk Skovbølling skriver løs på den elektroniske tavle efter elevernes input.

»Men hvad er sukker? Hvordan definerer vi det«, spørger han.

Eleverne rækker fingre i vejret, får et peg fra læreren og kommer så med deres bud - fruktose, energi, glukose, kulhydrater. De har også styr på, at sukker kommer fra roer eller sukkerrør.

Træet i skolegården

Søren Støvlbæk Skovbølling niver sig i armen. »Er der sukker i mig, i mit kød?« Nej, lyder svarene. Der er proteiner i kød, men eleverne har tidligere på dagen spist frugt, så de har fået kulhydrater.

»Der er kulhydrater i al plantemateriale. Hvis I bider i barken på et træ eller i et rosenblad, får I kulhydrater«, forklarer han.

Fremstilling kan beskrives helt simpelt - at lave sukker. Eleverne går i gang med at forklare, hvordan sukkeret bliver til. Fotosyntesen bliver skrevet op både som formel og som forklaring. Der skal sol, vand og CO₂ til.

»Hvor får fotosyntesen CO₂ fra - en pose?« Nej, det er, når vi ånder, og det foregår i grønkornene.

BORGERSKOLEN MARIBO

9.C MARTS 2012

»Vi skriver sammen i slutningen af timen. Det tager ikke så lang tid - måske syv-otte minutter, men det kommer os til gode, fordi vi også får forklaret alle ordene«, forklarer Amalie og Sara fra 9. c.

»Okay, så det laver træet ude i skolegården lige nu«, konstaterer Søren Støvlbæk Skovbølling.

Men eleverne protesterer. En pige påpeger, at træet mangler bladene, så der er ingen grønkorn. De holder op med at lave fotosyntese, når bladene skifter farve, supplerer en dreng.

Elever og lærer får nu vasket, skrællet og snittet roerne i hvert fald i skrift på den elektroniske tavle i fysiklokalet. De har tidligere gjort det i et forsøg og skriver nu de forskellige faser i forsøget op. Sukkeret bliver varmet op til 80 grader, for som en af eleverne forklarer, så branker det ved højere temperaturer. Derefter går de videre og noterer ned undervejs.

Hjælp til at strukturere

Man skal helst have elevernes fulde opmærksomhed, når man introducerer noget nyt fagligt, mener Søren Støvlbæk Skovbølling. Men så kan de notere sammen bagefter. De laver også ofte ordbog, hvor de forklarer og definerer ord og begreber.

»Det er de seneste tre til fire år, vi har tænkt mere på læsning. Eleverne kommer hertil i 7. klasse og har forskellig bagage. Men vi skriver meget og er en meget fagligt orienteret skole. Hvis nogle har problemer, kan de få hjælp med it-rygsæk og oplæsning af opgaverne. Ved at stille forsøg op i faser som her i sukkerfremstilling hjælper vi også eleverne til at disponere og strukturere. Det er en støtte, når de skal til afgangsprøve«, siger han.

»Men vi taler også om, at vi naturfagslærere synes, naturfag er blevet 'danskificeret'. Vi samarbejder i fagteamet om faget, men samtidig har vi sparring med sproglærerne og med læsevejlederen«, fortæller Søren Støvlbæk Skovbølling.

I hele dette skoleår har Borgerskoleafdelingen desuden kørt med læsebånd 15 minutter hver dag. ☒

hl@dlf.org

Foto: Tomas Bertelsen

MØD BØRN FRA VERDEN

Gratis materiale

Røde Kors' materialer handler om krig, klima, vand, aids. De er til alle klassetrin og tager udgangspunkt i Fælles Mål. Se mere og bestil materialer på RodeKors.dk/skole/materialer Det er gratis. Du betaler kun porto og ekspedition.

“Materialet var meget håndgribeligt og lige til at gå til”

— Christina Aagaard —
Lærer, Munkekjærskolen

**LIC pris
479,-**

iittala®
Höganäs tekande med træfad
1,5 l grafit
[599,95]*

2% ekstra rabat
i varehusene
med dit LIC MasterCard

**LIC pris
319,-**

KAHLER
Omaggio vase
30,5 cm
[399,-]*

ROYAL COPENHAGEN
PURVEYOR TO HER MAJESTY THE QUEEN OF DENMARK

99,-
Spar 26,-

Hvid Riflet tallerken
19 cm
Før 125,-

Varehuse
Hertlev · Turbinevej 9 · hertlev@lic.dk
Aarhus, Skejby · Jens Olsens Vej 9 · aarhus@lic.dk
www.lic.dk · Tlf. 4485 4600

LIC Netshop
www.lic-netshop.dk

LIC

KREATIV ENGELSKUNDERVISNING

Lær om Danmarks turistattraktioner på engelsk

Eddie the Sea Dragon er et flot illustreret projektorienteret materiale til engelskundervisningen på mellemtrinnet. Bogens gennemgående figur havdragen Eddie tager eleverne med på tur for at se nærmere på nogle af Danmarks største turistattraktioner. Undervejs kan eleverne arbejde med bogens mange opgaveforslag.

Uddrag af lektørdtalelse

“Med en samlet beskrivelse af en del af Danmarks børnevenlige attraktioner udfylder bogen et hul i bogbestanden”
Ulla Møller

Dansk udgave

Bogen findes i en tilsvarende udgave på dansk også med opgaveforslag. Et fint pust til historie & N/T eller inspiration til lejrskolen.

Klassesæt

Bestående af 25 elevbøger + lærerintroduktion med opgaveforslag
Kun 2.000 kr.
Pris er ex. moms og forsendelse

Skriv, skriv, skriv

Skrivning er en effektiv vej til læring, viser ny undersøgelse.

TEKST | JOHN VILLY OLSEN
FOTO | KLAUS HOLSTING

Jo mere skoleelever skriver om faglige problemstillinger, jo dygtigere bliver de til faget. Det fastslår en ny amerikansk metaundersøgelse.

Sagt på en anden måde: Det er ikke nok, at eleverne læser i fysikbogen eller geografibogen. Det er heller ikke nok, at de hører læreren fortælle om Ohms lov. Og det er heller ikke nok, at de laver forsøg og bagefter skriver en rapport om forsøget. De skal skrive hele tiden. Løbende. Før forsøget, under forsøget, efter forsøget. Korte tekster og lange tekster. Forskellige genrer. Så lærer de mere.

Også fordi eleverne bliver bedre faglige læsere af at skrive. Begge veje - skrivningen og læsningen - fører til erkendelse, og de stimulerer hinanden.

Så der er al mulig grund til at gøre skrivning til en naturlig del af undervisningen, anbefaler undersøgelsen »Writing to Read

Undersøgelsen: Writing to Read

Rapporten **Writing to Read – Evidence for How Writing Can Improve Reading** er en metaanalyse af eksisterende forskning i og empiriske undersøgelser af sammenhængen mellem læsning og skrivning. Den er skrevet af professor Steve Graham og doctoral student Michael Herbert, der begge er tilknyttet Vanderbilt University.

Find rapporten på folkeskolen.dk

- Evidence for How Writing Can Improve Reading«. I alle skolefagene, ikke kun i sprogfagene.

»Det har været indlysende i mange år, at de to sider af skriftsproget, læsning og skrivning, understøtter hinanden. Men nu er det dokumenteret«, siger Klara Korsgaard, der som leder af Nationalt Videncenter for Læsning, Professionshøjskolerne, har læst rapporten grundigt.

»Rapporten, som er en gennemgang af projekter gennem 30 år, viser, at når man lader eleverne arbejde med den produktive side af skriftsproget, så opnår de en stor forståelse for de tekster, de læser«, fortæller hun og påpeger, at evidensen er entydig: Faglig skrivning virker.

»Jeg agiterer ikke for, at vi skal holde op med at lære eleverne at læse, men jeg agiterer for, at vi skal begynde at bruge skrivningen som en lige så naturlig måde at tilegne sig faglig viden på, ligesom læsningen har været og stadig er«, fastslår hun.

Skrivning som en naturlig del af undervisningen

Nu skal faglærerne ikke blive forskrækkede, skynder hun sig at tilføje. Skrivning skal ikke opfattes som en ekstra aktivitet, der stjæler tid fra undervisningen. Tværtimod - skrivningen kan få undervisningen til at glide nemmere.

»Faglærerne bør se skrivning som et redskab, som eleverne blandt andet kan bruge til at tilegne sig fagets terminologi med. Ele-

verne forstår bedre faglige problemstillinger, når de skal formulere tingene selv. Så skrivning skal ikke ses som en ekstra byrde, men som en vej til læring«.

Og skrivning kan være mange ting - noter og rapporter og arbejdsplaner og resumeer. De forskellige former bør komme i spil på passende tids-

punkter, mener Klara Korsgaard. Hvis eleverne i biologi eksempelvis skal ud at studere en biotop, kan de forberede sig ved at skrive arbejdsplan om, hvad de har af viden på området i forvejen, og skrive ned, hvad de vil undersøge.

Når eleverne så er ude i felten, kan de tage noter, skrive spørgsmål, kommentarer og ting, de ikke forstår.

»Skriftligheden holder de ting fast, de ved noget om, og synliggør også, hvad de ikke ved noget om, og som de derfor bliver nødt til at hente viden om«.

Faglæreren skal lære eleverne at skrive

Så skal der efterfølgende skrives en rapport om biotopen. Men man er ikke født med evnen til at skrive en rapport, det skal man lære. Af læreren. Ikke dansklæreren, men af biologilære-

ren og fysiklæreren.

»Dansklæreren skal lære eleverne at skrive stile og essay, men det er faglærerne, der skal lære eleverne at skrive en rapport«, siger Klara Korsgaard.

Fysiklæreren kan sige til eleverne: »Skriv en rapport og prøv så at sammenligne rapporterne bagefter. Hvilke er bedst? I skal ikke give karakterer til hinanden, men hvor får I mest at vide? Sammenlign med andre rapporter fra andre klasser eller ude fra det virkelige liv«.

»På den måde kan eleverne måle sig op mod

Blå bog

KLARA KORSGAARD

er leder af Nationalt Videncenter for Læsning, Professionshøjskolerne. Hun er cand. mag. i dansk og idræt og var lektor på Haslev Seminarium i dansk, retorik og skrivning fra 1997-2006. Tidligere blandt andet seminarilærer i idræt og dansk på Den frie Lærerskole, Ollerup, og højskolelærer på Gerlev Idrætshøjskole.

det og blive enige om: 'Hov, det er sådan, vi skal gøre'. Og så kan de prøve det af næste gang. De lærer at skrive rapport undervejs«.

Men det handler jo ikke bare om rapporter, det handler om alle mulige tekster. Om at skrive og skrive og skrive, opsummerer Klara Korsgaard. Den amerikanske metaundersøgelse dokumenterer klart, at eleverne - ikke mindst de bogligt svageste - bliver fagligt dygtigere:

- Når de skriver om de fagtekster, de læser, på mange forskellige måder. Under skrivningen reflekterer de nemlig over teksterne, de har læst.
- Når de bliver undervist i skrivefærdigheder. De skal ikke bare have respons på opgaven, når de har afleveret den, de skal også undervises i, hvordan man skriver undervejs i skriveprocessen. Have gode fif og ideer. Faglæreren skal være støttepædagog for eleverne, mens de skriver.
- Når de skriver rigtig meget. Det er for lidt at aflevere en fysikrapport hver tredje måned. Eleverne skal skrive hver dag. Hver gang de har en opgave. Stort og småt. De skal vænne sig til at skrive.

»Det er faktisk ret enkelt at gøre alle tre ting. Skrivningen bliver ikke en eller anden aktivitet, man skal putte ind i sin undervisning. Det bliver en måde at tænke på. En måde at lære på. Det er det, der er det vigtige. Eleverne skal lære at skrive og skrive for at lære«, siger Klara Korsgaard. ☒

jvo@dlf.org

Man er ikke født med evnen til at skrive en rapport. Det skal man lære. Ikke af dansklæreren, men af biologilæreren og fysiklæreren, mener Klara Korsgaard.

Fem gode råd:

Sådan bliver eleverne bedre til at skrive faglige tekster:

- 1** Lad eleverne skrive meget.
- 2** Lad eleverne skrive i alle fag.
- 3** Lad eleverne skrive korte tekster, lange tekster, forskellige genrer, tekster med forskellige formål.
- 4** Lad eleverne skrive om de faglige tekster, de har læst.
- 5** Undervis eleverne i fagets sprog og måden, man bruger det på. Det gælder alle fag – fysik, biologi, dansk, matematik, hjemkundskab ...

CHRISTIANSFELD SKOLE
9. KL. MARTS 2012

EKSEMPLARISKE FORLØB SKAL HØJNE FAGLIGHEDEN

En oplevelse af ikke at slå til som lærer fik Ida-Marie Müller til at kaste sig ud i faglig læsning. Nu er Christiansfeld Skole blevet udvalgt til at være et af de eksemplariske forløb i Danmarks Lærerforenings læseprojekt.

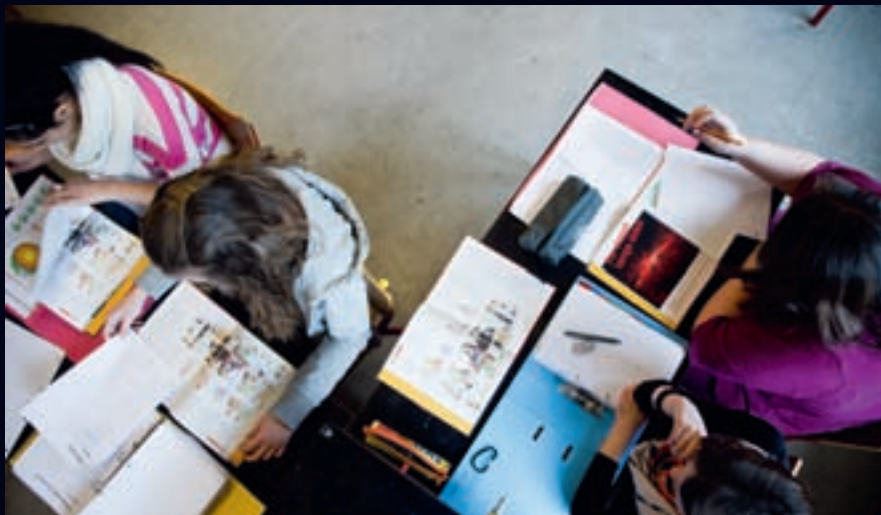

Blå bog

IDA-MARIE MÜLLER

er 54 år. Hun er oprindelig uddannet tekstildesigner. I 2005 blev hun meritlærer fra Jelling Seminarium med linjefag i natur/teknik, håndarbejde og matematik. Hun har været lærer på Christiansfeld Skole siden 2007.

Selv om eleverne læser teksten, er det ikke sikkert, de forstår den. Det har Ida-Marie Müller rådet bod på ved at få eleverne til skriftligt at svare på spørgsmål, der afklarer begreberne i teksterne.

CHRISTIANSFELD SKOLE

9. KL. MARTS 2012

TEKST | **MARIA BECHER TRIER**
FOTO | **PALLE PETER SKOV**

Det plagede hende hele sommerferien. Den 9. klasse, som hun netop havde ført op i biologi - de havde ikke lært nok, i det år hun havde undervist dem. En time om ugen. Et fag, som hun ikke har linjefag i. En bog, de ikke forstod. Mens lærer Ida-Marie Müller syslede med håndarbejde i sin sommerferie i 2008, blev hun mere og mere klar over, at noget måtte gøres. Når eleverne havde lektier for, var det kun fire ud af tyve elever, der havde læst, og halvdelen af dem havde ikke forstået det.

Så da hun efter sommerferien med ny energi trådte ind i Christiansfeld Skoles slidte, gule bygning, havde hun bestemt sig for en helt ny måde at gå til biologien på. Opskriften lød: Drop lektierne og brug hver anden time til at få eleverne til at læse den svære faglitteratur på en helt ny og kvalificeret måde.

Forberedelsen om eftermiddagen på skolen gik med at nærlæse bogen, udforme spørgsmål, som trak essensen af teksten frem, og sætte skemaer op, så eleverne kunne svare på spørgsmålene skriftligt. Hver anden uge brugte eleverne en time på faglig læsning og skrivning med Ida-Marie som vejleder. Den næste uge løftede hun bogens informationer op i undervisningen. Og sådan har hun undervist i biologi lige siden.

Ida-Marie er med i et af de fem eksemplariske forløb, som Danmarks Lærerforening har sat i gang i projektet »Vi læser for livet«. Fem millioner af medlemmernes penge blev sidste år helt utraditionelt afsat til en satsning på, at færre elever skal forlade skolen som dårligere læsere. Målet er at vise, at professionelle lærere er svaret på skolens udfordringer. Ida-Marie Müller er en af de lærere, der af nød er begyndt at tænke den faglige læsning ind i undervisningen, længe før Christiansfeld

Børn bliver urolige, når de keder sig eller føler sig dumme. Det forhindrer faglig læsning. Det har skabt plads til at være på flere niveauer.

Ida-Marie Müller

Skole gennem DLF-projektet fik tilknyttet en konsulent.

Skolens erfaringer viser, at der er behov for, at langt flere af lærerne bruger faglig læsning. Eleverne læser sikkert til 3. klasse, men når de får historiebøgerne i 4. klasse, er lixtallet for højt, og mange får ikke rigtig greb om den faglige læsning på mellemtrinnet. I udskolingen bliver læringen svær, fordi eleverne kæmper med at læse og forstå fagbøgerne. Den udvikling vil man nu vende på Christiansfeld Skole.

Bøgerne bliver på skolen

Ida-Marie griber arkene med spørgsmål, som kopimaskinen lige har spyttet ud i bakken, og styrter ned ad gangen. Op ad trapperne, gennem afdelingen med specialklasser. En

Fem eksemplariske forløb:

- Formålet med Danmarks Lærerforenings eksemplariske forløb er at give fem skoler mulighed for at gennemføre et konkret projekt om faglig læsning og skrivning. De forskellige former for god praksis i de eksemplariske forløb skal beskrives, så de kan være til inspiration for andre skoler. Det er forskelligt, hvor langt de udvalgte skoler er nået i forløbene.

Christiansfeld Skole, Christiansfeld

Mellemtrinlærerne arbejder med, hvordan de kan hjælpe eleverne til at læse især de vanskelige tekster, så læreren ikke hver gang skal forklare, hvad opgaverne går ud på. Lærerne er meget optaget af, hvordan de stilladsrer eleverne til at læse især de vanskelige tekster. Skolen arbejder med fem forskellige teksttyper (genrer) og deres særlige sprog-mønstre. Hvilke sproglige udtryk i teksten kan hjælpe eleverne til at spotte de berettende tekstafsnit, der »bare skal læses«, men ikke har betydning for eksempelvis en regneopgave? For at støtte eleverne bedst muligt analyserer lærerne mange undervisningsmaterialer.

Jægerspris Skole, Frederikssund

Arbejder sprog- og genrebaseret i fagene dansk, matematik og naturfag på 4. og 7. klassetrin.

Valhøj Skole, Rødovre

To grupper af lærere med sprog- og genrepædagogik. Det er mellemtrinlærerne og så matematiklærerne i udskolingen.

Vestre Skole, Middelfart

Det eksemplariske forløb omfatter alle skolens lærere, og erfaringerne fra forløbet skal være med til at formulere en fremadrettet handleplan for arbejdet med faglig læsning på skolen.

Virupskolen, Hjortshøj

Lærerne arbejder sprog- og genrebaseret i fagene dansk, matematik og naturfag på 4. og 7. klassetrin.

CHRISTIANSFELD SKOLE

9. KL. MARTS 2012

lærer ryster på hovedet, da hun passerer, og hun smiler undskyldende. Hun ved godt, at hun ikke bør skyde genvej, men hun er lidt sent på den. Det er 2012. Det er en tirsdag i marts. Det er fjerde lektion. Det er nu, hun skal have 9. klasse i biologi. Hun svinger ind forbi klassen. »Er I klar?« spørger hun de fem-seks stykker, der er ved at smide taskerne over skulderen. Hun venter en anelse foran døren, hilser på klasselæreren og sætter så i tempo igen. Hun henter altid 9.-klasserne og tager dem med til fysiklokalet, hvor undervisningen foregår. Biologibøgerne står fast der, fordi to 9.-klasser deler ét classesæt, så ingen bøger kommer med hjem i taskerne. Og det er egentlig også det bedste, tænker Ida-Marie. Hun låser døren op med et raslende nøglebundt. Eleverne slænger sig hurtigt over stolene og fordeler sig i fire grupper. Mange med høretelefoner på, en mobiltelefon i hånden eller en iPad på bordet. Hurtigt deler Ida-Marie de røde bøger ud; »Fra ursuppe til functional food - Ind i Biologien«, står der med lysende gule bogstaver. Med dumpe brag lander bøgerne på de sorte borde. Ved siden af hver bog falder de tre ark, som hun forberedte lidt sent i går aftes. Hun siger ingenting, og det gør eleverne heller ikke. De går i gang med at læse teksten, samtidig med at de skriver svarene på spørgsmålene på kopiar-kene. Ida-Marie går rundt mellem grupperne. »Biogenese - hvad er det? Hvor står det i teksten?« spørger hun to piger, der er gået lidt i stå ved begrebet. »Her står det. Biogenese betyder, at liv kun kan opstå af eksisterende liv, men hvad er så spontan genese?« spørger en af pigerne.

Faglig læsning til hele mellemtrinnet

Ida-Marie bruger faglig læsning systematisk i 9. klasse. Målet er, at alle lærerne på mellemtrinnet på Christiansfeld Skole skal have fokus på den faglige læsning. Seks eftermiddage fordelt over skoleåret samles lærerne fire timer.

Faglig læsning har gjort en svær bog lettere at bruge i undervisningen i biologi i 9. klasse. Flere elever kan nu følge med i undervisningen.

Lektor Birgitte Bækgaard fra UC Syd-danmark underviser lærerne efter et nøje planlagt forløb. Lærerne skal læse litteratur hjemme. Målet er at gøre dem bevidste om, at læsning er grundlaget for læring i alle fag. De skal uddannes til at yde den særlige indsats, som skal til for at støtte eleverne i at blive kompetente læsere, der både kan læse og skrive fagtekster. Birgitte Bækgaard

Fem gode råd:

- 1 Drop lektierne og benyt i stedet timerne til at højne niveauet af den faglige læsning.
- 2 Faglig læsning giver eleverne et stillads til at bygge deres viden op omkring. Det gælder om at lære eleverne nogle læsestrategier før, under og efter læsningen.
- 3 Før læsningen aktiveres baggrundsviden i forhold til teksten med spørgsmål, som hjælper til at forudsige, hvad teksten kan omhandle.
- 4 Under læsningen fastholdes læseren ligeledes med spørgsmål, som besvares under læsningen, og som pakker teksten ud i mere forståeligt sprog – i elevernes eget sprog.
- 5 Efter læsningen pakkes det læste yderligere ud i klassen ved genfortælling, dragning af paralleller og visualisering på baggrund af foregående spørgsmål.

vil i forløbet hjælpe lærerne til at synliggøre fagteksternes forskellige genrer, komposition og sprogmønstre. Ida-Marie har været på skolebænken fire gange. Hun kan se, at hun er på rette vej, men hun har også ændret meget på sin metode undervejs. Efteruddannelsen gør hende bevidst om, at det stillads, hun føler, hun har bygget til eleverne i 9. klasse, skal bygges allerede på mellemtrinnet. Hvis det lykkes, er hun næsten sikker på, at eleverne slet ikke vil behøve stilladset i form af spørgsmålsark i 9. De vil kunne koncentrere sig om det faglige indhold, for den faglige læsning vil sidde på rygraden.

Duften af krydret nybagt brød rammer hende, da hun træder ind på lærerværelset. På bordet står kødboller, flere slags fetaost, opskårede tomater, oliven og madbrød fristende klar. Bordet er dækket med tallerkener, bestik og glas. Langsomt indfinder de ni lærere, der er med i madklubben, sig. Man venter ikke, til alle er der, men begynder at spise, når man kan.

Ida-Marie sidder ved siden af læsevejleder Birgitte Tygesen. Begge er enige om, at deltagelsen i DLF's læseprojekt betyder, at alle lærere på mellemtrinnet har fokus på faglig læsning, og at det helt sikkert vil betyde en større faglighed for eleverne.

»Det er guld værd«, lyder en lærers udbrud, da hun hører, ordene falder på læseprojektet. ☒

mbt@dlf.org

Cooperative Learning

Det er nemt at anvende,
det er sjovt - og det virker!

Færdige undervisningsforløb

Cooperative Learning in English, auf Deutsch og en Français består af to bøger til hvert sprog. Hver bog indeholder:

- Færdige undervisningsforløb med kopiark til mindst 25-30 lektioner
- Fem Cooperative Learning-strukturer til hvert forløb
- Kort vejledning.

Bog I til 6.-8. klasse fokuserer på **ordforråd og samtale**.

Bog II til 8.-10. klasse fokuserer på **samtale og præsentation**.

Alinea

EGMONT

Hjælp til at bedømme

I Norge skriver eleverne også i naturfag og historie, men lærere savner kompetence til at vurdere fagteksterne. »Skrivehjulet« skal skabe klarhed.

TEKST | **LISE FRANK**
 FOTO | **FARTEIN RUDJORD**

»Hvilke krav kan man stille til en elevs evne til eksempelvis at skrive overbevisende efter fire år i skole? Det tror jeg ikke, at nogen lærere kan svare godt på. Jeg kan heller ikke«, siger professor ved Oslo Universitet Kjell Lars Berge.

»**M**ars er en lille planet. Der er koldt på Mars. Der er nordpol og sydpol, og der er 126 kuldegrader på polerne«.

Sådan indleder en pige i 4. klasse en skriftlig opgave i naturfag. Opgaven lød på at skrive en tekst om planeten Mars. Eleven fortsætter teksten igennem med at opremse fakta. Overvejende korrekte.

En dreng på samme klassetrin griber opgaven anderledes an.

»Planeten Mars er en forskningsplanet for os mennesker. Vi sender mange rumskibe op på Mars for at finde ud af, om der er liv eller vand«, skriver eleven, der nederst på papiret tegner tre små mænd med elektriske følehorn. »Marsboere« skriver han.

Spørgsmålet er nu, hvordan de to tekster skal bedømmes. Hvilken feedback skal de to elever have? Og hvad kan man overhovedet forvente, at en elev kan præstere skriftligt efter fire års skolegang?

Skrivehjulet skal give lærerne overblik
 Professor Kjell Lars Berge fra Oslo Universitet

er en af flere forskere bag et stort nationalt projekt, hvis formål er at etablere en fælles forståelse for godt skriftligt arbejde i alle fag. I forbindelse med normprojektet, som det kaldes, har forskerne udviklet »Skrivehjulet« og et foreløbigt vurderingsskema. Normprojektet er et treårigt forskningsprojekt, som skal udvikle et redskab til lærerne, så de bedre kan evaluere tekster.

I første omgang er otte norske skoler udvalgt som forsøgsskoler. På 4. og 7. klassetrin vil lærere og forskere samle erfaringer med opgaveformuleringer og vurdering af faglige tekster.

»Vi har ikke vidst, hvilke krav vi kunne stille til eleverne i skolen på det her område. Vi har muligvis haft en tavs viden om det, men ingen lærere har været bevidste om, hvilke kriterier de vurderede ud fra. Det er et problem«, siger Kjell Lars Berge.

Skrivehjulet er forenklet sagt en model over skrivehandlinger og skriveformål. Ifølge den norske professor vil ingen teksttype falde uden for hjulet. Det skaber det overblik, lærerne har manglet, mener han.

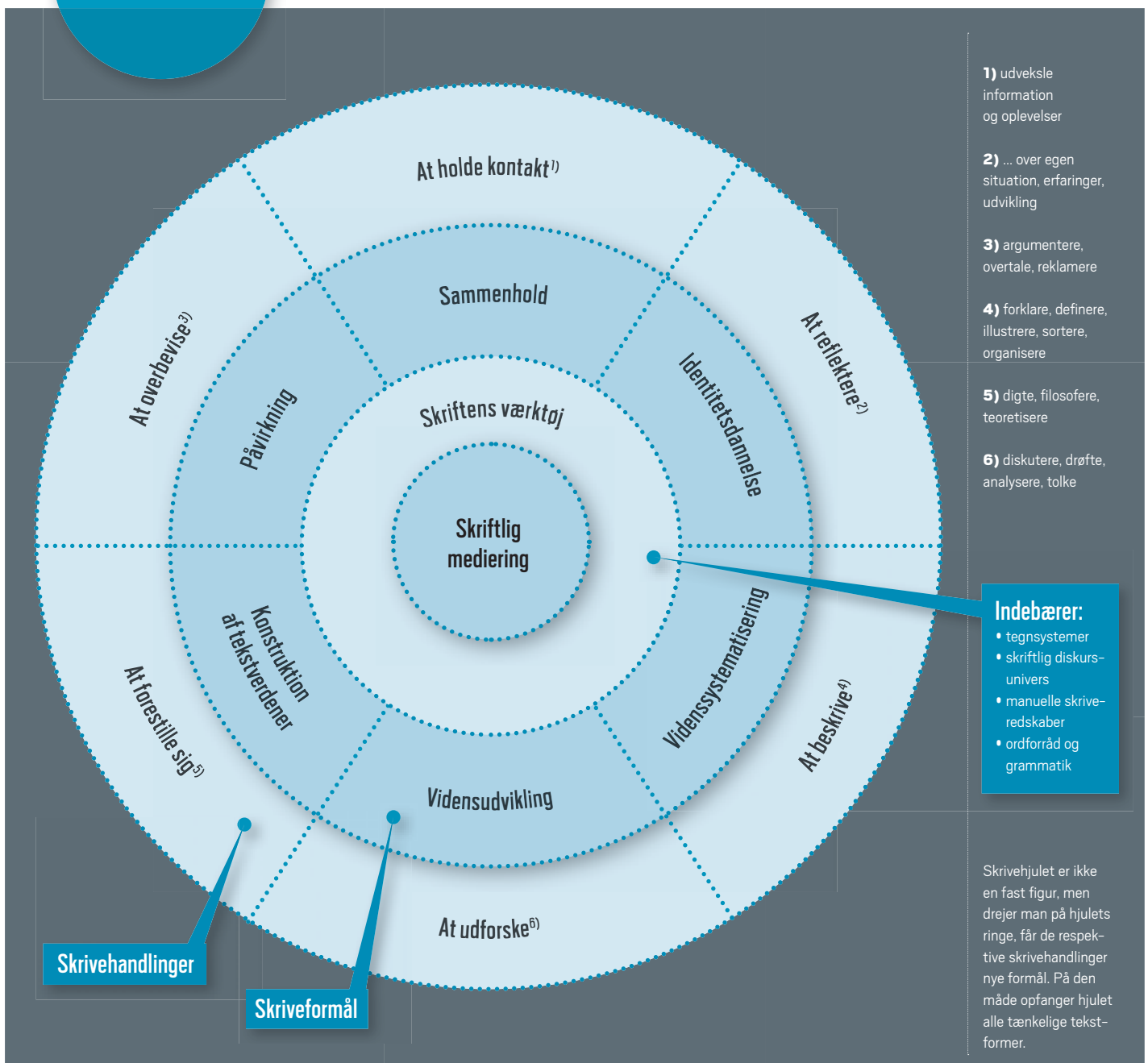
Blå bog

KJELL LARS BERGE er professor i nordisk sprog og litteratur ved Institut for lingvistiske og nordiske studier i Oslo. Han har skrevet en række bøger om demokratisk medborgerskab i skolen og om skrivning. Blandt andet lærebogsserien »Skriv – skrivning som grunnleggende ferdighet« sammen med Anne Kristine Øgreid og Trine Gedde-Dahl.

fagtekster

Skrivehjulet

- en model i udvikling

De norske lærere grubler over, hvordan de skal bedømme elevernes tekster om planeten Mars. Lærer Jan Eirik Karlsen har savnet et redskab til vurdering af sine elevers skriftlige arbejde. Han er umiddelbart begejstret for Skrivehjulet.

Der skelnes mellem seks skrivehandlinger og seks skriveformål.

»Skrivehjulet er en intentionalitetsmodel«, siger Kjell Lars Berge. Det bliver på den måde vigtigt at holde sig klart, hvad formålet med teksten er. Skal teksten påvirke, sætte tanker i gang eller nærmere overlevere viden?

»Ingen elever vil være gode til at skrive tekster inden for alle Skrivehjulets felter. Og derfor bliver det en udfordring at stille en

Skrivning i Norge

- Med den seneste norske skolereform, »Kunnskapsløftet 2006«, indførte man skrivning som grundlæggende færdighed i alle fag på alle klassetrin.
- Normprojektets videnskabelige titel er: »Developing national standards for assessment of writing: a tool for teaching and learning«. Projektet har foreløbig, fra januar 2012, fået bevilget penge i tre år. Det er et samarbejde mellem flere institutioner, blandt andet Det nationale center for skriveoplysning og skriveforskning, Norges teknisk-naturvidenskabelige universitet, universitetet i Oslo og professionshøjskolen i Sør-Trøndelag.
- Efteråret 2012 afholdes skriveprøver på udvalgte skoler. Kjell Lars Berge har medansvaret for vurderingen af disse prøver.

Vi har ikke lavet Skrivehjulet, fordi vi troede, vi skulle opfinde hjulet, for at sige det sådan, men fordi vi fandt de eksisterende modeller utilstrækkelige.

Kjell Lars Berge

opgave, der hverken er for åben eller for lukket«, siger Kjell Lars Berge.

Lærerne er begejstrede

På halvøen Bygdøy få kilometer vest for Oslo centrum bliver lærerkollegiet på Bygdøy Skole for første gang introduceret til Skrivehjulet. Skolen er en af projektets otte forsøgsskoler og har i den forbindelse besøgt af Kjell Lars Berge.

Jan Eirik Karlsen og Siri Listerud er begge lærere i 4. klasse. De diskuterer Kjell Lars Berges medbragte eksempler på tekster om planeten Mars.

Til trods for en del stavfejl mener Jan Eirik Karlsen, at teksten om forskningsplanetten har et sprogligt bedre flow end den mere opremsende faktatekst. De er enige om, at pigens tekst er beskrivende, mens drengens er af den reflekterende slags.

På et ark ved siden af sig har de trinmålene for elever, der begynder i 5. klasse. Af disse fremgår det, at de norske elever forventes at være skriftligt dygtige på seks områder. Kommunikation, indhold og tekstopbygning. Sprogbrug, retskrivning og tegnsætning.

De norske lærere er opslugte af opgaven med at vurdere teksterne om Mars, og Kjell Lars Berge har delt et vurderingsskema rundt til lejligheden. Hvor godt kommunikerer elevens beskrivelse med en læser, der ikke ved så meget om Mars? lyder et spørgsmål fra vurderingsskemaet. Og et andet: Hvor godt er ordvalget med tanke på læseren?

Lærer Jan Eirik Karlsen er glad for skemaet.

»Det er vanskeligt at vurdere teksterne og vanskeligt at tage hensyn til alle trinmålene. Men her har jeg trods alt noget konkret at forholde mig til. Jeg er meget begejstret for at have udsigt til at få et redskab til vurdering af mine elevers skriftlige arbejde. Det har jeg virkelig manglet«, siger han.

Han ser det som et privilegium, at hans skole skal være med i skabelsen af en vurderingskultur. »Det er jo noget ganske nyt, at man vil tage lærerne med på råd«.

Hvad lærerne kan byde ind med, tager Kjell Lars Berge meget alvorligt: »Lærernes refleksion er afgørende for normprojektet«.

En nordisk model

Det gør en forskel, om du er dygtig til at skrive eller ej. Fra studier i »literacy« ved det amerikanske universitet UCLA ved man, at elever udvikler sig intellektuelt, jo mere de skriver. Men variationen på det enkelte alderstrin er meget stor, og derfor har ingen endnu beskrevet en udviklingsmodel.

Fem gode råd:

- 1** Bliv bevidst om, hvad du mener med skrivning. Skrivehjulet er bare en model. Jeg vil ikke sige, at man skal tage udgangspunkt i den.
- 2** Overvej, om skrivning er forbeholdt danskfaget, eller om det også kan blive en disciplin i andre fag. I så fald hvordan?
- 3** Overvej, hvordan du vil planlægge og udarbejde skriftlige opgaver i eksempelvis naturfag og anderledes i historie? Det er vigtigt, at de skriftlige øvelser bliver en naturlig del af den generelle læreplan.
- 4** Overvej, hvordan du vil prioritere og vurdere de skriftlige opgaver i det fag, du underviser i og nu stiller skriftlige spørgsmål inden for. Hvad lægger du vægt på?
- 5** Overvej, hvordan du praktisk vil samarbejde med dine kolleger om vurderingen. Hvordan vil du tage ansvar for, at du vurderer eleven ud fra rimelige kriterier? Det er vigtigt, at der bliver skabt en vurderingskultur og et talningsfællesskab på tværs af skolerne.

»Så nu forsøger vi at formulere meget tydeligt, hvilke forventningsnormer der findes efter 4. klassetrin og igen efter 7. klassetrin«, fortæller Kjell Lars Berge.

I lande som Hongkong, New Zealand og Skotland er man langt fremme i forhold til skrivning i skolen. Men Kjell Lars Berge og hans norske forskerkolleger har ikke fundet landenes modeller værd at overtage.

»Vi har ikke lavet Skrivehjulet, fordi vi troede, vi skulle opfinde hjulet, for at sige det sådan, men fordi vi fandt de eksisterende modeller utilstrækkelige«, siger Kjell Lars Berge. Det er især de kinesiske, australske og engelske skolars niveaudeling, han har svært ved at forbinde med det skolesystem, han kender.

»Den norske og den danske kultur har en stærk involveringstradition. Vi har jo en social dynamik i den nordiske kultur. Derfor kan vi ikke slavisk kopiere eksempelvis den newzealandske model«, siger Kjell Lars Berge.

Det er hans mål, at normprojektet bliver mere end blot et modefænomen. Som i Danmark har skolen i Norge oplevet stor politisk reformlyst.

»Jeg vil gerne undgå, at normprojektet bliver et af mange kænguruprojekter, der hopper ind og ud af skolen igen«, siger Kjell Lars Berge, der ikke kan understrege nok gange, at der er behov for en vurderingskultur på skolerne.

»Normprojektet med Skrivehjulet og skrivevurderingen er begyndelsen på en ny måde at forstå menneskelig udvikling på«, siger den 53-årige professor. ☒

lif@dlf.org

TIL DIG SOM VIL VIDERE...

Master i Pædagogisk Ledelse (MPL)

2-årig masteruddannelse på deltid for dig, der selv er leder eller på anden vis arbejder med skole- og institutionsledelse. Omdrejningspunktet er pædagogisk ledelse, dvs. team- og medarbejderledelse, institutionsudvikling, pædagogisk udvikling og ledelse i forhold til børn/elever, forældre og myndigheder. Uddannelsen kombinerer teoretiske indsigter med metodiske og praktiske færdigheder. Seminarer afholdes i Aalborg og København.

www.evu.aau.dk/master/MPL

Kandidatuddannelsen i Læring og Forandringsprocesser

2-årig kandidatuddannelse, der læses som fuldtids dagstudium i Aalborg eller København. Du lærer at arbejde kreativt og innovativt med undervisning, uddannelse og organisationsudvikling. Du lærer at tilrettelægge og gennemføre undervisning for forskellige målgrupper, og du kommer både til at arbejde teoretisk og praktisk med områder som fx læringsteori, pædagogik, organisationer og globalisering. Specialiser dig i Organisatorisk læring, Pædagogisk innovation eller International linje.

www.forandring.aau.dk

Kandidatuddannelsen i It, læring og organisatorisk omstilling

2-årig kandidatuddannelse, der læses som fuldtids dagstudium i Aalborg eller København. Du lærer at arbejde kreativt og innovativt med it. Med denne kandidatuddannelse opnår du kompetencer til at kvalificere undervisning og læring i uddannelsesinstitutioner, virksomheder og andre organisationer i videnssamfundet.

www.studieguide.aau.dk

AALBORG UNIVERSITET

Aalborg · Esbjerg · København · www.aau.dk

SAMMEN OM LÆSNING OG SKRIVNING I FAGENE

Oplæser, genfortæller, ordmester og billedmester hedder det i 2. klasse. Eleverne véd, hvad de skal, hvordan og hvorfor.

MARIEVANGSSKOLEN I SLAGELSE
MARTS 2012

Forudsigelighed og uforudsigelighed på én gang. Det skal der til for at lære noget. Forudsigelighed som en genkendelig struktur og tryk i undervisningen. Og uforudsigelighed som udfordringer og oplevelser - at skulle gøre noget. Denne dobbelthed er tydelig, når Ulla Kirkegaard Larsen og Rita Hjort arbejder med læsning og skrivning i 2.a og 2.b på Marievangsskolen i Slagelse, og den er tydelig, når Mathilde Jessen arbejder med læsning i fagene i 6.a på Eggeslevmagle Skole i Skælskør. Lærerne tager ansvar for både indhold og form, så eleverne oplever, at de er i trygge rammer. De sørger for, at alle hele tiden skal deltage aktivt, så de kan lægge nyt til det kendte. Det fremgår af to tv-udsendelser, som vises på dk4, og som derefter kan ses på folkeskolen.dk, hvor der også er artikler om baggrunden for arbejdet.

Makkerlæsning og læsemaskine

»Eleverne i vores to klasser har arbejdet med logbog siden 1. klasse. De elsker at skrive. Og forskningen bekræfter, at der er god sammenhæng mellem læse- og skrivetilegnelsen«, siger Ulla Kirkegaard.

Rita Hjort er enig: »Når vi giver dem udfordringer i den rette størrelse, og der ikke kun er ét muligt svar, kan alle være med og opleve, at de bliver dygtigere«.

Den dag *Folkeskolen* er på besøg med tv-holdet, har eleverne brugt den første halv time i »læsebåndet«, hvor alle har læst noget, de selv har valgt.

Tilbage i klasserne præsenterer Ulla Kirkegaard 2.a for resten af dagens program. Det sker både mundtligt og på den elektroniske tavle. Først »makkerlæsning«, så »læsemaskinen«. Derefter skal eleverne i grupper løse opgaver i den læste tekst: 1: Find ord, der fortæller om noget, man kan gøre, 2: Find ord

Eleverne i 2.a på Marievangsskolen i Slagelse elsker at skrive, fortæller deres lærer Ulla Kirkegaard.

Læs mere om arbejdsformerne

I tre artikler beskrives arbejdsformer og elevarbejder. Der er henvisninger og link til rapporter, planer og bøger, og der fortælles om samarbejdet mellem lærere, læsevejledere og læsekonsulenter.

- »'Yes! Må vi prøve igen?' Når 2.a forvandles til en læsemaskine« af Dorte Kamstrup.
- »'Det er li'som med Lynet McQueen!' At skabe strukturer for litteraturarbejdet i indskoling« af Dorte Kamstrup.
- »En fælles kommunal læseindsats i Slagelse« af Thorkild Thejsen.

➔ Ekstra på folkeskolen.dk

om noget, man kan være, 3: Find navneord og 4: Find ord med g. Dagens sidste punkt: Vi skriver om venskab.

»Skal det være virkeligt eller ikke virkeligt, det vi skriver?« er der én, der godt vil vide. Ulla Kirkegaard svarer og siger så: »Værsgo at gå i gang«, og straks summer klassen af stemmer, hvor man parvis læser op og lytter.

»Makkerlæsning giver læsetid til den enkelte, hvor eleverne hjælper hinanden, og jeg går rundt og lytter. Aktiviteten kan nemt differentieres«, siger hun.

Efter ti minutters læsesummen afbrydes makkerlæsningen, og uden lang forklaring fortæller Ulla Kirkegaard, at nu skal læsemaskinen i gang.

»Er I klar?« spørger hun. »Vi begynder her og kører den vej rundt«. Beskeden er opfattet. Alle sidder med næsen i bogen. Venter. Stilheden brydes, da Ulla Kirkegaard tre gange hurtigt drejer dørens låsevrider. Det giver en herlig mekanisk lyd, som starter maskinen: én ad gangen læser eleverne en enkelt linje, hvorefter sidemanden tager over. Hele klassen rundt flere gange.

»De øver koncentration, sikkerhed og hastighed. Det giver en rar fornemmelse af at være en vigtig del af fællesskabet. Og over tid kan både tempo og tekstens længde øges, det virker motiverende«, siger Ulla Kirkegaard Larsen.

Indhold, oplevelse og samtale

Inde ved siden af er 2.b og Rita Hjort i gang med Katrine Marie Guldagers »Frøken Ignora eksploderer«. Efter en fælles snak om bogens for- og bagside går eleverne i gang i grupper. Skilte med kendte roller hentes ned fra væggen: »oplæser«, »genfortæller«, »ordmester« og »billedmester«. Ingen instruks er nødvendig, alle kender strukturen. Når gruppen har været gennem alle opgaver, skubbes skiltene rundt, så alle får en ny rolle.

Bagefter er der en klassesamtale.

»Også dér kender de forløbet, for vi har brugt Aidan Chambers' spørgsmål gennem længere tid til at strukturere samtalen«, fortæller Rita Hjort og peger på et stort blåt skilt ved siden af tavlen: 1. Hvad kunne du godt lide ved teksten? 2. Hvad kunne du ikke lide? 3. Hvad undrede dig? 4. Hvilke andre bøger, film eller andet kom du til at tænke på?

Læsning og skrivning i alle fag – i 6.klasse

Dagen efter er tv-holdet på Eggeslevmagle Skole.

»De strukturer og teknikker, vi arbejder med, kan bruges i alle fag«, fortæller Mathilde

Fem gode råd:

Fra Ulla Kirkegaard og Rita Hjort

- 1 Vær tydelig i din klasseledelse, så eleverne ved, hvad de skal, hvordan og hvorfor.
- 2 Signaler tryk og nærvær, så der bliver lyttet til hinanden. Både mellem elever og lærere og mellem eleverne.
- 3 Sørg for både genkendelighed og variation.
- 4 Inddrag forældre for eksempel gennem aftaler/planer på skoleintra og ved at holde læsekursus for dem.
- 5 Indgå aftaler om, at alle elever læser et kvarter om dagen hjemme.

MARTS 2012

MARIEVANGSSKOLEN I SLAGELSE

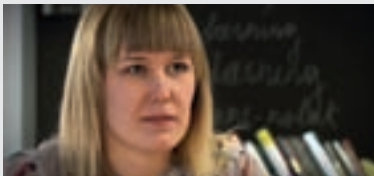
I en række tv-udsendelser sætter folkeskolen.dk og dk4 fokus på læsning og skrivning. Den 8. og 11. april kan man blandt andet se lærer Ulla Kirkegaard arbejde med læse-træning i 2.a.

»Læsemagasinet« på dk4 og folkeskolen.dk

Tv-udsendelserne »Læsemagasinet« kan ses på dk4, videnomlaesning.dk og folkeskolen.dk. De produceres af dk4, Nationalt Videncenter for Læsning og fagbladet *Folkeskolen*.

■ Tv-udsendelsen »Sikre, hurtige og glade læsere« vises første gang på dk4 søndag den 8. april klokken 11 og igen onsdag den 11. april klokken 21. Vi følger en dag hos lærerne Ulla Kirkegaard og Rita Hjort, som arbejder med læsetræning, indholdslæsning og skrivning i 2. klasse. Vi taler med en læsevejleder, og skolens indsats vurderes af en far, der har børn på skolen.

■ »Læsning i fagene« vises første gang på dk4 onsdag den 18. april klokken 18.30 og igen lørdag den 21. april klokken 17.30. Vi følger Mathilde Jessens arbejde i 6. klasse med en læse- og skrivemodell, som lærerne på skolen bruger i alle »læsefag«. Vi taler med elever, læsevejleder, skoleleder og en læse-konsulent. Og skolens indsats vurderes af en mor, der har børn på skolen.

Jessen. På flipoveren har hun netop præsenteret 6. klasse for dagens program. Klassen har været på Dybbøl Banke og skal nu dykke ned i historien og lære mere om 1864. Og øve arbejdsformer, som kan anvendes i alle fag.

Der skal læses og skrives. Men det kaster man sig ikke blot over.

»Vi står i to rundkredse«, fortæller en af eleverne, Anne Kanstrup. »Indercirklen vender ansigterne ud mod ydercirklen. Så stiller Mathilde et spørgsmål, som dem i indercirklen skal fortælle ydercirklen om. Når vi har svaret, rykker vi en plads og får et nyt spørgsmål, derefter er det så ydercirklen, der fortæller, og indercirklen, der lytter«.

»Hvis vi sidder ved bordene, er det kun én ad gangen, der svarer«, fortsætter Rasmus Rasmussen. »I dobbeltcirklen taler og lytter alle. Det lærer vi mere af«.

Skolens lærere arbejder efter en 40-50-10-model.

»Cirka 40 procent af tiden bruges til at forberede læsningen. Der skal skabes forforståelse om det emne, teksten handler om«, fortæller læsevejleder Lia Sandfeld. »Derefter følger 50 procent af tiden til arbejdet med selve teksten. Og til slut bruges ti procent til efterbehandling: Hvad har vi lært?«

Og formuleringen »arbejdet med teksten« skal forstås bogstaveligt. Eleverne i 6. klasse kender de faste roller: Oplæseren læser op. Referenten giver et mundtligt referat. Overskriftsmesteren finder en god overskrift. Mens sammenhængsmesteren forklarer, hvordan det læste hænger sammen med det forudgående, og prøver at forudsige, hvad der følger efter.

I 6. klasse følger nu en rapportering fra grupperne til en fælles mindmap på den elektroniske tavle.

»Jeg klikker den ind på intra, så I har den alle sammen«, afslutter Mathilde Jessen og sætter dem i gang med at lave dobbeltkolonnenotater. De véd, hvad de skal. Hvordan og hvorfor. ☒

freelance@dlf.org

Fem gode råd:

Fra Mathilde Jessen og Lia Sandfeld

- 1 At blive en kompetent læser er et langt sejt træk, der kræver et målrettet fokus.
- 2 Læsning er ikke kun en sag for dansklæreren, det er en sag for klasseteamet.
- 3 Ved al tekstarbejde skal du forberede dig på, hvordan du vil arbejde før, under og efter læsningen.
- 4 Gør det implicite eksplicit – tænk højt ved tavlen, og vis i praksis eleverne, hvordan man skal arbejde med teksterne.
- 5 Vælg aktiviteter, så I bruger alle fire tilgange til forståelse af det læste: 1: Hukommelsesstrategi for at repetere og huske, 2: Organisationsstrategier til at give overblik over indholdet, 3: Elaboreringsstrategier, så det nye bliver en del af det kendte, 4: Overvågningsstrategier, så læserens forståelse evalueres.

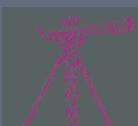
Historiekanon i bredere perspektiv

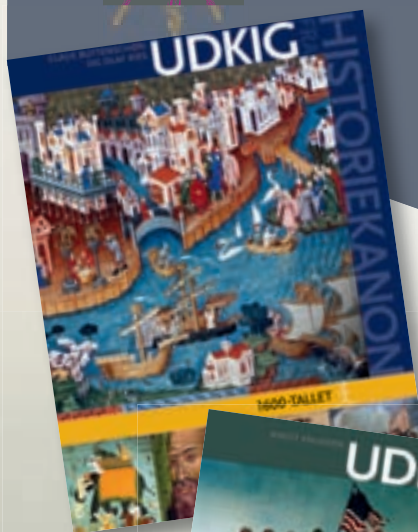
Kort resumé af kanonpunkterne

Udsyn til Europa

Udkig til den øvrige verdenshistorie

6. klasse

7. klasse

8. klasse

Udkig fra historiekanon er en ny serie fra 3.-9. klasse. Serien tager afsæt i de 29 begivenheder, som udgør kanon for faget historie. Efter et kort resumé af kanonpunkterne undersøges skelsættende begivenheder, der foregik på samme tid i Europa såvel som i andre verdensdele. Bøgerne er alle rigt illustrerede.

Serien udbygges med i alt 9 bøger.

GRATIS lærerguide på alinea.dk

Alinea

EGMONT

alinea.dk · tlf.: 3369 4666

Grammatik skal ikke

Gennem tre årtier har grammatik være umoderne. Men der er brug for at kunne tale om sproget - som funktionel grammatik, mener australsk læseforsker.

TEKST | PERNILLE AISINGER
FOTO | BO TORNVIG

IAustralien er funktionel grammatik nu en del af de nationale læseplaner i alle fag. Det betyder ikke, at alle lærere har fokus på det endnu. Men de er på vej. Læseprofessor Beverly Derewianka fra University of Wollongong rejser rundt på skolerne og underviser lærerne i, hvordan de får fokus på sproget i fagene.

»Det er ikke noget, man kan lære på en enkelt udviklingsdag, hvor man får tre smarte tommelfingerregler med hjem. Det kræver, at hele skolen arbejder med sproget i alle fag, så børnene oplever kontinuitet fra klasse til klasse. Og det kræver i høj grad ledelsens opbakning«, siger hun.

Første dag observerer hun bare skolen, hvordan der arbejdes og planlægges, og de næste to uger arbejder hun med hele skolens lærere.

»Vi har ignoreret sproget i meget lang tid. Grammatikundervisning blev fjernet fra læseplanerne over hele verden, og det har været umoderne de sidste tre årtier. Det betyder, at man mangler en måde at tale om sproget på. Der er meget, der skal samles op«.

Flere studier har vist, at traditionel grammatikundervisning ikke har den store betydning for, hvor korrekt børn taler og skriver. Men det er heller ikke traditionel grammatikundervisning, Beverly Derewianka bedriver, og målet er ikke korrekthed.

»Hvis grammatik breddes ud til at være et bevidst fokus på sproget, så gør vi børnene i

stand til at bruge sproget effektivt og præcist, kritisk analysere tekster og få en fællesviden om, hvordan sproget fungerer«.

Sprog er en række valg

Funktionel grammatik ser sproget som et værktøj, der skaber mening, og sproget vil derfor være forskelligt i forskellige sammenhænge. Overordnet har sproget tre funktioner.

Den erfaringsmæssige funktion, hvor vi bruger sproget til at videregive vores oplevelse af verden - hvad er omstændighederne: processerne, deltagerne, og hvordan hænger de sammen?

Den mellem menneskelige funktion, hvor vi bruger sproget til at interagere med andre - for eksempel give eller få information eller udtrykke følelser.

Den tekstuelle funktion, hvor vi bruger sproget til at skabe tekster, som vi leder læseren igennem.

»Funktionel grammatik ser sprog som en række af valg. Systemet bliver hele tiden udbygget og udvider elevernes evne til at skabe mening. De valg, vi tager ud fra systemet, varierer ud fra konteksten«, forklarer Beverly Derewianka.

Hvert fag har sit sprog

I funktionel grammatikundervisning vil lærere vælge et område, der skal undervises i, og et formål (*purpose*) - for eksempel beskrivende, fortællende, argumenterende.

Blå bog

BEVERLY DEREWIANKA

er professor på Faculty of Education på University of Wollongong, Australien. Hun har været aktiv i sprogundervisning i 30 år - først som lærer i engelsk for ikke-engelsktalende elever. Hun forsker i både engelsk som modersmål og engelsk som andetsprog for både børn og voksne. Hendes arbejde bygger videre på lingvisten Michael Hallidays tilgang til funktionel grammatik.

Derefter vil børnene undersøge *kommunikationsfeltet (field)* - er det hverdagsprog, konkrete, abstrakte eller generaliserende meninger? Så kigger de på *kommunikationsrelationerne (tenor)* - hvilke roller spiller de involverede, og hvad er deres alder, status og magt? Og endelig på *kommunikationsmåden (mode)* - om det er spontant, dynamisk, forklarende talesprog eller tungere skriftsprog?

Det er en vigtig pointe, at grammatikken ikke kun hører til i danskundervisningen. Hvert fag har sit eget sprog, som skal læres og udvikles.

Beverly Derewianka giver et eksempel fra en australsk skole, hvor læreren underviser i geologi og vælger, at eleverne skal lave et projekt om sten. De undersøger området. Det er tanken, at de både skal bruge den almindelige

viden, de har om sten, men også lære nye udtryk og udvikle det sprog, man bruger til at observere, beskrive, definere og klassificere dem. Dermed skal læreren klæde eleverne på til at flytte sprogets *kommunikationsmåde* fra almindeligt talesprog over til det skriftsprog, der hører til klassifikation af sten.

Det kræver, at relationerne mellem eleverne og mellem elever og lærer bliver blødt op, så eleverne kan prøve at være geologer, eksperter og forskere, og læreren indimellem kan være lærer og udforske sammen med eleverne i stedet for at forelæse.

Video om funktionel grammatik Beverly Derewianka underviste på et kursus i Aarhus arrangeret af Nationalt Videncenter for Læsning. Se hendes fire undervisningssessioner på folke-

skolen.dk sammen med denne artikel. Her finder du også en video, hvor professor Ruth Mulvad forklarer arbejdsmetoden på dansk. Eller du kan læse mere konkret om arbejdsmetoden i

artiklen »Rocks in the Head: Children and the Language of Geology« af Beverly Derewianka.

➔ Ekstra på folkeskolen.dk

være et fyord

Fem gode råd:

- 1 Hvert fag har sit eget sprog.
- 2 Tænk stort, men start småt.
- 3 Dokumentér, hvad du gør.
- 4 Samarbejd med dine kolleger.
- 5 Skab små netværk.

I praksis var eleverne ude at samle sten, skrev om det, diskuterede, skrev nye rapporter i grupper og enkeltvis. Og hele vejen igennem er læreren opmærksom på, hvad der skal til i den nye situation i forhold til kommunikationsmåde, -felt og -relationer.

»Det her handler ikke om at lære børnene

Vi skal have et sprog til at tale om sproget, mener Beverly Derewianka.

at sætte kommaer og stave korrekt. Selvfølgelig skal de også lære det, men korrekt tegnsætning er en meget lille del af sproget.

Det handler om at udvide og udbygge, så de kan mestre sproget og bruge det inden for alle de områder, de får brug for i livet«, siger Beverly Derewianka. ☒

pai@dlf.org

BROAGER SKOLE

8.A

MARTS 2012

»VI LÆSER BEDRE ENGELSK END EN AMERIKANSK 8. KLASSE«

For drengene i 8.a på Broager Skole i Sønderjylland er det motiverende at kunne konkurrere med sig selv, hinanden og en amerikansk skole, når de træner faglig læsning på engelsk i Oasis-systemet.

TEKST

KAREN RAVN

FOTO

KARIN RIGGELSEN

»Når du keder dig så meget, at du er ved at overveje at skrive en Facebook-status a la Giv mig et tal mellem 1 og 1.000, og jeg skal sige dig, hvem du er, så gå ind og læs i Oasis i stedet«.

Det er en af de måder, lærer Annette van Buren de seneste måneder har forsøgt at opfordre sine 8.-klasse-elever til at bruge lidt af den hjemlige tid foran computeren til at træne faglig læsning på engelsk i det amerikanske Oasis-system på. Hun og en gruppe andre engelsklærere på skoler rundt om i Danmark har meldt sig til at afprøve systemet i en dansk kontekst. Ideen var oprindeligt, at de danske 8.-klasse-elever skulle bruge en halv time om dagen - fortrinsvis efter skoletid - på at læse engelsksprogede artikler eller bøger på nettet.

»Det er for stort et kulturchok. Så skulle

man i hvert fald have arbejdet med det fra mellemtrinnet, så de var blevet vant til at betragte det som en del af det at gå i skole«, mener Annette van Buren, der er lærer på Broager Skole i Sønderjylland.

»Det er læreren, der er omdrejningspunktet og skal være motivator - Oasis kommer i hvert fald ikke til at gøre mig arbejdsløs foreløbig«.

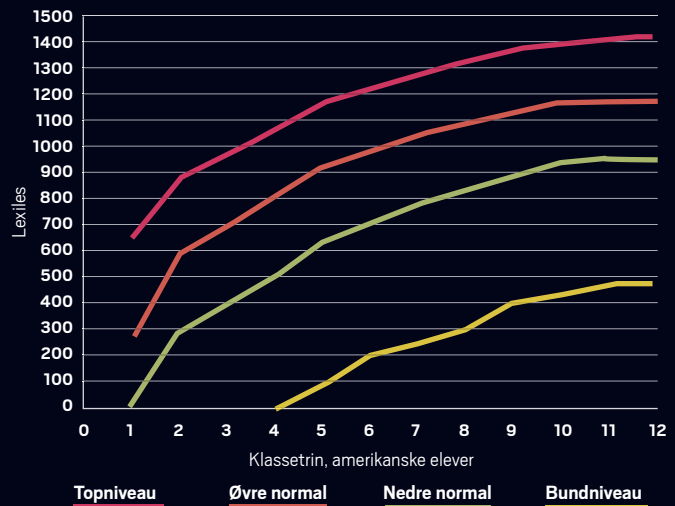
Oasis eller Learning Oasis™ er et system til læsetræning. Her kan man læse engelsksprogede bøger og artikler om alverdens emner. Men undervejs i læsningen er der indlagt cloze-opgaver, hvor man skal vælge det rigtige blandt fire ordforslag. Når den samme læser har læst tre-fire tekster, bliver læseren indplaceret på en skala over læseforståelse, Lexile-skalaen. Det særlige ved denne skala er, at teksters sværhedsgrad måles på samme skala som læseniveauet, sådan at Oasis hele tiden kan foreslå tekster, der udfordrer den enkelte læser på rette niveau.

Annette van Buren er på mange måder begejstret. »Som lærer kan jeg følge, hvad hver

På denne skala kan de sønderjyske elever se, hvor mange lexile-point amerikanske skoleelever scorer på de forskellige klassetrin.

KILDE: METAMETRICS

Når Annette van Buren sætter Oasis-læsning på programmet i engelsktimerne, går der hurtigt konkurrence i det. Men eleverne husker ikke ret længe, at det er meningen, at de skal læse hver dag derhjemme.

enkelt elev læser. Jeg kan kalde eleven frem på fornavn eller på efternavn, se hvad eleven har læst, og hvordan det er gået den seneste uge eller den seneste måned. Man kan bruge det ved forældresamtaler og for eksempel aftale med eleven og forældrene, at der skal bruges 10-15 minutter om dagen i Oasis, ligesom vi skriver læsekontrakter i dansk på mellemtrinnet.

Lexiles til undervisningsdifferentiering

Hun har hentet et gratis værktøj på nettet, så hun selv kan lexile-måle tekster efter eget valg. Så hvis 8. årgang for eksempel skal læse om Amish-sekten, så kan hun finde en række tekster frem og få dem lexile-målt og så give eleverne for eksempel tre forskellige tekster om emnet alt efter elevernes lexile-niveau.

Oasis og Lexile

På basis af 12 års forskning har det amerikanske firma MetaMetrics skabt Lexile-skalaen, som gør det muligt at måle læseniveau og tekstsværhedsgrad på samme skala. Læsesystemet Oasis tager udgangspunkt i Lexile-skalaen, som bruges i mange amerikanske skolesystemer. I Danmark har tidligere chefkonsulent i Undervisningsministeriet Jakob Wandall og professor Svend Kreiner taget initiativ til en fordanskning af systemet, men først skal det afprøves i en dansk kontekst, og det sker i disse måneder i engelskundervisningen i en række danske 8.-klasser.

»Ulempen er, at det bare er tekst på en skærm. Vi bruger jo normalt multimodale tekster med illustrationer, der understøtter forståelsen og gør det mere appetitligt. Men konkurrenceelementet tænder mange af drengene«, fremhæver Annette van Buren.

Belønningen for at læse en artikel og svare på opgaverne undervejs falder nemlig prompte i form af lexile-point. På systemets skala kan eleverne se, hvor de ligger i forhold til amerikanske skoleelever og studerende, og man kan også sammenligne sig med vennerne.

»Nogle af os læser bedre engelsk end en amerikansk 8. klasse«, fortæller Mikkel Nissen Christensen. Han har knoklet sig helt op på 1.250 lexile-point svarende til de dygtigste i amerikanske 8.-klasser.

»Snyder« systemet

Sammen med Frederik, Niels og Kristian har han luret, at man ikke skal spille tid på ord-bogsopslag, og at hvis man virkelig vil hurtigt igennem teksten, så skal man koncentrere sin

BROAGER SKOLE
8. A
MARTS 2012

»Det er fedt, at man selv kan vælge, hvad man vil læse om«, synes Kristian Kristiansen Stride.

energi om at læse de tekstbidder, der ligger lige rundt om boksen, hvor man selv skal vælge ord, så man gætter så kvalificeret som muligt. Og det er egentlig okay, mener Annette van Buren: »Er udvidelse af ordforråd ikke en essentiel del af sprogundervisningen? Og er læsestrategier som skimning og scanning ikke færdigheder, vi træner vore elever i at benytte sig af for at afkode en tekst?«

Emil Holm Gøtsche Larsen fortæller, at han tydeligt kan mærke, at den solide stigning i lexile-point, han har haft, efter at han begyndte at læse engelsk i Oasis, skyldes, at han virkelig er blevet meget bedre til engelsk af træningen.

Drengene er godt tilfredse med, at de selv kan vælge, hvad de vil læse om - de kan vælge emner som krig eller teknologi eller nøgleord, de kan vælge ud fra artiklernes sværhedsgrad på Lexile-skalaen, og de kan også se, hvor mange ord den er på, og overveje, om de vil bruge tid på den.

»Når man først er begyndt at gå op ad skalaen, så vil man endnu længere op«, synes Frederik Schmidt-Hansen.

Men drengene har også opdaget nu, at hvis man begår mange fejl, så rasler man ned ad skalaen igen, og hvis man bliver irriteret på en artikel, man ikke forstår, og lukker den

Når du keder dig så meget, at du er ved at overveje at skrive en Facebook-status a la **Giv mig et tal mellem 1 og 1.000, og jeg skal sige dig, hvem du er, så gå ind og læs i Oasis i stedet.**

Annette van Buren

ned, tæller det som fejl, og så går det hurtigt ned ad bakke.

Forsøget på Broager Skole og de øvrige deltagende skoler startede med, at eleverne tog en prætest udarbejdet med udgangspunkt i Oasis, og det vil slutte med en posttest, som skal vise effekten af træningen. Men eleverne har også taget den nationale test i engelsk sidste forår, da de gik i 7. klasse. Og som hovedregel passer elevernes score i de nationale test sammen med deres score i prætesten og med Annette van Burens eget indtryk af de enkelte elever.

Næste skridt er, at 8.-klasserne på Broager Skole skal prøve en ny funktion i Oasis, hvor de også skal formulere et lille skriftligt resume af den læste tekst - og så er det slut med at konkurrere udelukkende på at læse rundt om cloze-opgaverne. ☒

kra@dlf.org

Forårets store aktivitetskonkurrence

Pisa til Firenze på 60 dage!

26. april — 25. juni

Inviterer dine medarbejdere med på en frisk, sjov og engagerende aktivitetskonkurrence. Alle kan være med, uanset fysisk form! Indtast dine daglige aktivitet og gå fra Pisa til Firenze på 60 dage! Få dine medarbejdere med — konkurrer mod virksomheder fra hele landet!

Pris kun kr. 290,- pr. deltager inkl. skridttæller. Prisen er ekskl. moms. Tilmeld jer på: www.friskop.dk/foraar2012, eller tlf: **96 20 00 28**.

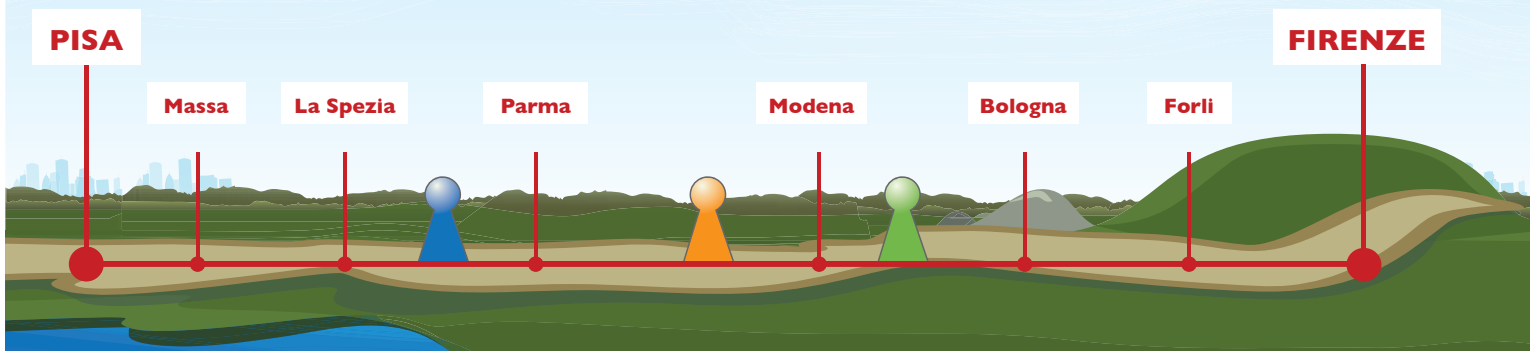
Skandinaviens største arrangør af aktivitetskampagner

Tilmelding:

www.friskop.dk/foraar2012

Tilmeld jer før 24. april, så får I materiale i tide!

SKAB AKTIVITET OG SAMMENHOLD PÅ ARBEJDSPLADSEN!

Se mere på www.friskop.dk

 friskop.dk

Friskere og gladere medarbejdere

Tosprogede kan blive de dygtigste skribenter

Det kan godt være, at de tosprogede elever ikke har samme ordforråd eller kendskab til genrer som deres klassekammerater. Til gengæld kan de trække på en større metasproglig bevidsthed.

TEKST | LISE FRANK
FOTO | BO TORNVIG

For Stine Kragholm Knudsen og Lone Wulff, der underviser i dansk som andetsprog på læreruddannelsen Blaagaard/Københavns Dag- og Aftenseminarium, er det en ubetinget resurse at være tosproget elev.

I mere end ti år har de to lektorer arbejdet med skrivning i forhold til tosprogede.

»Spørgsmålet er, om man ude i folkeskolen formår at se tosprogethed som en resurse. Men i det øjeblik man gør, så er de tosprogede et skridt foran de andre elever, fordi de har, hvad man kunne kalde en større metasproglig bevidsthed«, siger Stine Kragholm Knudsen.

Tegn på sprog

- »Tegn på sprog – tosprogede børn lærer at læse og skrive« er et forsknings- og udviklingsprogram, der gennemføres i samarbejde mellem professionshøjskolerne VIA UC, UCN, UCL, UCC, Aarhus Universitet (DPU), Integrations- og Undervisningsministeriet.
- Lektor og ph.d. Helle Pia Laursen fra Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet, leder projektet.
- I programmet indgår Søndervangskolen i Aarhus, Herningvej Skole i Aalborg, Nørremarksskolen i Vejle, Abildgårdskolen i Odense og Blågård Skole i København.
- Programmet er seksårigt og løber fra 2008-2014.
- Det årlige budget er på fire millioner kroner.

Hun kommer også med et eksempel:

Tre elever fra en flersproget 3. klasse sidder med en artikel fra en tyrkisk avis. Khadija og Mahad er tosprogede med somalisk familiebaggrund, mens Lejla har tyrkiske/kurdiske rødder. Forskningsmedarbejder Ulla Lundqvist optog samtalen.

Lejla er hurtig til at afkode genren. Det er overskriftens versaler, der overbeviser hende om, at der er tale om en avisartikel. »Kayseri son nefeste« hedder artiklen. På dansk betyder det Kayseris sidste åndedrag.

»Der står, at det er et land, nej, det er et fodboldhold, der er i sit sidste, sit sidste luft. De har næsten ikke mere luft«, siger Lejla.

Mahad byder ind, da det går op for ham, at et hold fra Istanbul bliver nævnt i artiklen. Den by kender han.

Også på det mere tekstmære plan har de tre elever noget at tale om. Det viser sig, at Khadija, hvis modersmål er somali, kender flere af de tyrkiske skrifte tegn.

Stine Kragholm Knudsen og Lone Wulff er ikke overraskede. »De tosprogede elevers sproglige bevidsthed overrasker tit og skal selvfølgelig bruges til noget«, siger Stine Kragholm Knudsen.

At tage udgangspunkt i elevernes viden

Eksemplet har Stine Kragholm Knudsen lånt af forskerne bag forsknings- og udviklingsprogrammet »Tegn på sprog«.

Projektet, der løber frem til 2014, har til formål at give indsigt i tosprogedes møde med skriftsproget. Desuden vil forskergruppen udforske mulighederne for at inddrage de tosprogedes forudsætninger i læse- og skriveundervisningen i indskoling og på mellemtrinnet.

For Stine Kragholm Knudsen og Lone Wulff er den forskning uundværlig.

»Det gælder om at drage al sproglig kompetence ind i rummet«, siger Lone Wulff, og Stine Kragholm Knudsen supplerer:

»Det har været usynligt i den danske folkeskole, at der rent faktisk sidder elever, der kender skrifte tegnene på andre sprog. Hvorfor ikke trække det ind i undervisningen?«

Begge understreger de vigtigheden af at tage udgangspunkt i elevernes viden om verden og viden om sprog.

»Indvandrersprog« ikke et onde

Mange af de tosprogede elever blander bevidst flere sprog. Lone Wulff mener ligefrem, at det er udtryk for sprogligt overskud, når tosprogede unge jonglerer med eksempelvis arabiske og danske udtryk i samme talestrøm. Multietnolekt hedder det med et fagligt begreb.

»Deres slang vidner faktisk om en høj sproglig kompetence. Det handler ikke om, at de unge ikke kan tale rigsdansk. Det er en leg med ord, ordstilling og udtale«, siger Lone Wulff.

Gennem legen bliver de tosprogede øvede sprogbrugere, og derfor kan de potentielt blive bedre skribenter.

»At blive dygtig til at skrive handler om at have magt over sproget og kende sig selv som sprogbruger«, siger Lone Wulff.

Man bygger et stillads

De to lektorer underviser deres studerende i at arbejde procesorienteret og genrepædagogisk med skrivningen. Det betyder i praksis, at læreren gennem forskellige faser sikrer, at eleverne bliver i stand til at skrive selv.

»Alle elever har brug for at arbejde med genrer, og når vi arbejder med genrepædagogikken, stiller vi eleverne lige. Alle skal vide,

Blå bog

STINE KRAGHOLM KNUDSEN

er lektor i dansk som andetsprog og dansk ved Blaagaard/KDAS, Professionshøjskolen UCC. Hun er medforfatter til bøgerne »Skriv! Procesorienteret skrivning for tosprogede«, 1998, og »Skriv igen!«, 2000, begge udgivet på Akademisk Forlag.

Blå bog

LONE WULFF

er lektor i dansk som andetsprog og dansk ved Blaagaard/KDAS, Professionshøjskolen UCC. I 2009 var hun ansat i det udvalg, der står bag Fælles Mål i dansk som andetsprog. Lone Wulff er uddannet cand.phil. i nordisk filologi ved Københavns Universitet Amager.

bliver en del af elevens sproglige kompetence«, siger Lone Wulff.

Den traditionelle, procesorienterede skrivning fra 80'erne erkender, at skrivning er en proces og består af flere faser.

Den genrepædagogiske skrivning udspringer herfra.

»Men genrepædagogikken arbejder mere tydeligt med målet. Man arbejder stilladserende med genreskrivningen, så eleven bliver bedre og bedre til at skrive og samtidig oparbejder et sprog om at skrive. Man bygger et stillads, som eleverne kan klatre op ad«, forklarer Lone Wulff.

Målet må være klart

Vigtigst er det, at læreren er bevidst om, hvad målet med skriveøvelsen er. Ellers farer eleverne vild i stilladset, kunne man sige. »Vi skal vide, hvad det er for en tekst, vi vil have frem«, siger Lone Wulff.

Hvis målet er at skrive en leksikonartikel om superhelte, skal eleverne levere flere skriftlige produktioner undervejs. Og så skal det fremgå tydeligt for alle, hvilke indholdsmæssige og sproglige krav der stilles til en tekst i et leksikon.

Dels lærer de noget nyt om superhelte, dels bliver de opmærksomme på, hvilket sprog de har brugt til henholdsvis at tale og skrive om det.

»Den metabevisthed er meget vigtig at have fokus på for tosprogede. De skal ikke kun kunne skrive en god tekst, men også vide, hvordan de skriver. De skal have en strategi, for den kan de også bruge, næste gang de skal skrive, uafhængigt af genre«, siger Lone Wulff.

For et par år siden besøgte hun og Stine Kragholm Knudsen en 7. klasse i København med udelukkende tosprogede elever og afprøvede deres skrivepædagogik. Den erfaring, der siger, at målet må være helt klart, er blandt andet hentet herfra. ❌

lif@dlf.org

»Dansk som andetsprog skal være en dimension i alle fag, når nu læsning og skrivning findes i alle fag. På den måde skal man kunne meget som lærer i dansk som andetsprog, ikke mindst samarbejde med kollegaer om sprogundervisning i alle fag«, siger Stine Kragholm Knudsen.

hvad der karakteriserer en given genre«, siger Stine Kragholm Knudsen.

Læse- og skrivefærdigheder er to sider af samme sag, der udvikles parallelt. Men mundtlighed er en forudsætning for dem begge.

»Det gælder for alle, men især for tosprogede, at mundtlighed kommer før skriftlighed. Vi er nødt til at arbejde med emnet, genren eller temaet mundtligt først, så det

Fem gode råd:

- 1 Tag udgangspunkt i elevens viden om verden.
- 2 Tag afsæt i elevens sprog.
- 3 Sæt synlige skriveformål.
- 4 Sæt klare delmål for elevens arbejde undervejs i skriveprocessen.
- 5 Tilrettelæg en undervisning, der stilladserer elevernes sprog – fra hverdagsprog til skolesprog.

Spar op til klasseseturen

Oplevelsesparken Danfoss Universe lancerer en ny og enkel måde at spare op til klasseseturen.

Med www.klassekonto.dk får man en nem måde at administrere opsparingen på, og både sponsorer og forældre kan give bidrag til en spændende klassesetur i parken.

Det er en del sjovere at planlægge indholdet i en klassesetur end at administrere opsparingen og indbetalingerne til turen. Derfor har oplevelsesparken Danfoss Universe på Als lanceret en helt ny måde at spare op til turen, der gør det enkelt og overskueligt at indbetale for både forældre og sponsorer.

Via www.klassekonto.dk kan en klasse oprette sig med sin egen konto. Her kan både private og virksomheder sponsere klassen, der på den måde selv slipper for at skulle betale for turen. Private bidrag er anonyme, så der for eksempel ikke opstår splid i forældregruppen om, hvem der vil sponsere, og hvem der ikke vil.

”Det er sjovere at være på klassesetur end at samle ind til den. Klassekontoen gør administrationen lettere ”

Ute Schötzig, Skolechef Danfoss Universe

”Vi har oplevet en efterspørgsel fra skoler og lærere på et system, der gør det enkelt at administrere opsparingen til et besøg hos os. Det imødekommer vi med www.klassekonto.dk. Samtidig åbner vi op for, at sponsorer, som en del skoler benytter sig af, kan give et bidrag til turen. Desuden får forældre muligheden for at donere anonymt, hvad der også har været efterspørgsel på,” forklarer skolechef Ute Schötzig fra Danfoss Universe.

Opsparingen via www.klassekonto.dk giver redskaber både til lærere og forældrerådet i klassen. På sitet er der eksempelvis en værktøjskasse, hvor der ligger færdige pressemeddelelser og sponseratansøgninger, som kan anvendes, når lokale virksomheder skal kontaktes.

Sikker betalingsvej

Betalingen foregår via en sikker forbindelse – e-pay - og pengene indsættes på en konto, der administreres af "De frie skolers advokat". Pengene bliver først trukket, når indsamlingener afsluttet. Hvis turen ikke bliver til noget, tilfalder betalinger fra virksomheder skolen og private indbetalere får naturligvis deres beløb tilbage.

"Vi holder meget af at have skoleklasser på besøg i Danfoss Universe, og vi vil gerne med www.klassekonto.dk bidrage til at gøre det endnu nemmere at komme her. Nu kan man bruge tiden på at planlægge indholdet af besøget i stedet for på administrative opgaver," siger Ute Schøtzig.

Hvad kunne I spare op til?

▪ Basic Camp

- 1 overnatning (ankomst mandag-torsdag)
- Fuld forplejning (morgen-, middags- og aftensmad).
- Adgang til parken under hele opholdet i parkens åbningstid
- Mulighed for at bruge aktivitetskasser
- Op til 20 personer + 2 lærere pr. overnatning 5.500 kr. 270 kr. pr. ekstra deltager
- Maksimum 30 personer

▪ Plus Camp

- Lejrskole med mening! Design et lejrskoleophold, hvor leg og læring går i ét. Deltag i to lærerige overnatninger (ankomst mandag-torsdag)
- En valgfri aktivitet (i åbningstiden)
- En valgfri eksklusiv aktivitet (aften eller morgen)
- Fuld forplejning
- Adgang til parken under hele opholdet i parkens åbningstid
- Mulighed for at bruge aktivitetskasser
- Op til 20 personer + 2 lærere pr. overnatning 10.000 kr. 450 kr. pr. ekstra deltager
- Maksimum 30 personer

Fakta om Danfoss Universe

Danfoss Universe
Mads Patent Vej 1
6430 Nordborg

Åbningssæson 2012 : 1. april -21. oktober

info@danfossuniverse.com
telefon 74889500 - dagligt mellem 8.30-15.00
(også udenfor parkens åbningssæson).

Find inspiration til undervisningsforløb og klasseoplevelser for 0.-10. klasse på www.danfossuniverse.com/mestforskoler

Fx:

- Mærk matematikken
- Ansat som Innovationsspecialist
- Kampen mod dyrene
- Mange intelligenser

Sådan kommer du videre

Besøg www.klassekonto.dk og sæt en indsamling i gang – enten til et endagsbesøg eller et besøg kombineret med overnatning på Camp Universe.

På www.danfossuniverse.com/mestforskoler kan du under "Camp Universe" læse mere om lejrskolekonceptet. Det er muligt at booke online eller kontakte booking på 7488 9500.

ELEVERNE SKAL UNDERVISES I LÆSESTRATEGIER

Peder Syv Skolen er en af de mange skoler, der har lånt en læseekspert.

PEDER SYV SKOLEN
LÆRERVÆRELSET

MARTS 2012

TEKST | **HELLE LAURITSEN**
FOTO | **JAKOB CARLSEN**

»Der er en smule krig, noget efterkrigstid og så koldkrig i bare nogle få komprimerede sætninger. Det er svært at læse«.

Lærerne på Peder Syv Skolen i Viby Sjælland kigger på en historieopgave til afgangsprøven for nogle år siden. De er enige om, at oplægget er fyldt med svære ord og kræver en god forhåndsviden. Der er to kilder, og opgaven handler om Berlinmurens opførelse.

»Prøv at se et ord som 'propagandavirkomhed'. En fabrik, der producerer hvad? Man skal vide en del, der er mange abstrakte ord, og det er svært at orientere sig i teksten. De svage læsere har ikke en chance her«, mener de.

Peder Syv Skolen har denne eftermiddag lånt en læseeksperter i DLF-kampagnen »Vi læser for livet«, så på lærerværelset sidder omkring 35 lærere i et par timer og hører Lena Bülow-Olsen fra CFU Sjælland holde oplæg om faglig læsning. Historieopgaven skal bare give dem et indblik i, hvad der er på spil for eleverne.

»Det gik eleverne knap så godt til denne afgangsprøve«, fortæller hun.

Grafer, kort og abstrakte ord

I grupper diskuterer lærerne, hvad eleverne skal kunne for at klare sådan en opgave. Det er en svær opgave at skimme, så de fleste ville klart læse hele teksten. Der er en svær tekst som en slags forforståelse. Med en masse vi-

Teksten er svær at læse og kræver en del forhåndsviden, mener lærerne om den afgangsprøve i historie, som de er i gang med at læse på deres pædagogiske eftermiddag om faglig læsning. Det gik så heller ikke eleverne så godt til prøven, kan læseeksperter fortælle.

Vi skal lære dem,
hvordan de skal
gøre. Vi har ikke tid,
men hvis vi ikke
lærer dem det, hvis
de ikke kender sko-
lesproget for sådan
en opgave, så er de
virkelig på den til
afgangsprøven.

Lena Bülow-Olsen

den. Dertil kommer to kilder. En fra en dansk historisk bog og en fra en østtysk bog.

»De skal også kunne læse grafer og kort for at være med her«, siger en lærer.

»De skal kunne et fagspecifikt ordforråd og en del abstrakte ord«, mener en anden.

Det handler om, at eleverne kan finde ud af, hvilken læsestrategi de skal bruge. De skal sammenligne og diskutere, står der i teksten. Altså diskutere med sig selv. Det kan også godt forvirre, hvis man ikke har lært det sprog.

»Vi skal lære dem, hvordan de skal gøre. Vi har ikke tid, men hvis vi ikke lærer dem det, hvis de ikke kender skolesproget for sådan en

opgave, så er de virkelig på den til afgangsprøven«, siger Lena Bülow-Olsen.

»Betyder det, at hver gang man har en fysiktime, så skal man lære børnene både hele forforståelsen og faglig læsning og skrivning?« spørger en lærer - og får et klart ja som svar.

Overskriftens betydning

På Peder Syv Skolen har eleverne læsebånd 20 minutter hver morgen. En matematiklærer fortæller, at lærerne bruger de 20 minutter på det fag, der står på skemaet under læsebåndet. Han giver eleverne tekster om matematiks historie, eller hvordan nullet kom ind i matematikken. Og så kan han finde på at tage en mindre gruppe elever ud for at hjælpe dem med en konkret matematikopgave, som de har problemer med.

Lærerne får en tekst smækket op på lærredet. Teksten er uforståelig, selv om de enkelte sætninger er meget klare. Der står, at aviser er bedst og ugeblade ikke lige så gode. At der er forskel på at løbe på en vej og på græs. Der står også noget om fugle og at flyve.

Ingen forstår meningen. Men så kommer der en overskrift på: »At sætte drager op«. Så er der pludselig god mening i teksten.

»De færreste børn læser overskrifter, medmindre de har lært det«, fortæller Lena Bülow-Olsen.

Der skal undervisning til

Eleverne skal lære, hvad det er, de skal lære. Der skal undervisning til.

De skal lære at læse på linjerne, mellem linjerne, bag ved og ud over linjerne. De skal lære at strukturere, for så er det lettere for dem at huske bagefter. At hive informationerne frem fra hukommelsen. De skal lære de mange måder at tage notater på - styrkenotater, tokolonnotater, flerkolonnotater og pyramidediagrammer for eksempel. For hvis de ikke lærer det hele, kan de jo ikke vælge, hvad der fungerer bedst for dem.

De skal lære at læse på nettet, hvor man springer mere rundt, og der er helt andre teknikker. Det er sværere at overskue. For når

Et undervisningsprogram for **bæredygtig udvikling**

- Giv din skole en grøn profil
- Skab engagement, viden og handling
- Bidrag til et bedre miljø

Grønt Flag Grøn Skole er Danmarks største ressource for miljøundervisning. Vi tilbyder en spændende ramme for undervisningen, undervisningsmaterialer, forslag til afgangsprøver, kontakt til mere end 30.000 skoler i hele verden o.m.m.

Læs mere på www.groentflag.dk
- og mød os på Skolebogmessen

Grønt Flag Grøn Skole er et samarbejde mellem Friluftsrådet, Undervisningsministeriet, Miljøministeriet, Biologforbundet og Geografforbundet

rapporteret

LÆRERVÆRELSE
PEDER SYV SKOLEN

MARTS 2012

Lærerne på Peder Syv Skolen er i gang med en pædagogisk eftermiddag om faglig læsning med oplæg af en læseekspert. Det er et af arrangementerne i DLF-kampagnen »Vi læser for livet«.

man har en bog, ved man, både hvad man læser, og hvad man ikke læser. På skærmen er det langt mere uforudsigeligt.

Viden om verden

Lærerne taler om, at det er ekstra svært at læse en tekst, hvis man synes, den er hamrende kedelig. Det har dagens læseekspert set adskillige eksempler på. For eksempel en prøve for 7. klasse om olieudvinding i Nord-søen. Eleverne fik et elendigt resultat, selv om der var mange dygtige læsere i klassen. De interesserede sig bare ikke for olieudvinding. Deres manglende viden om verden slog igennem.

Derfor skal eleverne vide meget om verden og om læsestrategier og deres brug ved forskellige lejligheder.

»Ved børn, hvad frugt og grønt er? Er bær lettere at forstå end jordbær? Nej, det er et kortere ord, men det giver ikke den samme oplevelse eller forståelse«, siger Lena Bülow-Olsen, der også fortæller om fagsprogets mange informationer i hver enkelt sætning.

»Der mangler aktører, sproget er abstrakt, der er mange fænomener, og der er ingen fortæller. Teksten indeholder ofte mange passiver. Der forurenes, men hvem forurener?«

Eftermiddagens oplæg slutter, men for lærerne fortsætter arbejdet med faglig læsning og skrivning. Det er et fokuspunkt for dem, og de skal tale meget mere om det i teamene i fremtiden. ☒

hl@dlf.org

PÅ OPDAGELSE MED

Xplore Natur/teknik

Xplore Natur/teknik er et nyt system til 1.-6. klasse, der introducerer eleverne til de faglige begreber gennem en lang række ressourcer. Elevbogen er opbygget med en letlæselig tekst samt mange flotte illustrationer, der underbygger det faglige stof. For hvert opslag i elevbogen gives henvisninger til opgaver og aktiviteter i elevhæftet og lærerhåndbogen.

Xplore Natur/teknik lægger vægt på:

- Fælles Mål 2009 og en letforståelig formidling
- Et stort udvalg af aktiviteter i elevbøger, elevhæfter (til 4.-6. klasse), lærerhåndbøger og fagportal
- Grundige lærerhåndbøger med kopiark
- Et indbydende layout, der støtter forståelsen af stoffet
- Digitale ressourcer i form af e-bøger og fagportal
- Progression til *Xplore* til overbygningen, så der skabes sammenhæng fra 1.-9. klasse

NY FAGPORTAL PÅ VEJ

Sommer 2012 lanceres en stor fagportal til *Xplore Natur/teknik*. Portalen vil indeholde de trykte bøgers faglige stof samt digitale udvidelser i form af interaktive aktiviteter, opgaver, animationer, videoer, speak og meget mere. Alle elevbøger udkommer også som e-bøger med oplæsning af tekst.

Læs mere, og bestil
på www.geografforlaget.dk

Det, du lærer i tysk, kan også bruges i biologi

Teamet skal arbejde sammen om faglig læsning. Lærerne skal have fælles mål, og eleverne skal kende målene.

TEKST | **HELLE LAURITSEN**
 FOTO | **KLAUS HOLSTING**

Eleverne skal lære at bruge det, de har lært hos den ene lærer, i andre fag også. Det er blandt andet teamets opgave, når det arbejder med faglig læsning.

»I teamet skal man have et mål for det, man gør. Tydelige og klare mål, og så er det vigtigt, at eleverne også kender målene«, mener Lena Bülow-Olsen.

»Når jeg har undervist i noget, knytter eleverne deres læring til mig som person, men de forstår ikke nødvendigvis, at de kan bruge det samme i andre fag. Vi skal vise dem sammenhængen. Alle i teamet skal gøre det samme og vise eleverne, at man bruger læse- og skrivestrategier i alle fag«.

Hvis man vil lære eleverne at bruge mind-map, notattekniik eller brainstorm, skal man undervise i det og bruge det jævnligt. Hver gang skal læreren forklare, at denne teknik kan være god at bruge en anden gang også. Det skal være konkret, og man skal sætte ord på. På den måde bliver det en nødvendig del af deres læreproces.

Tydelige mål

Et mål kan også være, at eleverne lærer at spørge sig selv om, hvorfor de egentlig skal læse denne tekst.

Vejen til faglig læsning går over oplevelse, motivation, engagement - og skrivning om oplevelsen. Eleverne læser, og de skriver om

det, de har læst og oplevet. Det hele skal i spil, for det hænger sammen. Målene skal være tydelige. Lærerne skal vise eleverne, hvordan de skal gøre. Hvad er nøgleord? Hvordan finder vi dem? Det skal eleverne

selv prøve igen og igen. Og teamet skal arbejde med det i fællesskab, sådan at eleverne kan se, at man bruger samme læsestrategi i dansk-, biologi- og tysktimerne for eksempel.

»Som lærer skal man vise eleverne, hvad de skal gøre. Man skal undervise direkte i læseforståelse, ellers går det hen over hovedet på dem. Og man skal gøre det mange gange«, siger Lena Bülow-Olsen, der er pædagogisk konsulent i dansk og læsning på CFU Sjælland og forfatter til flere undervisningsmaterialer, blandt andet »d'dansk«.

Børns ordforråd skal udvikles

»Eleverne skal skrive en masse helt fra skolestarten. Små bitte fagtekster, hvor de skal bruge de ord, de lærer - også fagordene. Børns ordforråd er et stort problem i dag, som vi er nødt til at gøre noget ved«.

Da Lena Bülow-Olsen var lærer i Albertslund, forventede hun og de andre lærere, at eleverne skrev meget. Og det gjorde de. Men hun understreger, at eleverne skal være motiverede, engagerede og have noget at skrive om. Man skal hjælpe dem. De kan skrive om en bog, de har læst, om en koncert eller noget andet, de har oplevet.

»Eleverne skal snakke meget sammen om deres tekster. Det kan få dem op på et fagligt højere niveau. Teksterne skal læses op i klassen, sådan at eleverne kan høre, hvor gode de er. Man skal snakke om dem, om et flot ord, et

ord, der er meget præcist brugt. Det motiverer eleverne, når de oplever, at de mestrer noget, og det giver især drengene meget. Læreren skal have krav og forventninger til eleverne. De skal hele tiden stå på tæer, men deres produkter skal også bruges. Her skal teamet også være med«, siger Lena Bülow-Olsen.

Når eleverne helt fra indskoling lærer at skrive fagtekster, får de et godt grundlag for det videre arbejde i udskoling. De skal undervises i at bruge sproget, både talesproget og skriftsproget. Så de kan gennemskue, hvornår en tekst er informerende, og hvornår den er berettende. Vi skal undervise eleverne, så de kan bevæge sig fra hverdagssproget til også at mestre fagsproget.

Forskel på at læse i fagene

Lena Bülow-Olsen fortæller, at lærerne skal hjælpe eleverne med at pakke en tekst ud og se, hvad der egentlig står.

I teamet kan man diskutere, hvordan man bedst viser tekstforskelle for eleverne. Meget er fælles, men der er også noget specifikt til hvert enkelt fag, som faglæreren skal undervise eleverne i. Når der i matematik står om en lejrchef, at han ærgrer sig over, at der ikke er plads til alle i hans lejr, så bruger man her teksten til at sætte scene for selve regneopgaven. Ordet »ærgrer« kunne i danskfaget

Blå bog

LENA BÜLOW-OLSEN

er uddannet lærer og har undervist i mange år. Nu er hun pædagogisk konsulent på UC Sjælland. Uddanner blandt andet læsevejledere. Er forfatter til danskserien »Tid til dansk« og til »d'dansk«.

Eleverne skal snakke meget sammen om deres tekster. Det kan få dem op på et fagligt højere niveau. Teksterne skal læses op i klassen, sådan at eleverne kan høre, hvor gode de er.

Lena Bülow-Olsen

måske være et kodeord for forståelsen. Her skal der findes spor og tolkes, alt skal endevendes, mens man i matematik kun skal bruge de oplysninger, der er nødvendige for regnestykket.

Kompleks verden

»Faglig læsning handler om indsigt, som skal i brug for at kunne tilegne sig viden. Faglig skrivning bruger vi, når vi lærer. Til små refleksioner og til notater. Det er dér, vi kommer ind i stoffet, og dér, eleverne får fat i det fagsprog, som de skal lære og kunne bruge for at bemærte sig verden«, siger Lena Bülow-Olsen.

Hun forklarer, at det nye er, at den skriftlige verden er så stor og kompleks, at man i dag selv skal sammenstykke sin viden ud fra ufattelig mange kilder. Det har gjort det sværere end tidligere, hvor man måske bare skulle læse i en enkelt bog for at løse en opgave. Samtidig er der kommet mange flere komplekse emner til, som børnene kan beskæftige sig med.

»Når en gruppe elever på de yngre klassetrin ønsker at arbejde med et emne som genteknologi, kan man ikke bare sende dem på nettet eller på biblioteket. Der må man hjælpe med andre midler end skreven tekst«.

Den skriftlige verden er stor og kompleks, og i dag skal man sammenstykke sin viden ud fra ufattelig mange kilder, forklarer Lena Bülow-Olsen.

Fem gode råd:

- 1** Undervis eleverne direkte i faglig læsning og skrivning.
- 2** I undervisningen skal færdighederne hænge sammen med engagementet og motivationen.
- 3** Lærerne skal være gode rollemodeller.
- 4** Definér små mål, så vi hele tiden kan se, at vi har flyttet os.
- 5** Læsevejlederen er en medpraktiker.

En del elever stiger på læsning via fagteksterne. For eksempel kan man tænde nogle af de læsesvage elever, hvis de selv får lov til at vælge et emne, og man giver dem nogle lette fagtekster.

Lena Bülow-Olsen fortæller om tre drenge, der kastede sig over emnet fugleedderkopper. De både læste og skrev og viste, at deres læsekompetencer var i orden, når de fik nogle tekster, der matchede dem. Nogle bøger med en struktur, de kunne finde ud af, og et bebrebsapparat, som de forstod. ☒

hl@dlf.org

8. KL. MARTS 2012
ØSTER FARIMAGSGADES SKOLE

EN GUIDE IND I TEKSTEN

Med læseguiden får eleverne en vej ind til at forstå og arbejde med naturvidenskabelige tekster.

TEKST | **ESBEN CHRISTENSEN**
FOTO | **PETER HELLES ERIKSEN**

»Det kan da ikke passe, at det ikke er brændbart, der var jo de der zeppelinere, der brød i brand?«

»Det var brint, de brugte til zeppelinerne, Gustav.«

8.u på Øster Farimagsgades Skole er i gang med at diskutere kendetegnene for ædelgasen helium. Helium er let og bruges i balloner, men er ikke brændbart. Og som Eskil forklarer sin klassekammerat, var det heller ikke helium, der blev brugt for at holde de store luftskibe zeppelinerne flyvende, det var desværre for de 36, der omkom med zeppelineren Hindenburg, brint.

Til gengæld er der ikke behov for at beklage niveauet i den faglige snak om det ellers relativt komplicerede emne - ædelgasser - den svæver fint for eleverne i 8.u.

Debatten tager ikke bare udgangspunkt i den kemiske fagtekst, de har haft for som lektier, de har haft et hjælpemiddel i hjemmearbejdet med teksten. De to lærere Camilla Ellesgaard Jahnsen og Søren Svendstorp

Lund har en uge i forvejen læst teksten og truffet en række valg for elevernes læsning. Disse valg er blevet omarbejdet til en læseguide: Derfor ved både lærere og herefter elever, præcis hvad de skal have ud af teksten.

Et praktisk værktøj

»Vi bliver som lærere meget mere skarpe til at finde ud af, hvad vi skal have ud af teksten, og eleverne bliver holdt i hånden i forhold til at opnå det mål, vi har med teksten«, fortæller Camilla Ellesgaard Jahnsen. Hun skrev bacheloropgave om faglig læsning i naturfagene og har med læseguiden fået et værktøj til at anvende det i praksis.

I læseguiden til forløbet om ædelgasser bliver læsningens formål defineret på forhånd - eleverne skal kunne definere, hvad en ædelgas er, og de skal kunne forklare en kemisk binding ved hjælp af fagbegreber. Eleverne får også på forhånd forklaret, hvilke faglige begreber de forventes at kende efter endt læsning.

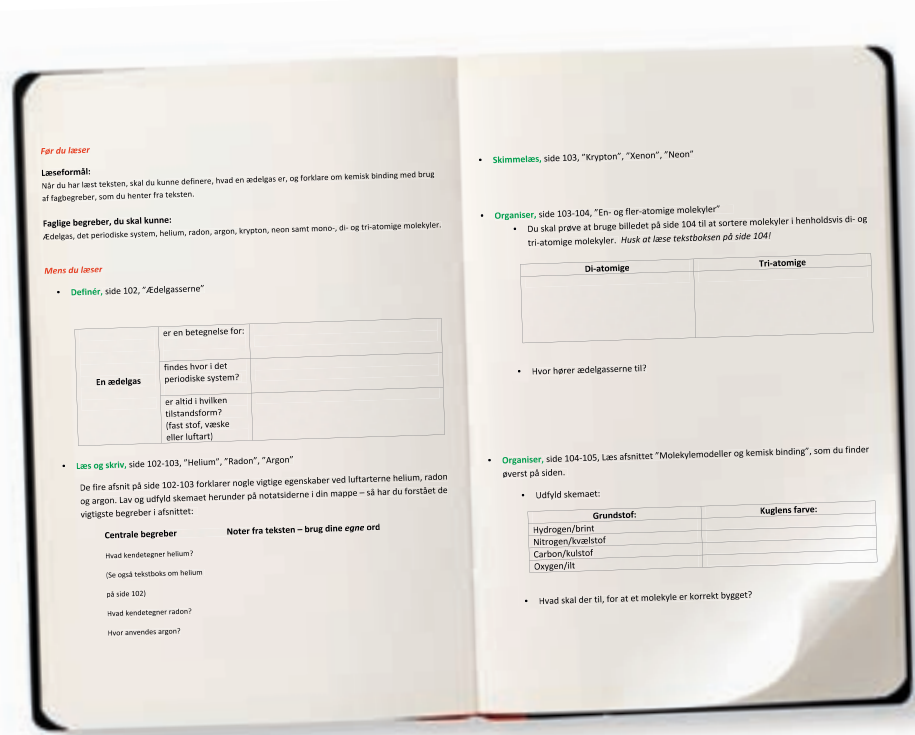
Guiden har en række aktiviteter, hvor eleverne blandt andet med egne ord skal skrive ned, hvad de centrale dele af teksten handler om. Læseguidens struktur er klar: Helt ned til hvilke info-bokse der skal læses, og hvilke billeder og tekstpassager eleverne bare kan hoppe over. I grupper taler de om, hvordan de hver især har løst opgaven. Samtalen om det læste foregår altså eleverne imellem og ikke efter den mere traditionelle opbygning, hvor lærere gennemgår stoffet. På den måde ved eleverne, hvad de forventes at kunne efter endt læsning.

I forberedelsen, som de to lærere foretager sammen, er det gået op for dem, at de to trænede naturvidenskabelige læsere har vidt forskellige tilgange til det at læse en fagtekst. Den erfaring kan overføres direkte til klassen, hvor eleverne ud over at være svagere læsere generelt også skal lære et helt nyt »sprog« - her i kemi.

Hjælp til at prioritere

»Mange elever har svært ved at strukturere stof i naturvidenskabelige tekster. I forberedelsen skal vi helt ned på sætningsniveau - hvad betyder denne sætning, og hvorfor skal de læse den? I naturvidenskabelige fagbøger er der mange billeder og info-bokse, nogle er vigtige, og nogle behøver eleverne slet ikke at læse. Med en læseguide hjælper vi eleverne med at prioritere læsningen«, siger Søren Svendstorp Lund.

Jesper Bremholm skriver ph.d. om faglig

At udarbejde en læseguide tager tid, guiden har en række aktiviteter - eleverne skal med egne ord skrive, hvad de centrale dele af teksten handler om.

læsning og skrivning i naturfagene på Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet. Det er ham, der har introduceret brugen af læseguides på Østre Farimagsgades Skole. Læseguides er som metode inspireret af amerikansk læseforskning og læsepædagogik. Det kommer blandt andet til udtryk i en meget struktureret tilgang til undervisning, men strukturen har et formål.

»Med læseguides bliver eleverne støttet i at læse, som trænede og gode læsere allerede gør«, fortæller Jesper Bremholm.

Eleverne bliver blandt andet sat til at skrive og dermed bruge deres egne ord om teksten og på den måde bearbejde deres forståelse af det, de har læst. En læseguide kræver sin lærer.

»Læreren skal være mere markant til stede, så eleverne ikke lades alene med de svære fagtekster«, siger Jesper Bremholm. »Det er en måde at stilladsere på, så elever på sigt selv kan læse faglitteratur«.

»Hvad sker der her?«

I fysiktimen bliver læseguiden brugt som fundament for resten af undervisningstimen.

Fem gode råd:

Fra lærer Søren Svendstorp Lund

- 1 Læseguides er en teknik til tydeligt at vise elever, hvad de skal lære af en tekst.
- 2 Arbejdet med læseguides skal være individuelt. Det er vigtigt, at eleverne får oplevelsen af at læse og forstå det faglige stof i en tekst. Man kan så efterfølgende have gruppebaserede aktiviteter.
- 3 Læseguides og efterbehandling kan kun være en aktivitet i et forløb og ikke stå alene. De skal efterfølges af andre aktiviteter som forsøgsarbejde, skriftligt arbejde, selvstændige undersøgelser og så videre.
- 4 Det er meget vigtigt, at man sorterer i teksten og tydeligt viser, hvad eleverne skal fokusere på, og hvad de skal springe over. Læreren skal være meget kritisk og vælge fra.
- 5 Man skal stadig arbejde med fagets tekster på andre måder. Jeg er ikke sikker på, at eleverne bliver bedre til at læse selvstændigt af at bruge læseguides.

Læseguiden kan være en hjørnesteen i et fagligt forløb på et svært område. I 8.u tog de på tur ind i kemien med en læseguide i hånden.

»Alt, hvad der ikke er absolut nødvendigt, skal springes over. Det er vigtigt at være meget tydelig omkring, hvad eleverne skal lære, og hvad der ikke er absolut nødvendigt«, fortæller Søren Svendstorp Lund.

Efter at have etableret en fælles forståelse og et fælles fagligt sprog fortsætter elevernes arbejde med de ædle gasser med bygning af modelmolekyler. De bruger plastikknopper, der repræsenterer forskellige grundstoffer, til at bygge forskellige molekyler. Det sker med afsæt i læseguiden, der indledte undervisningen.

Eleverne er glade for at få hjælp til at læse teksten og få et fagligt udbytte af den.

»Hvis vi ikke havde haft læseguiden, havde vi været helt blanke. Jeg ville bare kigge på sådan en tekst og sige: 'Hvad sker der her?'«

fortæller en pige oven på succesfuldt molekylebyggeri.

En anden dreng er henne efter timen for at fortælle, at han syntes, det gik godt, og at han lærte meget.

»De svagere læsere får muligheden for at mestre. Og nogle af de drenge, der ellers ikke læser lektier, er også med, når der bliver brugt læseguiden«, siger Søren Svendstorp Lund.

Læreren forberedelse

Der er altså en række gode erfaringer med brugen af læseguiden. Til gengæld er der også - især i starten - nogle forhindringer for brugen af læseguiden:

Det tager tid og tilvænning. Jesper Bremholm har introduceret læseguiden på flere skoler, og en undervisningstime med læseguiden kræver forberedelse. Og det kræver forberedelse med en anden rytme, end mange lærere er vant til - den »pædagogiske rytme« skal ændres.

»Som lærer forholder man sig ofte først pædagogisk til teksten, umiddelbart inden den skal bruges i undervisningen, det vil sige, efter at eleverne har fået den for. Med læseguiden skal forberedelsen foregå, før teksten bliver introduceret for eleverne. Det skal man vænne sig til«, siger Jesper Bremholm.

Selve arbejdet med at udforme en læseguide tager også tid, til gengæld kan man som fagteam oparbejde et bibliotek af læseguiden. Og brugen af læseguiden skal doseres med omtanke - det er ikke alle emner og al læsning, der bliver hjulpet på vej af en læseguide.

»Vi bruger guider på de svære tekster og de emner, hvor det er afgørende, at eleverne er med«, fortæller Camilla Ellesgaard Jahnson.

Selvom det hjælper eleverne til at forstå en tekst, kan der godt være modstand blandt elever, der måske er vant til at hoppe over, hvor gærden er lavest.

»Man kan jo godt læse en fagtekst på fem-ti minutter uden at have forstået indholdet. Den går ikke med læseguiden - det tager tid for eleverne, til gengæld får de oplevelsen af at lykkes«, siger Søren Svendstorp Lund. ☒

esc@dlf.org

Blå bog

JESPER BREMHOLM

Uddannet cand.mag. i fransk og dansk. Tre år i gymnasieskolen. Syv år på læreruddannelserne i Odense og på Zahles. Skriver nu ph.d. om faglig læsning og skrivning i naturfagene på Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet.

Fem gode råd:

- 1 Fokus – forståelse, ikke fakta**
Aktiviteterne i læseguiden skal udformes, så de støtter elevernes forståelsesmæssige arbejde med teksten. Fokus må ikke være på ren gengivelse af fakta.
- 2 Længde – så kort som muligt**
Målet med læseguiden er, at eleverne forstår de centrale dele af teksten. Aktiviteterne i læseguiden skal følgelig fokusere på de centrale dele. Hele teksten skal ikke (nødvendigvis) behandles i læseguiden. Beskrivelsen af læseformålet er derfor nødvendig.
- 3 Forberedelse – læs med elevøjne**
Prøv at anlægge et elevblik på fagteksten, når læseguiden forberedes – hvilke dele af teksten vil eleverne have svært ved at forstå, hvor har de brug for støtte fra læseguiden?
- 4 Anvendelse – skal bruges i undervisningen**
Elevernes selvstændige arbejde med læseguiden skal efterfølgende indgå i undervisningen, for eksempel som grundlag for mundtlig drøftelse af det faglige indhold.
- 5 Dosering – ikke for meget af det gode**
Brug læseguiden målrettet til de centrale og svære tekster i faget. Brugen af læseguiden må ikke blive en bevidstløs rutine.

SAMFUNDSFAG

SAMFUNDSFAG FOR... er et nyt spændende system til undervisningen i samfundsfag i 8. & 9. klasse. Systemet består af en elevbog og Lærerens håndbog samt en omfattende netdel til hvert klassetrin.

Materialet er meget fleksibelt opbygget, og fagets formål og intentioner opfyldes på en sådan måde, at klassen og læreren har stor valgfrihed til at udvide de enkelte temaer – alt efter interesser og forudsætninger.

De temaopdelte grundbøger tager alle udgangspunkt i fortællinger, hvor unge på elevernes alder er involverede. Artikler som umiddelbart appellerer til elevernes fantasi og ansporer dem til at give sig i kast med undersøgelser, diskussioner og kreative processer. Eleverne får herigen- nem lyst til at engagere sig i faget - og samfundet.

Læs mere meloni.dk

Klassesæt
(25 elevbøger plus Lærerens håndbog)

2000 kr.

MELONI

WWW.MELONI.DK

GODE SOLIDE BØGER TIL DEN RIGTIGE PRIS

VI ARBEJDER
FOR DEM
DER ÅBNER
VERDEN

 Lærernes a-kasse

Fokus på det, der fungerer

DLF MENER

AF PER SAND PEDERSEN
FORMAND FOR DLF'S
ORGANISATIONS- OG MILJØUDVALG

Forårets næsten obligatoriske prikkerunde er ved at være gennemført.

Endnu en gang har mange kommuner reduceret antallet af lærere og ført flere af vore kollegaer over i ledighed, og det på trods af at der nok aldrig har været mere brug for ekstra kræfter til at løse undervisningsopgaven. Klasserne vokser, og inklusionsopgaven bliver sværere at udføre.

Det går over min forstand, at der ikke kan sættes konstruktivt ind med en indsats, der virker. Godt 3.000 lærere er ledige, og snart står vi med et kuld nyuddannede, der forventer at komme til at prøve kræfter med undervisningsopgaven.

Men nej, der er ingen job - eller i hvert fald meget få. Det går bare ikke!

Alle arbejdspladser på vores felt har behov for flere lærere.

Vi må have forældrene i tale eller rettere til at tale. Børnene er fremtidens resurse. Der må lægges massivt pres på beslutningstagerne.

Forskningen viser, at investering i uddannelse betaler sig. Lad os satse. Giv allerede ansatte uddannelsesmuligheder og skab plads til nogle af de alt for mange, der venter på job.

Hvis vi ønsker at fremme velfærdsdagsordenen og sikre ungdomsårgangene en fremtid i den globaliserede verden, så skal der tages fat. Det nytter ikke stiltiende at iagttage, at ungdomsarbejdsløsheden stiger, og presset på skolerne fortsætter.

Vi har svært ved at få KL til at tage medansvar for folkeskolen. Regeringen er

tilbageholdende - hvis det er det rigtige ord. Vi har svært ved at trænge igennem, så min opfordring går på, at vi såvel centralt som lokalt forsøger at bringe forældrene i spil som reelle alliancepartner. Det kræver gedigent samarbejde, hvis vi vil have vendt skuden, og det vil vi. Folkeskolen er vores arbejdsplads.

Vi skal have skabt flere job. Det er en altafgørende øvelse i de kommende år. Alle skal have noget at leve af, og vi skal uddanne folk, så de kan håndtere fremtidens job. Vi

» Hvis vi ønsker at fremme velfærdsdagsordenen og sikre ungdomsårgangene en fremtid i den globaliserede verden, så skal der tages fat.

skal investere i folk. At det eventuelt også indebærer, at man skal arbejde for at få en ydelse, bekymrer ikke. Vi må få bragt nogle af vore mange ledige ind i relevante og tiltrængte stillinger i folkeskolen.

Vi skal have samfundet til at satse. Velfærdssamfundet skal investere i og bekymre sig om fremtiden for os alle sammen.

Sats på uddannelse og jobskabelse. Lad os sammen yde en indsats såvel lokalt som centralt og politisk.

Vi skal alle have ret til arbejde og til at udvikle os og leve et liv, hvor vi både gør en forskel og gør gavn. ☒

folkeskolen.dk

Deltag i netdebatten. folkeskolen.dk holder åbent hele døgnet.

Nicolai Christensen:

»Fremragende forslag af at skaffe afgangsprøverne. ... Det er i høj grad undertegnedes erfaring som lærer i folkeskolen med flere års erfaring med forberedelse og afholdelse af eksamener, at det er mindst 80 procent spild af tid. ... En af mine oplevelser er blandt andet elever, der stiller sig ved vinduet, hvor de kikker ud ad det i hele forberedelsestiden, når de er lukket inde i forberedelseslokalet. Der bruger de for eksempel ved en historieeksamen 40-60 minutter på at kikke ud ad vinduet, da de ikke har behov for, at der står andet i deres papirer end det, at de har været til eksamen. Normalt har de 'kun' 40 minutter, men nogle elever har bedt om og fået 20 minutter ekstra forberedelsestid, selv om de ikke bruger den.«

Magnus Riisby Mortensen:

»Samtlige fag er blevet beskåret i timetal på læreruddannelsen. Den pressede økonomi må nødvendigvis føre til svære fravalg og omlægninger. Som lærerstuderende fik jeg meget ud af KLM-faget (kristendomskundskab/livsoplysning/medborgerskab). Som lærere må vi forholde os til evnen til at praktisere kultursensitiv og inkluderende undervisning, blandt andet på grund af den etnisk blandede elevsammensætning i dagens og fremtidens verden. I psykologi og pædagogik undervises vi i inklusion og kultursensitivitet, men i KLM-faget får vi et fundament for at udvide forståelsen for kulturelle, religiøse og politiske baggrunde og bevæggrundek.«

► Kommentar til »Lektorer frygter for fremtidens lærer(ud)dannelse«

Skriv kort og send dit indlæg som e-mail til folkeskolen@dlf.org. Maksimalt 1.750 enheder inklusive mellemrum. Redaktionen forbeholder sig altid ret til at forkorte yderligere. Læserindlæg til *Folkeskolen* nummer 9 skal være redaktionen i hænde senest onsdag den 18. april klokken 9.00.

Klaus Kaare Sadolin, pensionist, Frederiksberg

Om lærere og sygefravær

Læreres sygefravær er blevet et debattemne. Et psykisk barskt miljø er nævnt som en årsag - måske sandt.

At arbejdet som lærer er krævende på det personlige plan, er der vist ikke noget nyt i. Det er da ikke respekt-indgydende, hvis det skulle være en almindelig årsag til sygefravær.

Et andet forhold spiller måske en større rolle.

Efter reglerne om arbejdsmiljø skal der være 12 kubikmeter luft per ansat. I et undervisningslokale er der kun en ansat - nemlig læreren. Eleverne tæles ikke med. Men de trækker nu også vejret, og en lærer arbejder derfor i en stor koncentration af baktusser sammenlignet med så mange andre.

Man kan selvfølgelig godt undervise trods lidt nysen og hoste, og det er altid ærgerligt at aflyse en planlagt undervisning. Men selv for hverdagens helte er der en grænse.

Niels Villefrance Andersen, Køge

GRØNLAND OG HVIS VOLDEN RAMMER

I sidste nummer af *Folkeskolen* (nummer 5) kunne man læse om gode og dårlige oplevelser i Grønland.

Fremragende artikler. Tak for dem!

Jeg har selv været lærer i Grønland - og er en af de mange, der rejste hjem efter et år.

Det gik mig på, at mange af eleverne forsvandt fra timerne ...

Men lærerjobbet bliver nemmere, hvis man gennemfører et par år; det handler om, at eleverne skal opnå tillid til underviseren.

De har set så mange voksne komme og gå.

Derfor kan de finde på at spørge: »Hvornår rejser du hjem?«

Det er også vigtigt med et intro-kursus til kulturbaggrunden - og hvordan eleverne reagerer. Mange af børnene har det svært, og de faglige udfordringer virker måske som et bjerg, der skal bestiges. Forståelse og tålmodighed er en god ting.

Som ny lærer skal man have klar orientering om, hvem tillidsmanden er. Og hvem der i det hele taget kan hjælpe dig!

Man skifter jo til Imak, den grønlandske lærerforening.

Lad os sige, at læreren bliver udsat for vold!

Nogle elever skubber ham/hende ind i en væg.

Smerter og blå mærker: Det skal naturligvis indberettes som en arbejdsskade.

Og tøv ikke med at gøre det!

Elevers vold mod undervisere forekommer sandelig også i Syddanmark. Men man føler sig mere alene og forladt, når man sidder nord for breddegrad 60. Derfor: Få klarhed over, hvor du kan få hjælp, hvis en krise opstår!

» Derfor kan de finde på at spørge: »Hvornår rejser du hjem?«

Det skal lige med, at jeg havde den åben og ærlig dialog med både grønlandske og danske lærere.

Noget siger mig, at de grønlandske børn ville få glæde af flere praktiske fag - og mere undervisning ude i den spændende natur.

Ansøgere til Grønland skal være i ro og balance. Det hjælper ikke, at man råber af børnene og er hysterisk. De kommer fra andre kår og har måske svært ved dansk.

Og endelig: Du kan ikke rejse fra dine problemer. Dem pakker du ned i kufferten sammen med uldtrøjerne!

Gauss
foto
håndlavet kvalitet

Det professionelle portrætstudie på skolen..... hvorfor nøjes.....kvalitet koster ikke ekstra

- ✓ Forældrene har det største udvalg ved Gauss Foto
- ✓ Portrætter med og uden udtoning valgfrit i sort/hvid, farve og bruntoning
- ✓ 4 forskellige udtryk i luxusmapper - foto leveres signeret i kartongavemappe
- ✓ Fotos kan købes fra kun 60,- kr. incl. fotografering
- ✓ Store 20x30 cm. klassefotos som standard i alle serier
- ✓ Vi leverer den servicepakke i ønsker. Se det store udvalg på vores webside
- ✓ Fotograferne er gennemrutinerede og i får besøg af den samme hvert år
- ✓ Vi er godkendt leverandør af KMD, Tea Tabulex og alle elevintrasystemer
- ✓ Vi producerer selv på vores moderne maskiner - sikrer Jer kvalitet til tiden
- ✓ 40 års erfaring med portrætfoto og 20 år med skolefoto

Gauss Foto - Møllergade 61 - 5700 Svendborg - www.gaussfoto.dk - jette@gaussfoto.dk - tlf. 62 22 90 57

Brian Rasmussen på vegne af Dansk Idrætslærerforenings bestyrelse

DANSK IDRÆTSLÆRERFORENING'S SVAR PÅ LÆSERBREV »IDRÆT GØR BØRN KLOGERE« (FOLKESKOLEN NR. 2)

Dansk Idrætslærerforening vil gerne ind og præge fremtidens idrætsundervisning i folkeskolen, det er faktisk vores fornemmeste opgave som faglig forening. Vi er åbne for samarbejde med Danmarks Idræts-Forbund og Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger og gør det allerede i den daglige idrætsundervisning rundt omkring i landet - dette er faktisk formuleret i Fælles Mål for idrætsfaget blandt andet som et trinmål efter 7. klasse: »Kende til lokalområdets foreningstilbud og mindre udbredte idrætsgrene«.

Dog er vi som idrætslærere opmærksomme på, at det er et af de mange punkter, som vi skal arbejde med i idrætsfaget. Som idrætslærer er vores opgave netop at oversætte Fælles Mål og undervise, således at eleverne får alsidige idrættslige læringsforløb. Det centrale ord er alsidighed, ikke kun som slaraffenland i forhold til mange forskellige idrætsgrene, men også alsidighed med hen-

syn til perspektiver i idrætsundervisningen. Det være sig for eksempel social læring, konkurrence, leg, udtryk. Alt dette kan komme i spil i eksempelvis et boldspilforløb og dermed give nye oplevelser af det at spille bold.

Selvfølgelig skal de frivillige foreninger ikke overtage udviklingen af idrætsfaget, da vi som faglig forening kan frygte, at de ikke nødvendigvis har de forskellige perspektiver. Ligeledes kan man få tanken, at emner som gøgl, akrobatik, gamle lege med mere vil ryge ud af fremtidens idrætsundervisning, hvis de frivillige foreninger overtager, da man netop ikke kan gå til dette i det frivillige foreningsliv.

Vi ønsker et samarbejde, men det skal altid holdes op mod Fælles Mål for idrætsfaget.

folkeskolen.dk

**Deltag i netdebatten.
folkeskolen.dk holder
åbent hele døgnet.**

Bjarne Hauthorner:

»Virkeligheden er broget. Jeg kom til landet for 27 år siden. Var her ni år og er nu atter vendt tilbage. Jeg er utrolig glad for at være her, men kender mange, for hvem Grønland blev en tragedie. Det er svært at afgøre på forhånd. Tobias' problemer er klassiske, de er oplevet af hundrede af andre danske lærere«.

► Kommentar til »... den andens mareidtt« i Folkeskolen nummer 5

Matematik · Bh.kl.-10. kl.

Det klassiske matematiksystem

Sigma er et elsket og kendt matematiksystem. Det er blevet fornyet i takt med matematikfagets udvikling, og bygger på en velovervejede pædagogisk og faglig progression i hele skoleforløbet.

De nye udgaver har gennemgået en omfattende grafisk opstramning og modernisering. Der er udarbejdet facitlister til alle bøger og kopisider.

Læs meget mere om Sigma på alinea.dk

(16755 - BureauLIST.dk) FS7-2012

Alinea
EGMONT

alinea.dk · tlf.: 3369 4666

”Dansklærerforeningen holder mig opdateret om fagets udvikling”

Cecillie Niller Rasmussen

Meld dig ind

og få alt hvad der er værd at vide om danskfaget for

**1,50 kr.
om dagen.**

Se mit.dansklf.dk

Vi er 9.000 medlemmer i Dansklærerforeningen med et fagligt fællesskab på tværs af skoleformer. Vores forening udgiver undervisningsmidler og laver praksisnære kurser.

Vi arbejder for et stærkt danskfag.

mit.dansklf.dk — dansklf@dansklf.dk — 3379 0010

**DANSK
LÆRER
foreningen**

VIDEN
INSPIRATION
INDFLYDELSE
DIALOG

VILD med VIDEN®

Faglig læsning til de mindste

»Vild med Viden« er en ny serie af lette fagbøger til helt nye læsere. Bøgerne er skrevet i samarbejde med ansatte på danske geologiske museer og fortæller blandt andet om den 400 kilo tunge læderskildpadde fra Fur og krokodillen fra Faxe Kalkbrud. Der er foreløbig kommet otte bøger på hver 16 små sider i serien. Prisen for en bog er 30 kroner, men der er rabat ved køb af flere på én gang.

Læs mere på vildmedviden.com

Husk Skolemesse i Aarhus

Onsdag den 18. og torsdag den 19. april er der Skolemesse i DGI-Huset i Aarhus. Begge dage er der oplæg om faglig læsning – og mange andre pædagogiske emner. Og så er der selvfølgelig mulighed for at kigge nærmere på tusindvis af nye undervisningsmaterialer, både analoge og digitale. Du kan også møde Sigurd Barrett, forfatteren Josefine Ottesen og mange andre på Skolemessen.

Se hele programmet på skolemessen.dk

folkeskolen.dk

Flere anmeldelser på nettet

På folkeskolen.dk finder du masser af anmeldelser af materialer om faglig læsning og skrivning, for eksempel »Læs & forstå matematik« og »Skal vi læse om regnorme og solsystemet i dansk?« Hvis du vil inspireres til bøger, som eleverne kan bruge i jeres faglige læseforløb, kan du finde anmeldelser af lette fagbøger om alt fra sko over vulkaner til nanoteknologi.

Få anmeldelser direkte i din mailboks

Du kan også få et dagligt eller ugentligt nyhedsbrev med anmeldelser af materialer til dit fagområde. Gå til folkeskolen.dk og opret dig som bruger. Så kan du samtidig tilmelde dig vores mailservice.

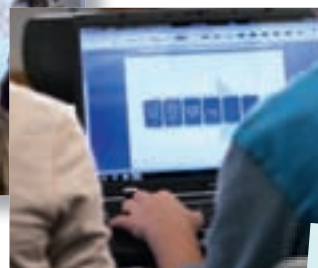
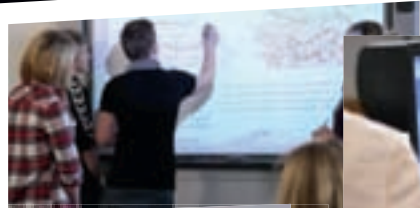
Anmeldelserne afspejler anmeldernes personlige og faglige mening og er ikke udtryk for redaktionens holdninger.

Læsning

BRUGERVENLIGT SITE OM

ANMELDT AF: BENTE QVIST OKHOLM

Undervisningsministeriet har udgivet en netpublikation, som har titlen »Læsning i fagene«. Publikationen er målrettet faglærere og fagteam på mellemtrinnet og i overbygningen. Her kan faglærerne hente inspiration til og konkrete eksempler på, hvordan man kan arbejde med læsning i sit fag og finde ideer til at hjælpe eleverne til at få stor erfaring med at læse fagtekster og håndtere læseopgaven.

I publikationen, som er bygget op af tekst, filmklip og downloads, har forfatterne samlet den nyeste forskningsbaserede viden om faglig læsning. Filmklippene konkretiserer, hvordan man som lærer kan introducere læsestrategier for eleverne i forskellige fag. Det centrale i teksten er før

Læsning i fagene

- Lillian Byrialsen
- Gratis. Materialet kan ses på pub.uvm.dk/2011/fagliglaesning/index.html
- Undervisningsministeriet

FAGLIG LÆSNING

læsning, under læsning og efter læsning. Downloadene er konkrete modeller til undervisningen.

Tekstmængden er ikke større, end at man kan læse hele publikationen igennem og danne sig et overblik, hvilket er med til at gøre den brugervenlig. Samtidig er den let at finde rundt i, for den er helt traditionelt opbygget og på den måde meget genkendelig. Det betyder, at man som læser kan holde fokus på indholdet af publikationen.

Jeg kunne godt tænke mig, at der var mulighed for at finde alle download og filmklip samlet, så man ikke skal sidde og klikke rundt efter dem. Det er kun en lille kritik, for publikationen er kvalificeret gennemarbejdet og yderst brugervenlig. Den kan sagtens være fælles læsestof for årgangsteam og fagteam. ❌

Læsningens psykologi og pædagogik

- Ingvar Lundberg
- 278 kroner
- 200 sider
- Dansk Psykologisk Forlag

■ Læsning

Mere essays end faglitteratur

● ANMELDT AF: ANNE KATRINE RASK

For 13 år siden var denne forfatters bog om læsning noget af det bedste på det danske marked, når studerende skulle forstå læsningens mysterium.

Men siden er der kommet rigtig mange gode bøger om læsning og læseundervisning herhjemme. Og de er blevet bedre. De er skrevet i et præcist og letforståeligt dansk, og de introducerer grundigt begreber, når de gør rede for vigtig teori på området. Og de fleste af dem giver solide og enkle anvisninger på, hvordan læreren i praksis skal gøre, når hun underviser elever.

Blandt mine favoritter er Engens »Læreren ABC«, Jørgen Frosts »Principper for god læseundervisning«, Vibeke Boelt og Martin Jørgensens (redaktører) »Læsning – teori og praksis«, Bråstens »Læseforståelse«, Brudholms »Læseforståelse – hvorfor og hvordan?«, Astrid Roes »Læsedidaktik – efter den første læseundervisning«, Elbros »Læsning og læseundervisning« og »Læsevanskeligheder«. Og Eag V. Hansns spritnye »Læsetrappen«.

Bøgerne har enten en solid gennemgang af forskning på området, præsenteret på en præcis og letforståelig måde, eller en sikker og konkret instruktion i, hvordan læreren skal gøre for at levere god læseundervisning. Eller en kombination af begge dele.

Læseren klædes ikke ordentligt på

Lundberg skriver anderledes. Kapitlerne fremstår mest som essays uden tydelig præcision og

instruktion. Ofte laver han et bestemt greb, som irriterer mig vældig meget. For eksempel skriver han, at man skal vide, hvad der gør en tekst let at læse. Og henviser så til sin egen (anden) bog om emnet. Vi får altså ikke begreber, som vi selv kan foretage en analyse med. Og det er desværre meget karakteristisk for bogen. Jeg ville have foretrukket, at han meget mere præcist instruerede os i at foretage de analyser. Og meget mere konkret instruerede os i at gennemføre den læseundervisning, han (vel) er fortaler for.

Glem ikke motivationen

Bogens styrke er det sidste kapitel om dysleksi og læsevanskeligheder. Her pointerer han, at man i forskningen i dag overbetoner kognitive og sproglige problemer og derved overser noget meget væsentligt i indlæringsprocessen – nemlig motivationen. »En vigtig del af det pædagogiske arbejde kommer til at handle om at hjælpe de unge til en mere positiv selvopfattelse og et større kognitivt mod. Desuden bliver det absolut nødvendigt at vække elevernes lyst til læsning. Det er usandsynligt, at man kan klare læseproblemerne, hvis man ikke er meget opmærksom på elevernes motivation«.

Det er jeg enig i. Men det ville have været fint ikke at skulle læse en hel bog, men bare en kort artikel, for at blive indviet i det synspunkt. ❌

Faglig læsning til de mindste

»Vild med Viden« er en ny serie af lette fagbøger til helt nye læsere. Bøgerne er skrevet i samarbejde med ansatte på danske geologiske museer og fortæller blandt andet om den 400 kilo tunge læderskildpadde fra Fur og krokodillen fra Faxe Kalkbrud. Der er foreløbig kommet otte bøger på hver 16 små sider i serien. Prisen for en bog er 30 kroner, men der er rabat ved køb af flere på én gang.

Læs mere på vildmedviden.com

Husk Skolemesse i Aarhus

Onsdag den 18. og torsdag den 19. april er der Skolemese i DGI-Huset i Aarhus. Begge dage er der oplæg om faglig læsning – og mange andre pædagogiske emner. Og så er der selvfølgelig mulighed for at kigge nærmere på tusindvis af nye undervisningsmaterialer, både analoge og digitale. Du kan også møde Sigurd Barrett, forfatteren Josefine Ottesen og mange andre på Skolemessen.

Se hele programmet på skolemessen.dk

folkeskolen.dk

Flere anmeldelser på nettet

På folkeskolen.dk finder du masser af anmeldelser af materialer om faglig læsning og skrivning, for eksempel »Læs & forstå matematik« og »Skal vi læse om regnorme og solsystemet i dansk?« Hvis du vil inspireres til bøger, som eleverne kan bruge i jeres faglige læseforløb, kan du finde anmeldelser af lette fagbøger om alt fra sko over vulkaner til nanoteknologi.

Få anmeldelser direkte i din mailboks

Du kan også få et dagligt eller ugentligt nyhedsbrev med anmeldelser af materialer til dit fagområde. Gå til folkeskolen.dk og opret dig som bruger. Så kan du samtidig tilmelde dig vores mailservice.

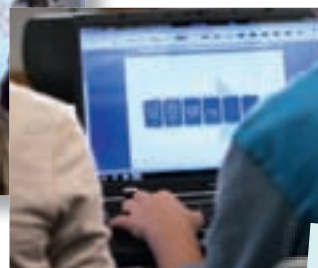
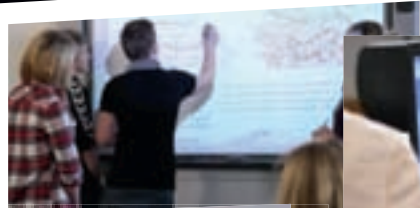
Anmeldelserne afspejler anmeldernes personlige og faglige mening og er ikke udtryk for redaktionens holdninger.

■ Læsning

BRUGERVENLIGT SITE OM

● ANMELDT AF: BENTE QVIST OKHOLM

Undervisningsministeriet har udgivet en netpublikation, som har titlen »Læsning i fagene«. Publikationen er målrettet faglærere og fagteam på mellemtrinnet og i overbygningen. Her kan faglærerne hente inspiration til og konkrete eksempler på, hvordan man kan arbejde med læsning i sit fag og finde ideer til at hjælpe eleverne til at få stor erfaring med at læse fagtekster og håndtere læseopgaven.

I publikationen, som er bygget op af tekst, filmklip og downloads, har forfatterne samlet den nyeste forskningsbaserede viden om faglig læsning. Filmklippene konkretiserer, hvordan man som lærer kan introducere læsestrategier for eleverne i forskellige fag. Det centrale i teksten er før

Læsning i fagene

- Lillian Byrialsen
- Gratis. Materialet kan ses på pub.uvm.dk/2011/fagliglaesning/index.html
- Undervisningsministeriet

Faglig læsning i matematik

Læs & forstå matematik giver læreren den nødvendige viden samt et overskueligt redskab til at arbejde faglig læsning matematik.

Kr. 375,- ekskl. moms

Alinea

EGMONT

alinea.dk · tlf.: 3369 4666

[16542 - Bureau16 Tak] FS2-2012 - forbehold for prisstigninger og trykfej

publiceret

■ Historie

Titanic

- Nils Hartmann
- 145 kroner
- 36 sider
- De små fagbøger
- Gyldendal

■ Historie

Magi og troldom

- Nina Sahl
- 145 kroner
- 36 sider
- De små fagbøger
- Gyldendal

■ Historie

Bronzealderen

- Inger Byrjalsen
- 171,25 kroner
- 48 sider
- De store fagbøger
- Gyldendal

■ Historie

Vikingernes guder

- Rikke Marie Cock Hansen
- 171,25 kroner
- 48 sider
- De store fagbøger
- Gyldendal

Mellem fagundervisning og læseundervisning

● **ANMELDT AF:** MAJA BIRGITTE LUMHOLTZ

Sætningen »At læse for at lære« er ikke min opfindelse. Den er gjort af en anden og mere lærd fortolker, men »lånt« som ramme og punktum for de overvejelser, anmeldelsen tilskynder.

For med to af de små og to af de store fagbøger fra Gyldendal følger en fodnote fra min redaktør om at anmelde og vurdere bøgernes egnethed i forhold til faglig læsning. Så det gør jeg. Men først en forståelse af hvad forfatterne vil, at de 7-11-årige skal vide om Titanic, Magi og trolddom – og fra 11 år og opefter om Bronzealderen og Vikingernes guder.

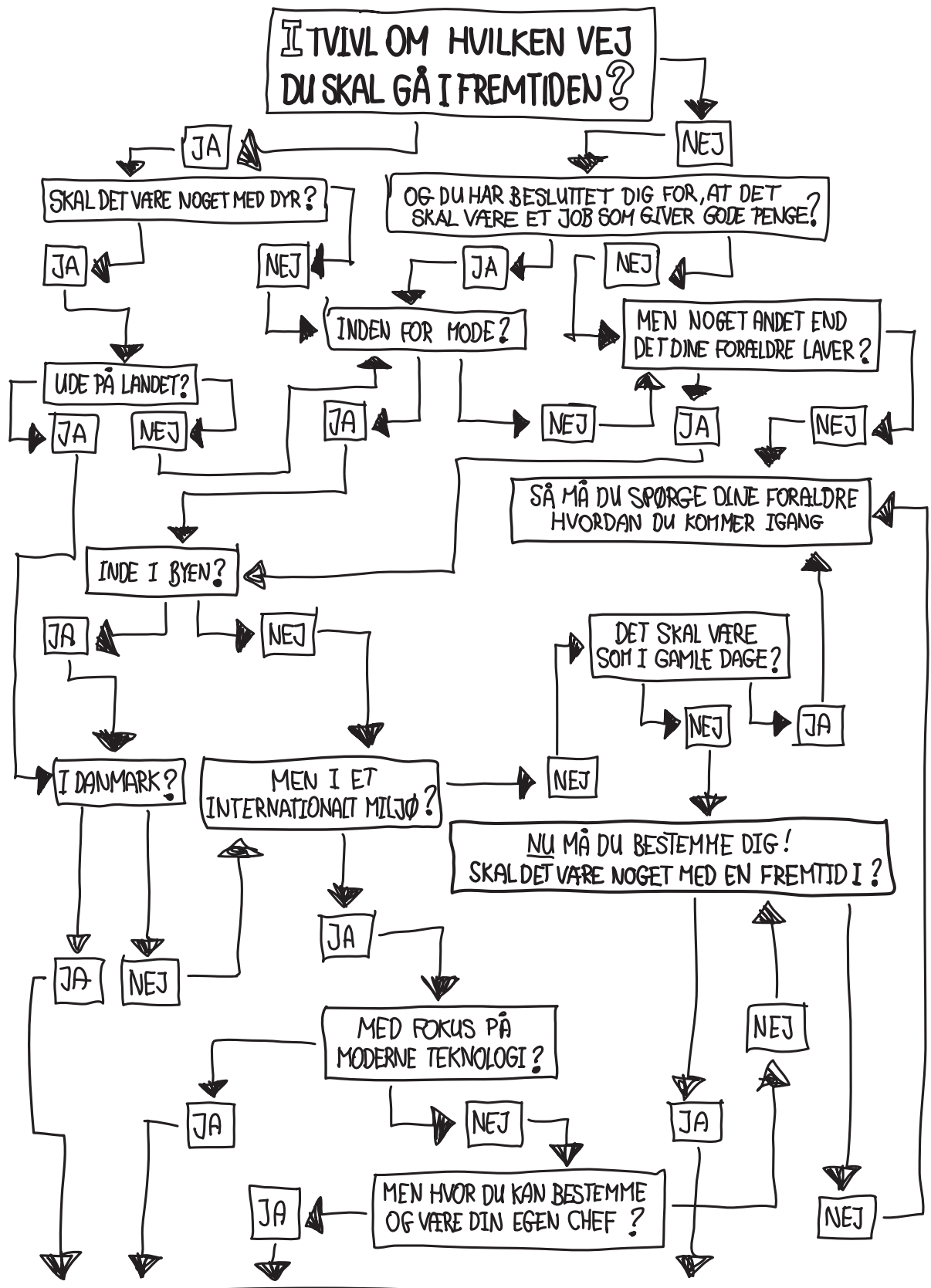
I fysisk format er de små fagbøger mindre end de store. Alle fire er rigt illustrerede.

Uden at gå i detaljer med indhold, struktur, lixtal med mere er konklusionen tvedelt. De store fagbøger har ærgerlige mangler, som gør, at jeg vakler i forhold til elevernes selvstændige læsning. Det ærgrer mig, at man ikke har prioriteret et forord med meta-kommunikative betragtninger i målgruppens sprog og anbefalinger til læsestrategier: Hvorfor er det vigtigt at vide noget om bronzealderen i dag? Hvordan læser jeg og gør det læste til en viden, jeg husker? Og kan emnet tænkes ind i et tværfagligt forløb? Når det så er sagt, skorter det ikke på vigtige og vægtige informationer, som dog halter lidt i forklarende noter, uddybning og krydsreferencer. Alt for meget fakta på alt for lidt plads.

En opfordring til kommende udgivelser er en mindre stram sideopsætning, mere vægt på opbygning af fagligt ordforråd, hvor formålet med teksterne signaleres tydeligt, og hvor det faglige forudsætningsniveau er klart markeret.

I de små fagbøger er man til gengæld bevidst om, hvordan afkodning af indhold ikke må bremses af ukendte gloser. Som en afgørende detalje forklares ord og begreber, som formentlig overstiger målgruppens formåen, men som er forudsætningen for, at eleven forstår tekstens helhed og hensigt. I det hele taget er jeg bare mest vild med redaktionen af de små fagbøger. Det er lærdom uden armvridning, og som både overskueligt, nænsomt og implicit sørger for, at jeg lærer, mens jeg læser. Det gør de store fagbøger utvivlsomt også, men hvor de små fagbøger sørger for, at jeg er med igennem hele teksten, er jeg mere overladt til mig selv i de store. Igen skal jeg huske læseren på, at de her nævnte titler kun er to ud af mange, og dommen derfor ikke er generel.

Faglig læsning ligger i *brændpunktet mellem fagundervisning og læseundervisning*, og det gør det så pokkers vigtigt, at vi kan tilbyde eleverne ordentlig og gennearbejdet litteratur. Læsestof, som godt tør bryde med fordomme som tør, teoretisk og formel, men som samtidig fastholder seriøsiteten i forhold til sit emne. Gyldendals serie af fagbøger er et bud på, hvordan det kan gøres. ☒

TILLYKKE !!!
 DIT FREMTIDIGE JOB FINDES I DANMARKS PELSBRANCHE. HER FINDES NEMLIG MASSER AF MULIGHEDER. SE HVORDAN DU BLIVER EN DEL AF FREMTIDENS BRANCHE PÅ KOPENHAGENFUR.COM/ERHVERVSPRAKTIK

NY AKTIVITET FRA SKOLEMÆLK

FRA 16. APRIL KAN DIN KLASSE SAMLE SKRIDT FOR EN GOD SAG

"Go Muuhh og saml skridt for en god sag" er navnet på aktiviteten og websitet, der sætter fokus på bevægelse på en sjov måde samtidig med, at vi sikrer læringsdelen.

Website

På gomuuhh.dk finder du lærematerialer i printklar format fx stjerneløb, børne walk-and-talk, og små film med musik og dans, som børnene kan have det sjovt med i klassen.

Kampagnens
ambassadører er
Sophie Fjellvang-
Sølling og Silas Holst,
der vandt "Vild med
Dans" finalen på
TV2 i 2011.

Skridttæller

Alle klasser fra 0.-7. klasse modtager 3 skridttællere sammen med skolemælken i ugen efter påske.

VI STØTTER

Skolemælk ønsker med kampagnen "Go Muuhh og saml skridt for en god sag" at donere penge til Julemærkehjemmenes vigtige arbejde. Det gør vi ved at samle skridt og konvertere dem til penge.

Folder

Lige efter påske modtager du en samlet kampagnepakke med udførlig lærervejledning, idolplakat til klassen med Sophie og Silas og 3 skridttællere.

EDUTAINMENT

Education og entertainment, eller undervisning, der både underholder og lærer. Det er, hvad vi gerne vil tilbyde med skolemælk aktiviteten "Go Muuhh og saml skridt for en god sag", hvor vi på én gang sætter fokus på betydningen af at børn bevæger sig nok i hverdagen, tænker på andre og samtidig har det sjovt.

GO MUUHH KORT FORTALT

- Sjov og nyttig aktivitet for 0.-7. klasse
- Periode fra 16. april til 1. juni
- Klassen samler skridt og støtter Julemærkehjemmene
- Førstepræmie på 15.000,- kr. til en klassetur til København
- Dans med Silas og Sophie

LÆRERKONKURRENCE VIND EN IPAD

Alle lærere, der rapporterer skridt ind med en Klasse inden 27. april deltager personligt i lodtrækningen om en iPad.

DELTA
PÅ
gomuuhh.dk

publiceret

■ Læsning

Sko

- Marie Duedahl
- 169 kroner
- 32 sider
- Jeg læser
- Turbine Forlaget

■ Læsning

Mode

- Maria Mackinney-Valentin
- 123,75 kroner
- 32 sider
- Gyldendal viden
- Gyldendal

■ Læsning

Dans

- Inger Byrjalsen
- 171,25 kroner
- 48 sider
- De store fagbøger
- Gyldendal

Til undervisning og læsetræning

● ANMELDT AF: LISE BREGNHØJ

»Sko«, som er fra Turbine Forlagets serie »Jeg læser«, egner sig til undervisning og læsetræning i indskoling. Bogen indeholder fotografier, tegninger, faktabokse og simple grafer, som fint understøtter læsningen. Sproget er fortællende, og de mange farverige illustrationer er med til at lette forståelsen af ord og begreber. Målgruppen taget i betragtning er det en god ide, at bogen er en hardback. På nettet findes der lærervejledning og opgaver. Opgaverne, som skal besvares, før, under og efter at bogen er læst, er af tilpas omfang.

»Dans«, som henvender sig til mellemtrinnet, er fra Gyldendals serie »De store fagbøger«, og »Mode« er fra serien »Viden«, der er målrettet 7.-10. klasse, fra samme forlag.

I »Dans« kan eleverne blandt andet læse om dansens historie og om forskellige danse. Bogen

indeholder mange farvefotografier og faktabokse og er skrevet i et letlæst og flydende sprog, der rammer målgruppen fint. Til bogen findes opgaver og facitliste på nettet. Der er til denne bog 11 sider med opgaver, hvilket kan virke overvældende for eleven.

»Mode« giver blandt andet en beskrivelse af modens historie og udvikling. Der indledes med en problemstilling og afsluttes med en perspektivering og en liste over bøger og link, der relaterer til emnet. »Mode« kunne således også bruges i et projektopgaveforløb. Der findes ingen opgaver hertil.

Alle tre bøger kan sagtens indgå i et forløb med fokus på faglig læsning. Emnerne er fremstillet spændende, og sprog og layout er indbydende. Især »Sko« og »Dans« er med de tilhørende opgaver lige til at gå til for såvel lærer som elev. ☒

Alle tre bøger kan sagtens indgå i et forløb med fokus på faglig læsning. Emnerne er fremstillet spændende, og sprog og layout er indbydende.

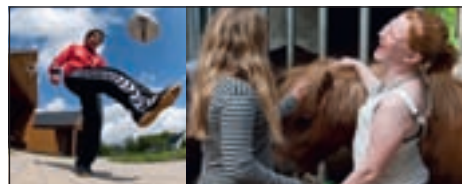
1914-18

HVERDAGSLIV I KRIGENS SKYGGE

Gratis undervisningsmateriale
med historiske kilder om
Danmark under 1. verdenskrig

www.grevemuseum.dk

www.befaestningen.dk/skoletjenesten

Skovly

- landets bedste lejrskole

Skovly er med sine dyr helt unik blandt lejrskoler. Ingen andre steder kan du komme så tæt på dyrene. På Skovly kan du gå på opdagelse i stalden og møde kaniner, får, geder og heste.

Besøget på Skovly kan skræddersyes specifikt til dig og din skoleklasses behov.

På Skovly er
der plads til alle

Vi hjælper gerne til med til at planlægge oplevelser på lejrskolen.

Faciliteterne er helt i top. Der er bl.a. bålhytte, beachvolley og fodboldbaner, smedje og naturlegeplads.

» Der er totalt fedt i hytterne. Det bedste er den hyggelig hems, hvor man kan sove flere sammen. Allan, 12 år.

For yderligere oplysninger og tilbud, kontakt

Jakob Hansen, Bakkevej 54, Ribe
Telefon 75 44 16 61 | 24 27 48 57
JHA@vfl.dk | www.skovly.nu

It i dagtilbud og skoler

Hvordan får vi teknologi, didaktik og pædagogik til at gå hånd i hånd?

KONFERENCE
26/4 2012

Illustration: Otto Dickmeiss

Lærere og pædagoger skal lære at anvende teknologier, så børn og unge bliver understøttet i deres udvikling og læring. Kom til konference på UCC og hør udfordringerne til debat:

- Hvad er erfaringerne med digitale medier i hverdagen på skoler og i institutioner?
- Hvad er den nyeste viden på området? Oplæg fra blandt andre Bjørn Ilsøe fra UCC's Center for Undervisningsmidler, Klaus Thestrup fra VIA UC, Simon Egenfeldt-Nielsen fra Serious Games Interactive og Mikala Hansbøl fra DPU.
- Paneldebat med børne- og undervisningsminister Christine Antorini, formand for skolepolitisk udvalg i Danmarks Lærerforening Bjørn Hansen, næstformand for Skoleledereforeningen Claus Hjortdal og formand for BUPL Henning Pedersen.

STED: Læreruddannelsen
Blaagaard/KDAS, Søborg
TID: 26. april 2012 kl. 9-16
PRIS: 895 kroner.

PROGRAM OG TILMELDING PÅ:
WWW.UCC.DK/KONFERENCER

publiceret

■ Skrivning

Det gode skriveforløb

- Ingvar Lundberg
- 275 kroner
- 104 sider
- Akademisk Forlag

Inspiration til faglig skrivning

● **ANMELDT AF:** MERETE AHNER

Undervisning i skriftsprog fylder meget i danskundervisningen på alle klassetrin. Lundberg argumenterer for fornuften i det i denne bog, ligesom han kommer med forslag til et systematiseret forløb, der kan differentieres efter samme metode som læseundervisningen i »Det gode læseforløb«. Det er måske endnu nemmere at gennemføre med gruppe-, makker- eller helt individuel skrivning.

Han indleder med formålet med at skrive om den teoretiske baggrund for skriftsprog og forståelsen af skriftsprog. Derefter beskriver han sociale og væsentlige kognitive faktorer.

Der er fem dimensioner, der skal udvikles. De er danskfaglige discipliner: stavning, sætningskonstruktion og tekstform, funktionel skrivning (meddele et sagforhold), tekstskabende skriv-

ning (fiktion med mere) og interesse og motivation for skrivning.

Hver dimension har op til atten trin, nogle er gennemført før skolestart. Der vises 16 eksempler fra børn i 0.-3. klasse. Hvert eksempel sammenkædes med et bestemt sted i hver af de fem dimensioner, så også mindre erfarne lærere forstår det. Efterfølgende er der et skriveudviklingsskema til læreren og et til eleven i lighed med LUS (læseudviklingsskemaet).

Lundberg kommer med forslag til, hvordan man i indskolingen kan undervise i skrivehåndværket, som eleverne skal benytte de næste mange år i skolen.

Bogen er målrettet lærere i indskolingen, men lærere på mellemtrinnet vil også få stor gavn af den. ☒

Lundberg kommer med forslag til, hvordan man i indskolingen kan undervise i skrivehåndværket, som eleverne skal benytte de næste mange år i skolen.

Giv dine elever lyst til at lære

- Dialogisk undervisning
- Stor bredde af gamle og nye tekster
- Funktionelt arbejde med it.

d'dansk er også udkommet til 1. klasse

Med **d'dansk** til mellemtrinnet får du og din klasse et helstøbt dansksystem, der tager alle fagets områder under behandling. d'dansk udgør en pædagogisk meningsfyldt og didaktisk helhed, som gør eleverne klogere på sig selv, på forskellige måder at lære på og på danskfagets mange facetter.

d'dansk tilbyder hele spektret af gamle og nye tekster. Teksterne skaber refleksion og undren og udfordrer elevernes syn på verden og sig selv.

Med d'dansk får dine elever lyst til at lære og til at læse. Også mellem linjerne.

d'dansk er på Elevunivers.dk
Her kan eleverne arbejde med danskfaget på nettet.

Læg selv arrangementer ind på folkeskolen.dk

Folkeskolen har flyttet sin kalender fra det trykte blad til folkeskolen.dk. Det skyldes, at bladet overgår til at være et magasin, som udkommer hver anden uge, og servicestof generelt derfor flyttes til nettet, hvor det altid kan være opdateret, og der kan søges på kryds og tværs. Alle meddelelser om arrangementer, legater og lignende skal derfor lægges enten på folkeskolen.dk eller i bazar. Det kan ske ved at gå ind på folkeskolen.dk's forside. Indtil 31. marts 2012 er der dog en overgangsordning, hvor tid og sted for generalforsamlinger kan trykkes i bladet. Kontakt eventuelt *Folkeskolens* redaktion, hvis du er i tvivl. Mindeord optages stadig i det trykte blad. De må højst fylde 1.000 enheder.

mindeord

Jytte Voetmann

Det er med stor beklagelse, at vi på Skolerne i Nykøbing i dag fik at vide, at Jytte tabte kampen mod kræften. Jytte har siden 2004 været tilknyttet Grundtvigsskolen (nu Skolerne i Nykøbing) og har primært haft funktioner inden for det sproglige område. Jytte var nemlig tidligere uddannet korrespondent, hvilket var

en klar fordel i hendes sprogundervisning. Det skinnede især igennem, at hun kendte til forskellige læringsteknikker inden for det sproglige område i hendes undervisning af de tosprogede elever. Hun havde et særligt hjerte for disse elever og skabte nogle rigtig gode relationer, som vil blive savnet. Jytte var meget hjælpsom og sagde altid JA, når man kom med en opgave eller en forespørgsel til hende; et rigtigt over-skudsmenneske, der altid var smilende og i godt

humør. Jytte var også altid klar med en skarp og galgenhumoristisk kommentar til diverse emner, der blev vendt på lærerværelset. Hun gjorde altid, hvad der stod i hendes magt, hvilket klart skinnede igennem i de sidste måneder af hendes virke på Skolerne i Nykøbing. Vores tanker går i denne svære tid til hendes efterladte.

*Søren Aagesen Goth,
pædagogisk leder,
Grundtvigsskolen*

Lederstillinger

Vil du være i ledelsesteam og udvikle en katolsk skole?

Stenoskolen i Nakskov søger viceskoleleder

Ser du udfordringer og ikke begrænsninger?

Stenoskolen udvikler sig og søger en viceskoleleder til trædelse august 2012.

Stenoskolen er en katolsk privatskole, som åbnede i 1920. Vi har 188 elever og 25 ansatte. Vi har et spor fra børnehaveklassen til 9. klasse. Endvidere har skolen en SFO med 60 børn.

Stenoskolen bygger hele sit virke på det katolske-, kristne-, livs- og menneskesyn. Det er derfor vigtigt, at vores nye viceskoleleder helhjertet kan og vil tage udgangspunkt i dette menneskesyn i sin ledelsesstil.

Vi forventer at du:

- ✓ Kan og vil leve op til skolens værdigrundlag.
- ✓ Gerne har en lederuddannelse eller er parat til at tage en.
- ✓ Har lyst og evner til pædagogisk- og personaleledelse.
- ✓ Har lærereksamen og pædagogisk erfaring.
- ✓ Har gode evner for at kommunikere.
- ✓ Har lyst og evne til at samarbejde bredt.
- ✓ Er åben, ærlig og har humor.

Vi tilbyder:

- ✓ 188 glade elever, der meget gerne vil undervises.
- ✓ Et spændende job med en dygtig og engageret medarbejdergruppe.
- ✓ En aktiv bestyrelse.
- ✓ En meget positiv, interesseret og aktiv forældrekreds.
- ✓ God skolebygning.
- ✓ Stor mulighed for at sætte præg på den skoleudvikling der er sat i gang.

Ansættelse sker i henhold til Fællesoverenskomst og Organisationsaftale mellem Finansministeriet og Lærernes Centralorganisation.

Stillingen er intervallønnet og ligger i intervallet kr. 373.098-443.800 pr. den 1.4. 2012.

Du kan høre mere om jobbet og skolen ved henvendelse til skoleleder Marianne Hertling, tlf. 5492 0974 eller mobil.: 2347 7912.

Ansøgning med alle relevante bilag fremsendes til skolens bestyrelse, ved bestyrelsesformand Jan Tvangsø, og sendes til skolen, således at den er skolen i hænde senest *torsdag den 19. april 2012*. Vi ser gerne at ansøgningen sendes på mail til:

Stenoskolen@mail.tele.dk eller pr. post til Stenoskolen, Jernbanegade 5, 4900 Nakskov

Vi gør opmærksom på at skolen bruger børneattester.

Ansættelsessamtaler ventes at finde sted tirsdag den 24. april 2012.

Stillingsopslag

Flere af vore ledere har valgt at gå på pension. Derfor søger Randers Kommune pr. 1. august 2012 4 nye skoleledere, 1 viceskoleleder samt 1 leder af Ungdommens Uddannelsesvejledning.

Flg. stillinger er vakante:

- Skoleleder Grønhøjskolen – kontaktperson viceskoleleder Preben Laursen, tlf. 8915 46 60
- Skoleleder Munkholmskolen – kontaktperson viceskoleleder Preben Thomsen, tlf. 89 15 40 40
- Skoleleder Rismølleskolen – kontaktperson viceskoleleder Anne-Mette Thorsen, tlf. 89 15 44 00
- Skoleleder Vestervangsskolen – kontaktperson viceskoleleder Charlotte Worm-Leonhard, tlf. 8915 49 50
- Viceskoleleder Rytterskolen – kontaktperson skoleleder Steen Bach, tlf. 8915 43 43
- Leder Ungdommens Uddannelsesvejledning – kontaktperson konst. leder Poul Erik Sørensen, tlf. 8915 47 47

Vi søger ledere, der har lyst, mod, og evne til at lede vore skoler og institutioner i udvikling og fremdrift, som kan håndtere en udstrakt selvforvaltning, er inspirerende, initiativrige igangsættere indenfor det faglige, det pædagogiske og det ledelsesmæssige rum.

Randers Kommune søger tydelige ledere, gerne med ledelseserfaring, der går forrest, når der skal nytænkes, forandres og forankres. Vi forventer desuden, at lederne er tydelige og klare i deres kommunikation såvel eksternt som internt.

På <http://broen.randers.dk/FrontEnd.aspx?id=14231> og de respektive skolers hjemmesider kan du læse det uddybende stillingsopslag.

Oplysninger om stillingerne kan fås ved henvendelse til skolernes kontaktpersoner eller skolechef Torben Bugge på tlf. 89 15 10 80/51 56 20 80.

Ansøgningen skal være Randers Kommune, Børn og Skole, att. Mette Mønster på Mette.Monster@randers.dk i hænde **senest fredag den 20. april 2012 kl. 10.00.**

Randers Kommune

Danmarks Lærerforening søger

konsulent

til rådgivning om psykisk arbejdsmiljø

En ledig stilling som sagsbehandler i foreningens sekretariat på Vandkunsten i København ønskes besat pr. 1. juni 2012. Stillingen er placeret i sekretariatets afdeling for organisation og arbejdsmiljø, der består af 22 medarbejdere.

Vi søger en medarbejder, der har dokumenteret erfaring og ekspertise inden for rådgivning, undervisning og styring af processer i forhold til psykisk arbejdsmiljø.

De primære arbejdsopgaver er

- Telefonisk rådgivning af medlemmer med psykiske arbejdsmiljøproblemer
- Samarbejde med og visitation til lokalt tilknyttede psykologer
- Rådgivning i forhold til foreningens tillidsvalgte
- Undervisning, kursusvirksomhed og processtyring i forhold til lokalafdelinger og skoler
- Rådgivning i forhold til samarbejdssager
- Udarbejdelse af skriftlige oplæg mv.
- Psykisk arbejdsmiljø generelt.

Dine kvalifikationer

- Uddannet og hårdt prøvet som psykolog, terapeut eller socialrådgiver og meget gerne med lærerbaggrund
- Erfaring i rådgivningsarbejde, visitation, supervision, ledelse af processer og undervisning
- Indstillet på at have travlt og samtidig kunne levere kvalitet
- Trives i et miljø, der kræver selvstændighed, initiativ, samarbejde og humør
- Erfaring med og forståelse for arbejdet i en politisk ledet organisation.

Vi tilbyder et godt arbejdsmiljø, gode arbejdsforhold, en god løn og gode muligheder for faglig og personlig udvikling.

Praktiske forhold

Ansættelsen er omfattet af overenskomst mellem Danmarks Lærerforening og sagsbehandlerklubben i sekretariatet. Begyndelseslønnen er løntrin 49, og slutlønnen er løntrin 51, begge trin med tillæg. Herudover tilbydes du en 17,3 pct. arbejdsgiverbetalt pensionsordning. Arbejdstiden er tilrettelagt ud fra 37 timer om ugen. Vi har 6 ugers ferie.

Hvis du ønsker flere oplysninger, er du velkommen til at kontakte afdelingschef Laurits Lyng på telefon tlf. 3369 6300 eller pr. e-mail LL@dlf.org. Du kan få mere at vide om Danmarks Lærerforening på vores hjemmeside www.dlf.org

Ansøgningsfrist

Vi skal have din ansøgning **senest torsdag den 12. april 2012 kl. 12.00.** Ansættelsessamtalerne forventes afholdt i uge 16. Ansøgningen sendes pr. e-mail til postHR@dlf.org. mrk. "Konsulent".

Danmarks Lærerforening er en politisk uafhængig lærer- og underviserorganisation med 84.000 medlemmer. Danmarks Lærerforening varetager medlemmernes tjenstlige og økonomiske interesser blandt andet ved at påvirke den uddannelsespolitiske dagsorden. Samtidig arbejder vi med den pædagogiske udvikling ud fra et professionsperspektiv.

Tale-hørelærer/pædagog/audiologopæd

Center for Børn og Voksne søger en 37 timers tale-hørelærer/pædagog/audiologopæd snarest til at varetage tale-høreundervisningen i vores sproggrupper i Sproghuset og på en af kommunens skoler.

Hvad får du?

Du ansættes i Center for Børn og Voksne. Her vil du komme til at samarbejde med andre faggrupper, fx psykologer, pædagogiske vejledere, sundhedsplejersker og socialrådgivere.

På Rådhuset deles kontor med den faggruppe, du bliver en del af. Gruppen består af tale-hørelærere, pædagoger og en børne-fysioterapeut.

Du vil blive talepædagog i to sproggrupper samt på en skole. I sproggrupperne skal du arbejde sammen med en pædagog og sammen skal I varetage tale-sprogundervisningen. Du vil være den tale-høreansvarlige. En del af arbejdet vil bestå i at teste og undervise børnene. Herudover vil dine opgaver bestå i rådgivning og vejledning af forældrene og institutionspersonalet i børnenes daginstitutioner omkring børnenes sprog.

Tre gange om året tages der nye børn ind i Sproggrupperne. Her skal du deltage i visitationsmøderne, hvor børnene fordeles. Du skal også deltage i teammøder, forældremøder, faggruppemøder og centermøder.

På skolen skal du varetage tale/høreproblematikker. Du skal teste og undervise børn med tale-sprogvanskeligheder samt deltage i møder med forældre, lærere og pædagoger. Du skal desuden deltage i indskolingsteamet vedr. screeningen i børnehaveklasserne.

Hvad får du mere?

Hørsholm Kommune lægger vægt på at være en innovativ virksomhed og vi sætter fokus på, at den enkelte bidrager med gode idéer og løsninger. Vi har gode personaleordninger, lige fra gode kantineforhold, motions- og frugtordning samt rabatordninger.

Der er gode transportforhold til dit arbejdssted. Hørsholm Rådhus ligger tæt på Helsingør motorvej og ca. 10. min gang fra Kokkedal Station, som er trafikknudepunkt for både busser og tog.

Hvad søger vi?

Vi lægger vægt på, at du er fagligt dygtig, har relevante erfaringer på området, er god til at samarbejde tværfagligt, kan rådgive forældre, lærere og pædagoger og at du har gode pædagogiske evner.

Det er en fuldtidsstilling og du vil blive ansat på lærer-overenskomst.

Mere viden

Hvis du har spørgsmål kan du kontakte faglig leder Lone Vintergaard på e-mail lvi@horsholm.dk eller på telefon 4849 5160.

Søg sådan

Du kan sende din ansøgning via e-mail til bov-post@horsholm.dk.

Ansøgningsfrist senest mandag den 16. april 2012 kl. 12.00.

Vi holder ansættelsessamtaler 24. og 25. april 2012.

Specialstillinger

Samsø Kommune
Søtofte 10
8305 Samsø

UU vejleder søges i Samsø kommune.

Vi har brug for en god og dynamisk kollega, gerne med erfaringer inden for vejledning.

UU's primære opgaver er vejledning af unge mellem 12 og 25 år om uddannelse og erhverv.

Ansættelsesforhold

Stillingen er tidsbegrænset og udløber d. 31. juli 2014, stillingen er på 29½ time ugentlig og ansættelsen sker ved Samsø kommune.

Aflønning vil ske i henhold til aftale/overenskomst med de forhandlingsberettigede organisationer og er omfattet af Ny Løn.

Fulde stillingsopslag kan ses på www.samsøe.dk under fanebladet "Job". Yderligere oplysninger fås ved henvendelse til driftforvaltningschef Alice Steenor, Samsø kommune 87 92 22 00 eller til leder af Ungdommens Uddannelsesvejledning i Aarhus Viggo Munk tlf. 51 57 59 77.

Ansøgning indsendes senest d. 19. april 2012 kl. 10 til:

Løn og Personale
Samsø Kommune
Søtofte 10
8305 Samsø

Eller på mail til: kommune@samsøe.dk

jobannoncer

FRA LÆRERJOB.DK

Gå ind på lærerjob.dk og indtast net-nummeret. Så kommer du direkte til annoncen. De farvede blokke henviser til fire kategorier:

- Lederstillinger
- Lærerstiller
- Specialstillinger
- Stillinger ved andre institutioner

Net-nr. 9021

Kragelund Efterskole, Hedensted Kommune

Forstander

- Ansøgningsfristen er den 12/04/12

Net-nr. 9032

Dansk Skoleforening for Sydslesvig, Udland

Skoleinspektør – Bredsted Danske Skole

- Ansøgningsfristen er den 23/04/12

Net-nr. 9031

Dansk Skoleforening for Sydslesvig, Udland

Skoleinspektør – Kobbermølle Danske Skole

- Ansøgningsfristen er den 16/04/12

Net-nr. 9018

Jammerbugt Kommune

Skoleleder til Brovst Skole

- Ansøgningsfristen er den 10/04/12

Net-nr. 9027

Bugtskolen, Greve Kommune

Skoleleder til specialskole i Greve

- Ansøgningsfristen er den 20/04/12

Net-nr. 9025

Midtsjællands Efterskole, Lejre Kommune

Viceforstander

- Ansøgningsfristen er den 27/04/12

Net-nr. 9006

Thisted Kommune

Viceskoleleder til Hannæsskolen

- Ansøgningsfristen er den 10/04/12

Net-nr. 9020

Gilleleje Skole, Gribskov Kommune

Lærer til specialpædagogisk gruppetilbud

- Ansøgningsfristen er den 10/04/12

Lærerstiller

Højskolen i Krummerup søger lærer

Højskolen tilbyder kompenserende specialundervisning og specialpædagogisk støtte. Vi arbejder med et udvidet undervisningsbegreb, interaktioner og at give eleverne øgede handlemuligheder.

Dette sker gennem en bred vifte af tilbud og vi søger en lærer dels til vores kreative aktiviteter : keramik, grafik, papir,uld, glas, planfarvning m.m. og dels til projektet drama og teater.

Yderligere oplysninger:

Du kan læse det fulde stillingsopslag på vores hjemmeside: www.krummerup.dk

Ansøgningsfrist:

Mandag den 16. april 2012 kl. 12.00.

Ansøgning vedlagt **eksamensbevis, cv m.m.** mailes til : krummerup@naestved.dk

Læs mere om Næstved Kommune på www.naestved.dk

Net-nr. 9036

Privatskolen Klostermarksskolen, Aalborg

2 lærere

- Ansøgningsfristen er den 12/04/12

Net-nr. 9028

Forberedelsesskolen, Randers Kommune

Læsevejleder/specialundervisning og tysk

- Ansøgningsfristen er den 20/04/12

Net-nr. 8986

Samsø Friskole, Samsø Kommune

Samsø Friskole søger barselsvikar

- Ansøgningsfristen er den 16/04/12

Net-nr. 9024

Strandmølleskolen, Assens Kommune

Strandmølleskolen søger lærer pr. 1. august

- Ansøgningsfristen er den 16/04/12

Net-nr. 9023

Tølløse Privat- og Efterskole, Holbæk Kommune

Fransk- og dansklærer

- Ansøgningsfristen er den 15/04/12

Net-nr. 9005

US10, Tårnby Kommune

Fuldtidslærer til 10.-klasse-center US10

- Ansøgningsfristen er den 01/05/12

Net-nr. 9019

Hillerød Lille Skole, Hillerød Kommune

Lærer i en tidsbegrænset stilling pr. 1.8.

- Ansøgningsfristen er den 01/05/12

Net-nr. 9003

Gørlev Idrætsefterskole, Kalundborg Kommune

Ledig stilling på attraktiv idrætsefterskole

- Ansøgningsfristen er den 04/04/12

Net-nr. 9029

Maglehøjskolen, Egedal Kommune

Lærer til Maglehøjskolen

- Ansøgningsfristen er den 10/04/12

Net-nr. 9033

Endrupskolen, Fredensborg Kommune

Matematik- og engelsklærer

- Ansøgningsfristen er den 20/04/12

Net-nr. 9026

Sct. Nicolai Skole, Køge Kommune

Tysk- og musiklærer

- Ansøgningsfristen er den 10/04/12

Net-nr. 9022

Herfølge Kirke, Køge Kommune

Sognemedhjælper ved Herfølge Kirke

- Ansøgningsfristen er den 10/04/12

bazar

IKKE-KOMMERCIELLE ANNONCER
FRADLF-MEDLEMMER

Klik din annonce ind, når det passer dig – folkeskolen.dk er åben hele døgnet. Priser fra 410 kroner inklusive moms – betal med kort. Se priser på folkeskolen.dk

annoncer bragt her i bladet kan ses i deres fulde længde på folkeskolen.dk

FANØ BAD

Stråtægt sommerhus midt i golfbanen, åbent klitlandskab – 90 kvm. – 6 senge, 2 dobbelt og 2 enkeltværelser, stor...

Telefon: 20 21 58 54

Dejligt sommerhus på Norddjurs

Nyistandsat sommerhus til 6 pers. i naturskønne omgivelser ved skov og strand. I udkant af sommerhusområde og nab...

Telefon: 86 31 75 64

Sommerferie i København

Hyggelig 2 vær stuelejlighed med egen lille have udlejes i sommerferien. Beliggende fredeligt på Bispebjerg med u...

Telefon: 24 23 19 25

Bornholm - Feriebolig

Ferielejlighed på 40 m² med plads til 4 personer udlejes. Helt nyt køkken. God beliggenhed og masser af udenomspl...

Telefon: 56 95 64 70

Børnefamilie ferie på Langeland

På Langeland udlejes pænt renoveret feriebolig i Dageløkke Marina og feriecenter. Velegnet til fam. med 2-3 børn/...

Telefon: 24 67 55 85
nordlangeland.lejes.nu

Sommer på Thurø

Skønt beliggende skipperhus udlejes i ugerne 28, 29 og 30. 160 m². Fodboldmål i haven, sandkasse, grill, Christia...

Telefon: 40 37 01 59

Lejlighed - Solkysten - Spanien

2 vær. sydvendt m. havkik, plads til 3, 14 km fra Malaga lufth. Fælles tropisk have m. stor pool og tæt på strand...

Telefon: 45 86 02 36
www.feriebolig-spanien.dk

Ste. Maxime - Sydfrankrig - St. Tropez

Super ideel studio lejlighed med dejlig gårdhave lige ved strand, by og havn i det dejlige Sainte Maxime overfor ...

Telefon: 31 63 00 00
www.saintemaxime.dk

Bornholm - Sommerferie

Ledige uger 26, 27 og 28. Skønne sommerhuse ved Balka strand eller Pedersker Sømark strand. Velholdte huse med all...

Telefon: 56 95 60 44
www.balkaferie.dk eller www.fyrreskovens.dk

Hygge på Helgenæs

Dejligt sommerhus med hav-vue på naturskønne Helgenæs udlejes. Seks sovepladser fordelt på tre soverum. Børneven...

Telefon: 24 41 22 94
www.bahnweb.dk

Sydlangeland - Klise Nor

Hyggeligt stråtækt hus på 86 m². Udsigt over det fredede Klise Nor og videre over vandet til Ærø. Plads til 3-4 p...

Telefon: 62 56 18 41 / 30 49 17 51
www.vesteregnet.dk

Agger, Vestkysten

veludstyret og velbeliggende kun 400 m til Vesterhavet, 8 sovepladser, heraf 2 i uopvarmet annex, skønt område fo...

Telefon: 24 46 6 502
www.hanshenrikj.webbysen.dk/

Vesterhavet - Vedersø Klit

Charmende stråttækt hus på stor naturgrund ca. 400 m havet udlejes. Huset er nænsomt restaureret med nyt køkken ...

Telefon: 44443074

Liseleje - Sommerhus til leje

Ældre enkelt sommerhus udlejes. 800 meter fra strand og by. Der er 4 sovepladser. I skolernes ferie udlejes min. ...

Telefon: 61656548

Sommer på Møn

Ulvshale Strand. Hyggeligt sommerhus 200 m. fra badestrand. Stor solrig have på ugenert hjørnegrund med gynger, b...

Telefon: 60101035

Christianshavner-idyl

Nabo til Huset på Christianshavn og ti min. gang fra Strøget. 90m2 hyggelig lejlighed i gammelt bindingsværkshus ...

Telefon: 22266304

20 m fra Nordfyns bedste strand

Børne- og allergivenligt sommerhus i Hasmark. God sandstrand og tæt på Feriepark, hvor bade-land og andre faciliteter...

Telefon: 21787548

Nær Ebeltoft - 2km. fra Ree Park

Lækkert nyt og lyst spa/sauna feriehus på 117m2 udlejes. Meget velindrettet, veludstyret med 8 sovepladser. GRATIS ...

Telefon: 60492680

Skønt sommerhus i Vesthimmerland

Gatten ml. Års og Løgstør, 80m2 hyggeligt sommerhus med annex i plantage, 2 rækker fra Sjørup Sø. Egen båd, fred og ro...

Telefon: 29 29 12 50

Herskabsvilla i Katalonien

Kom og mærk solen og slap af i vores veludstyrede villa 4-13 pers, 3 etager med hver sin lejlighed, egen terrasse...

Telefon: 0034-678866588
www.casaargentera.com

Påske, pinse, sommer i Småland

Dejligt fritidshus (60 m2.) med 6 sovepladser fordelt i 3 rum, bad og gæstetoilet, køle/fryseskab, opvaskemask, pe...

Telefon: 88193325 / 29727624

Miniferie på Læsø

Foråret har mange miniferier. Sommerhus på Læsø kan lejes i halve uger. Se www.klokkeblomstvej13.dk

Øen har en f...

Telefon: 40385642
www.klokkeblomstvej13.dk

Ajstrup strand

Hold jeres sommerferie i vores familiesommerhus kun få meter fra stranden. Fra stranden, der er med blå flag, kan ...

Telefon: 26290069

Italiensk skønhed

Nyd livet i skønne Norma. Norma er en italiensk landsby kun 50 km fra Rom. I landsbyen er der mange indkøbsmuligh...

Telefon: 60226802
www.casanorma.dk

PROVENCILLA-MIDDELHAVSUDSIGT

La Londe. Enestående smuk beliggenhed. Rolige omgivelser. Velfungerende bolig. Ledig med rabat uge 20-26 + 33 S...

Telefon: 55738131
www.provence-valcros

Hus i Emilia Romagna

Parmesanost, parmaskinke, mortadella, balsamicoeddike, lambrusco, ferrari og smukke byer Midt i det dejlige Emil...

Telefon: 00494618409369

1. række ved skov og strand

Hyggeligt 90m2 træsommerhus 100 m fra Limfjordsstrand på Nordmors, ugenert i lille skov. Meget familievenligt.

Telefon: 25671484
http://sites.google.com/site/skovlymors

Lækkert sommer v/ Jammerbugten

97 m2 velholdt, stråttækt sommerhus beliggende i naturområde ca. 900 m fra Vesterhavet ved Kollerup Strand, nær Sv...

Telefon: 20913304
www.kollerupstrand.dk

Svaneke sommerudlejning

Et af Bornholms bedste beliggende sommerhuse udlejes.

Huset er fra 2004 med panoramaudsigt over Østersøen og Sva...

Telefon: 75773402

Stressfri zone på Rømp/havudsigt

EKSklusivt til BUNDPRIIS? Ferie, miniferie eller weekendophold? Du kan leje et nyt og smagfuldt indrettet feriehus...

Telefon: 51764750
www.romo-feriehus.dk

Skønt hus i spansk bjergby

Godt byhus, 2 gode soveværelser og tagterrace med en meget flot udsigt. Adgang til internet. Com-peta er en spænd...

Telefon: 40371994
www.udlejning-sydspanien.dk

Sommerhus ved Ebeltoft

Meget velholdt sommerhus på 94 m2. Tre værelser med 6 senge. Stort badeværelse og gæstetoilet. Brændeovn og varmepu...

Telefon: 86891734 / 29689034 / 40333254
www.fdm.dk/ferieboliger/nytsommerhus-naer-ebeltoft

Sommerhus ved Vesterhavet.

Forårs- eller sommerferie i sommerhus 300 m. fra Vesterhavet i Slettestrand i Jammerbugten. 7 sengepladser plus 2...

Telefon: 21160780
www.makrelvej.dk

STORT FERIEHUS I SMÅLAND

Fantastisk hus, især velegnet til større grupper - familie/venner ol. Udlejes ferie, weekend & hverdag.

Telefon: +4528704209 & +4528704299

Sommerhus på Nordmors

200 m til vandet, dejlig grund med udsigt over eng og mark, nyere træhus med alle faciliteter. Beliggende i lille...

Telefon: 97751548

Sommerhus i Kerteminde

100 m fra vandet på Nordstranden udlejes fra påske hyggeligt sommerhus til 4 pers. Huset har 2 soveværelser, dejl...

Telefon: 23305509
http://valmuesti2.atspace.com

rubrikannoncer

Besøg Danfoss Universe på Als

Og bo på det sjoveste vandrerhjem
www.visit-sonderborg.dk

SUPERPRIS
fra kr.
1.335,-
pr. person

FLY 1995,-
5 DG/4 NT

Skolerejser Amsterdam

EGEN BUS 6 DAGE/3 NÆTTER
i flersengsværelse på hostel

Top 3 studiebesøg:

- Zaanse Schans, Marken & Volendam 4t. halvdagsudflugt
- Kanalrundfart, 1,5 t. sejlads
- Virksomhedsbesøg, f.eks Shell eller havnen i Rotterdam

TEAM BENNS®
Dit personlige rejsebureau

Kontakt Sanne
på tlf: 46 91 02 59
savr@team-benns.com

www.grouptours.dk
-en klasse bedre!
Tlf. 98 17 00 77

Skolerejser med fagligt indhold

Se de mange rejsemål og priser på
kilroygroups.com

Tlf.: 7022 0535
hol@kilroygroups.com

Inklusion og Ledelse i folkeskolen

Uddannelses- og kursustilbud

SkolenSputnik
Jesper Tellerup Larsen
www.skolensputnik.dk
jla@skolensputnik.dk

Cand.psych.
Pia Laursen
www.pialaursen.dk
pl@pialaursen.dk

Student & Business TOURS

SKOLEREJSER
- til konkurrencedygtige priser
Med bus, fly, skib eller tog i Europa

TLF. 7020 9160 | WWW.SBTOURS.DK

vmREJSER

Berlin	fra kr. 746		
Cesky Raj	fra kr. 1.620	Krakow	fra kr. 1.271
Prag	fra kr. 1.221	Warszawa	fra kr. 1.312
London	fra kr. 1.708	Budapest	fra kr. 1.398

SKI I TJEKKIET - BESTIL NU!

Kontakt os: www.vm-rejser.dk 36 98 19 39 & 75 16 42 15

ORDINÆR GENERALFORSAMLING

afholdes med medlemmerne i
Lærernes Indkøbscentral,
økonomisk forening
torsdag, den 26. april 2012, kl. 15.00

Sted:

Krossverkgatan 7b,
216 16 Limhamn

Dagsorden iht. vedtægter

Foreningens årsregnskab kan
rekvireres hos LIC

**Lærernes Indkøbscentral,
økonomisk forening**
Bestyrelsen

Lærernes Indkøbscentral er juridisk en
svensk forening, og bestyrelsen har sit
sæde i Malmø, hvorfor den årlige gene-
ralforsamling skal afholdes i Sverige.

ITALIEN HOS HANNE

På hyggeligt **familiehotel** i Rimini ved
Adriaterhavets skønne sandstrand fra kr. 200/pers.
Nu også med **2 ferielejligheder**.

Eller nær TOSCANA , 2 landhuse

Med pejsstue, køkken, 3 værelser, 2 wc og lille
have, udlejes hele året. Fra kr. 3.900/uge.

Hanne Astrup Pietroni
Tlf. +39 335 8239863
www.hotel-dalia.it
e-mail: hanne@hotel-dalia.it

www.eurotourist.dk

Skolerejser i hele Europa
Tlf. 9812 7022

BERLINSPECIALISTEN

Danmarks førende i grupperejser til Berlin.
Kombinerer studietur og undervisning.

Tlf. 8646 1060 - berlin@email.dk
www.berlinspecialisten.dk

folkeskolen.dk

FAGBLAD FOR UNDERVISERE

DANMARKS LÆRERFORENING

Vandkunsten 12 • 1467 København K
Telefon 3369 6300 • Telefax 3369 6333

dlf@dlf.org
www.dlf.org

FORMAND

Lærer **Anders Bondo Christensen** træffes i foreningens sekretariat efter aftale.

SEKRETARIATSCHEF

Lærer **Hans Ole Frostholm**

SEKRETARIATET

Sekretariatet har telefoni mandag-torsdag kl. 8.30-16.00 og fredag klokken 8.30-15.00. Der er åbent for personlige henvendelser mandag-torsdag kl. 8.30-16.30 og fredag klokken 8.30-15.30.

SERVICELINJEN, telefon 3369 6300

Er du i tvivl om, hvor og hvornår du kan henvende dig med et problem, kan du ringe til servicelinjen. Her kan du få oplyst, om du skal henvende dig til kredsen, dlf/a, Lærernes Pension mv., om kredskontorets åbningstid, adresser og telefonnumre. Servicelinjen er åben mandag-torsdag fra klokken 8.30 til 16.00 og fredag fra klokken 8.30 til 15.00.

MEDLEMSHENVENDELSER

Henvendelser om pædagogiske, økonomiske og tjenstlige forhold skal ske til den lokale kreds.

Til sekretariatet i København kan man henvende sig om konkrete sager om arbejdsskader og psykisk arbejdsmiljø, om medlemsadministration, låneafdeling, understøttelseskasse og udlejning af foreningens sommerhuse.

KONTINGENTNEDSÆTTELSE ELLER -FRITAGELSE

kan søges af medlemmer, der er ledige, har orlov eller er på barsel, og som modtager dagpenge. Reglerne er beskrevet på www.dlf.org

LÅN

Henvendelse om lån kan ske på telefon 3369 6300, eller der kan ansøges direkte på vores hjemmeside www.dlf-laan.dk. Du kan se den aktuelle rente og beregne dit lån på: www.dlf-laan.dk

Kompagnistræde 22, 1208 København K • Tlf. 70 25 10 08
skolelederne@skolelederne.org • www.skolelederne.org

Åbent for medlemshenvendelser mandag, onsdag og torsdag 9.00-15.30, tirsdag 10.00-15.30 og fredag 9.00-14.00

Formand Anders Balle • Næstformand Claus Hjørtedal
Kontakt til de lokale afdelinger af Skolelederforeningen: Se hjemmesiden

Skolelederforeningen er den forhandlingsberettigede organisation for landets skoleledere. Som medlem kan du henvende dig for rådgivning om tjenstlige problemstillinger, løn- og arbejdsforhold mv. Læs også bladet Plenum og Skoleleder-Nyt.

Lærerstuderendes Landskreds

Vandkunsten 3 3. sal, 1467 København K.
Telefon 3393 9424,
ll@llnet.dk • www.llnet.dk

Formand

Lærerstuderende Tobias Holst.
Studerende kan søge rådgivning i Lærerstuderendes Landskreds, LL.

WWW.LPPENSION.DK

LÆRERNES pension

5 skønne dage med kultur, natur og samvær

Påsken nærmer sig og Sinatur byder på masser af skønne feriedage og aktiviteter. Vi har sammensat 3 fantastiske programmer spækket med kulturelle, inspirerende og dejlige oplevelser der strækker sig over 5 dage i påsken. Det eneste du skal gøre er at dukke op, så sørger vi for resten.

Bo enten på Hotel Skarrildhus i Midtjylland med skov og hede, på Hotel Gl. Avernæs i Sydfyen eller på Hotel Frederiksdal i de smukke omgivelser ved Mølleåen.

Dato: fra d. 1.-5. april - med fuldt dagsprogram og forplejning.

DLF pris fra: **2.899 kr.** pr. pers.

Se dagsprogrammet og book her: sinatur.dk/påske

En kæde af 6 hoteller de smukkeste steder i Danmark.

SINATUR
Det naturlige ophold

Find os på Facebook (facebook.com/sinatur) og bliv vores ven, eller skriv dig op til at modtage vores nyhedsbrev på sinatur.dk

Lærernes a-kasse

Kompagnistræde 32 · Postboks 2225 · 1018 København K
Tlf: 7010 0018 · Fax: 3314 3955 · Email: [via hjemmesiden](mailto:via_hjemmesiden) · www.dlfa.dk

Formand

Lærer Gordon Ørskov Madsen
Træffes i sekretariatet efter aftale

Sekretariatschef

Lærer Frank A. Jørgensen

Hovedkontor

Kompagnistræde 32
Postboks 2225
1018 København K

Tlf: 7010 0018

Fax: 3314 3955

Email: [via hjemmesiden](mailto:via_hjemmesiden)
www.dlfa.dk

Kontaktoplysninger

Regionscentre har åbent for personligt fremmøde i a-kassens kontakttid.

Vil du have en personlig samtale, aftaler du en tid ved at ringe på tlf. 7010 0018.

Du kan også sende en mail via hjemmesiden

Regionscentre

Odense
Klaregade 7, 1.
5000 Odense C
Tlf: 7010 0018

Esbjerg

Skolegade 81, 3.
6700 Esbjerg
Tlf: 7010 0018

Århus - Risskov

Ravnvej 6
8240 Risskov
Tlf: 7010 0018

Aalborg

C. W. Obels plads 1 B, 1.
9000 Aalborg
Tlf: 7010 0018

København

Hestemøllestræde 5
1464 København K
Tlf: 7010 0018

Åbningstider

Man - tors: 10.00-15.30
Fre: 10.00-14.30

Lærernes a-kasse Tlf: 7010 0018

FOR KORTE NYHEDER

Tv-serien »Rita«:

Vi har ikke været gode nok til at inkludere de svageste skuespillere

Folkene bag tv-serien »Rita«, som har kørt på TV 2 med Mille Dinesen i titelrollen som skolelærer, erkender nu, at de burde have været bedre til at inkludere de svageste skuespillere. »Det er en presset hverdag ude på optagelserne, og vi har kæmpet med at få tid til at tilgodese de forskellige skuespilleres særlige behov«, fortæller seriens instruktør. »Og vi må nok indrømme, at det indimellem har knebet med at få alle med – det gælder faktisk både de få rigtigt dygtige skuespillere, den store mellemgruppe og også de skuespillere, der har særlige udfordringer«.

Instruktøren forsvarer sig med, at der har været mange nedskæringer inden for dansk tv-produktion de seneste år, hvilket har givet vanskelige arbejdsvilkår. Han ser dog frem til kulturministerens kommende udspil, der bliver præsenteret senere på året under navnet »Ny Nordisk Dramatik«.

ALT FOR KORTE NYHEDER

Syg elev **sender vikar**.

Valdemar, 4.a, er **tor-skedum**, men unægtelig på en charmerende måde.

KL: Vi vil gerne være **mere populære** blandt lærerne.

Elever vil da **faktisk også** gerne vide, hvis der er problemer på lærerens hjemme-front.

Bogbind **totalt sejt**, lyver matematiklærer.

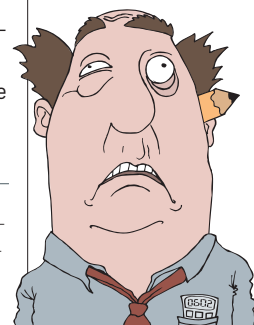

Idrætslærere minder om forskellen på idræt og motion, **som ingen interesserer sig for**

Det folkeskoleudspil, som regeringen planlægger at fremlægge til efteråret, vil blandt andet byde på tiltag, der udnytter idræts gavnlige effekt på læringen, ikke mindst i fag som dansk og matematik. Men det møder allerede nu kritik fra idrætslærerne, som understreger, at idræt ikke blot er motion. »Idræt

har kvaliteter i sig selv«, lyder det fra idrætslærerforeningen, »det er et fag med egne mål. Og vi vil ikke finde os i, at det bare skal reduceres til at hjælpe de andre fag. I forvejen kæmper vi med at højne vores fags status, og så skal de altså ikke komme og påstå, at idræt lige så godt kunne erstattes af tyve minutter på et bevægelsesbånd«.

»Ja – whatever«, lyder kommentaren fra flere politikere.

Uskolet er *Folkeskolens* bagside med opdigtet satire, som er inspireret af små og store begivenheder i tiden. Enhver lighed med tilværelsen, virkelige personer og nulevende hændelser er tilfældig og for det meste ikke med vilje. Ingen af de personer, som optræder i artiklerne, kunne finde på at gøre eller sige sådan i virkeligheden.

SÅ KAN DE LÆRER ~~DET~~ / 11

